

A SZATMÁRNÉMETI
KIR. KATH. FŐGIMNÁZIUM

1908—1909. ÉVI

ÉRTESITŐJE

SZATMÁR-NÉMETI,
NYOMATOTT A PÁZMÁNY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDÁBAN
1909.

A SZATMÁRNÉMETI
KIR. KATH. FŐGIMNÁZIUM
1908-1909. ÉVI
ÉRTESITŐJE.

SZATMÁR-NÉMETI,
NYOMTATOTT A PÁZMÁNY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDÁBAN

1909.

A szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium éremgyűjteménye.

— Első közlemény. —

Aki ismerni akarja a multat, annak nem csupán a történelmi eseményeket kell tudnia, hanem ki kell terjesztenie figyelmét a letűnt századokból fennmaradt gyakran csekélységeknek látszó emlékekre is. Innen van a múzeumok, képtárak s egyéb gyűjtemények fontossága, s ebből fejthetjük meg, hogy a tudomány munkásai gyakran az emberek nagy átlaga előtt apróságoknak tetsző tárgyak gyűjtésével bibelődnek.

Intézetünknek is van már régebbi idő óta dr. Schőber Emil tanár buzgólkodása folytán egy kis pénz- és éremgyűjteménye. Érdeklődő tanítványaink közreműködésével magam is gyarapítottam ezen készletet. Ezt akarom most ismertetni, részint hogy az ifjúság ismeretkörét tágítsam, részint pedig hogy érdeklődésüket felkeltsem és közös kincsünk gyarapítására ösztönözzem.

A numizmatikával való foglalkozás igen sok haszonnal jár. Mert minden pénz vagy érem a hozzáértő előtt egy darab történelmi kutfő, mely gyakran többet ér egy sereg értekezésnél. A könyv írója ugyanis téves adatokat közölhet; ismeretei lehetnek egyoldalúak, helytelenek; sőt akárhányszor szándékosan ferdítheti el a valót: de az érem mindig a színigazságot tárja elénk. Beszédes annak az alakja, nagysága, anyaga, finomsága, körirata, a verés helyének és idejének megjelölése, a rajta levő kép értelme és művészi kivitele, magának az éremnek a neve: csak érteni kell a nyelvét.

Az érmekeket a kereskedelem teremtette meg a saját használatára. A pénz ugyanis nem egyéb, mint csereeszköz. Mert az emberek, miután egy bizonyos műveltségi fokra felemelkedtek, alkalmatlannak találták az adás-vevésnél az árúk csere-

4.

berélését, hanem ahelyett abban állapotok meg, hogy bizonyos anyagokat akár nyersen, akár művészi kidolgozásban meghatározott értékkel ruháznak föl, melyet a forgalomban mindenki köteles elfogadni. Így jöttek létre az első pénzek kőből, fából, később pedig fémekből is. Az is közismert igazság, hogy az arany- és ezüstpénzek őskorában ezen csereeszközt nem számolták, hanem súlyuk szerint mérték. Mi azonban csakis azon pénzeket vehetjük tekintetbe, melyeknek már határozott alakjuk és veretük van, aminőket a régi görögök és rómaiak pénzeiben látunk.

Ne gondoljuk, hogy a régi érmek alakja mindig kerek; vannak szögletesek (csegely), sőt fűrész formában kicsipkézettek is. Anyaguk minőségéből következtetést vonhatunk az ország pénzügyi viszonyaira, veretük művészi kiviteléből s a verés megjelölt helyéből az illető ország ipari előhaladására, nevükből eredetükre. Akárhányszor egy-egy történeti adattal gyarapítják ismereteinket. Így például a magyar történetírás sohasem tudta volna meg Aba király keresztény nevét, ha „Samuhel Rex“ köriratú pénzeket nem találtak volna. De a pénz mindenkifölött kortanú, mely ezer könyvadattal szemben is föltétlenül eldönti valamely államfő uralkodási idejét s így a chronologia megbecsülhetetlen segédeszköze. Ezenkívül a címertannak (heraldika) és a régi századokban divatos öltözetekről szóló tudománynak is nagy szolgálatot tesz, mert adatokat nyújt az ezen korban divatos címerminták és öltönyök megismeréséhez.

Már az ó-korban szokásba jött, hogy nem csupán a forgalom céljaira vertek érmeket, hanem egyes kiváló történeti események megörökítésére is. Később vertek külső diszül érdemek jutalmazására, többé-kevésbé díszes csecsebecsének és a kártyajáték céljaira is. Mindezek jelentőségét már létrehozataluk célja is eléggé nyilvánvalóvá teszi.

Intézetünk tulajdonában többnyire magyar, osztrák és lengyel érmek vannak; azért szükségesnek tartom ezen országok érmészetének fejlődéséről pár szóval megemlékezni. Kezdjük a magyaron.

A magyar numizmatika Szent István idejében kezdődik. Pénze nem sokféleségével, hanem tisztasága és olvashatósága által tűnik ki; ő ugyanis csak egyfajta kis ezüst dénárokat veretett s valószínűleg ezt sem magyar, hanem bajor művesekkel. Utódai nem sokat törődtek a pénzverés technikájával,

5.

s így az érmek veszítettek tisztaságukból s amellet nagyon aprókká váltak. IV. Béla uralkodása alatt még nagyobb a súlyedés: rézérmekeket veret bizánci modorban. Nem csoda. A tatárjárás után nagy a szegénység; az emberek igényei kisebbek lesznek s vágyaikat rézpénzzel mérik. De a szegénység sem állandó. Károly Róbert már aranyakat ver flórenci mintára — az elsőket, melyekre a magyar történelem emlékezhetik — s a magyarok ettől fogva arany forintokban számolnak. I. Mátyás pedig befejezi a nemzeti érmek fejlődését azzal, hogy ő vereti fel először pénzeire Magyarország védőasszonyának, a Boldogságos Szűznek alakját, karján a kis Jézussal. Főírata: PATRONA HUNGARIAE.

I. Ferdinánd trónralépte az érmek mintáit is megváltoztatta. Olyanokká válnak, mint a korabeli német államok készítményei. A boldogságos Szűz alakja, a magyar címer és felíratok mutatják csak, hogy magyarok.

Az erdélyi érmek János Zsigmond vereteivel kezdődnek s az V. Ferdinánd uralkodása alatt kibocsátottakkal végződnek.

Az osztrák érmekhez soroljuk a mai Osztrák-császárság területéhez tartozó egyes tartományok vereteit is. Így például Csehország már X. századból tud felmutatni ilyet. Később is, mikor a Habsburgok ezen országokat egyetlen jogar alatt egyesítették, külön is verettek számukra pénzeket. Jellemző az osztrák érmekre a kétféjű sas, az osztrák-burgundi címerpajzs, amely majdnem minden példányon ott van.

Gyűjteményünkben az osztrák érmek sorozata — leszámítva egy II. Ferdinánd-félet — I. Lipót korával kezdődik.

Lengyel érmeket először I. Miciszláv (962—992) veretett. Az iskolánk birtokában levők azonban csak I. János Albert vereteivel kezdődnek. Ezek még igen kezdetlegesek, durva metszésűek és ezüstjök sok rezet tartalmaz.

Lengyel érmeink sorozata aránylag elég gazdag. Ennek oka az, hogy Szatmár-Németi beleesett a Lengyelország felé húzódó kereskedelmi utvonalba s főképp boraival folytatott nagy kereskedést ezen irányban.

Magyar szempontból érdekesek az előbb erdélyi fejedelem, később lengyel király, Báthory István érmei. Leggazdagabb azonban gyűjteményünk a III. Zsigmond király idejéből való érmekben.

Rövidítések magyarázata: Av. = Avers, az érem előlapja. Rev. = Revers, az érem hátlapja. Leggyakoribb felírat: D. G. R. I. S. A. G. H. B. REX — Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Germaniae, Hungariae, Bohemiae Rex.

I. Magyar érmek.

Szent István 997—1038.

1. *Ezüst dénár*: Av. Két gyöngykör között gótbetűs körirat : † STEPHANUS. REX. Középen a belső körig érő egyen-karú kereszt, szögleteiben háromszög alakú kis ékekkel. Rev. Körirat: Két körvonal között REGIA CIVITAS. Középen ép olyan kereszt, mint az aversen lévő. Regia Civitas Székesfejérvárt jelenti, hol dénárait verette szent István.

IV. Béla (1235—1270.) és V. István (1270—1272.) közös érmei.

2. *Réz érem*: Av. Gyöngykörön belül gótbetűkkel: REX BELA — REX STS. A két királynak trónon ülő koronás alakja van, kezükben liliomos jogar, birodalmi alma és kereszt. Rev.: SANCTA MARIA. Szűz Mária ülő alakja, kezében liliomos kormánypálca. Tatárjárás utáni érem. Az első magyar réz érem.

3. *Réz érem*: Olyan mint a 2. sz. A betükön csekély eltérés vehető észre.

Róbert Károly 1308—1342.

4. *Kis ezüst dénár*: Av. Körirat: † MONETA REGIS KARVLI. Szembenéző királyi mellkép. Rev. Talapzaton álló kettős kereszt, oldalt két liliom, két madár s alul két szembenéző királyi fő.

I. Lajos 1342—1383.

5. *Kis ezüst dénár*: Av. Körirat: † MONETA LODOVICI. Jobbra néző szerescsenfej, átkötött szallaggal. Rev. Körirat: † REGIS HUNGARIA. Mankós kettős kereszt bogyókkal ; a kereszt ágai alatt pénzverő jegyek.

I. Mátyás 1458—1490.

6. *Ezüst dénár*: Av. Körirat: † M. MATHIE. R. UNGARI. Négyelt pajzs a magyar csíkokkal, a cseh oroszlánnal, a kettős

7.

kereszttel s a dalmát párducfőkkel, középen szív pajzs a hollóval. Rev. Körirat: PATRON — VNGARIE. Jobb felé ülő koronás Mária dícskörrel, ölében a kis Jézussal.

II. Ulászló 1490—1516.

7. *Ezüst dénár*: Av. Körirat: M: WLADISLAI. R. VNGARIE. Négyelt címerpajzs a magyar csíkokkal, cseh oroszlánnal, a kettős keresztrel s a dalmát leopárddal, középen leeresztett szárnyú lengyel sas. Rev. Körirat: PATRON — VNGARIE. A boldogságos Szűz koronás fővel, karján a kis Jézussal, oldalt pénzverő jegy K.-H.

II. Lajos 1516—1526.

8. *Ezüst dénár* 1516-ból: Av. Körirat: * LVDOVICVS * R. * VNGARI, 1516. A címer mint a 7. sz. Rev. Mint a 7. sz. Pénzverő jegy K.-G.

I. Ferdinánd 1526-1564.

9. *Ezüst dénár* 1527-ből: Av. Körirat: Két körvonal között: FERDINÁND. D. G. R. VNG. 1527. Négyelt címerpajzs a magyar csíkokkal, a kettős keresztrel, a dalmát leopárddal és a cseh oroszlánnal; szív pajzsban az osztrák csíkokkal. Rev. Körirat: PATRONA — VNGARIE. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. Pénzverő jegy K.-B.

10. *Ezüst dénár* 1530-ból: Olyan mint a 9. sz.

11. *Ezüst dénár* 1540-ből: Olyan mint a 9. sz.

12. *Ezüst dénár* 1549-ből: Olyan mint a 9. sz.

13. *Ezüst dénár* 1550-ből: Olyan mint a 9. sz.

14. *Ezüst dénár* 1553-ból: Olyan mint a 9. sz.

15. *Ezüst dénár* 1556-ból: Olyan mint a 9. sz.

16. *Ezüst dénár* 1559-ből: Olyan mint a 9. sz.

Miksa 1564-1576.

17. *Ezüst dénár* 1565-ből: Av. Körirat: Két körvonal között: MAX. II. D. G. E. RO. I. S. AV. G. HV. B. R. Négyelt címerpajzs a magyar csíkokkal, kettős keresztrel, dal-

8.

mát leopárddal és cseh oroszlánnal; szív pajzsban az osztrák címer. A címer fölött az évszám: 1565. Rev. Olyan mint a 9. sz.

18. *Ezüst dénár* 1571-ből: Olyan mint a 17. sz.

19. *Ezüst dénár* 1575-ből: Olyan mint a 17. sz.

Rudolf 1576-1608.

20. *Széles ezüst garas* 1576-ból: Av. Körirat: RVDOLF D. ARCHIDV. AVSTRI. A megkoronázott négyelt címerpajzs a magyar csíkokkal, kettős kereszttel, dalmát leopárdfőikkel és a cseh oroszlánnal, szív pajzsban az osztrák címer. Rev. Körirat: CORONAT. EST. REX. IN. HVNGARIA. A. A. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal oldal 15—76.

21. *Ezüst dénár* 1578-ból: Av. Két gyöngyör között a körirat: RVD: II. RO. I. S. AV. GE. HV. BO. R. A négyelt címer szív pajzsos. A címer fölött 1578. Rev. Két kör közt a körirat: PATRONA *VNGARIE. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. Pénzverő jegy K.-B.

22. *Ezüst dénár* 1585-ből: Av. Körirat két körben: RVD. II. RO. I. S. AV. G. H. B. R. Négyelt címer. Rev. Körirat: PATR. * 1585. * HVNG. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. Pénzverő jegy K.-B.

23. *Ezüst dénár* 1586-ból: Olyan mint a 22. sz.

24. *Ezüst dénár* 1587-ből: Olyan mint a 22. sz.

25. *Ezüst dénár* 1589-ből: Olyan mint a 22. sz.

II. Mátyás 1608-1619.

26. *Ezüst dénár* 1613-ból: Av. Két gyöngyör közt a körirat: MAT. D. G. RO. I. S. A. GE. HV. B. R. Két részre osztott címerpajzs a magyar csíkokkal és kettős kereszttel. Pénzverő jegy K.-B. Rev. Körirat: PATRO. VNGA. 1613. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal.

27. *Ezüst dénár* 1615-ből: Olyan mint a 26. sz.

II. Ferdinánd 1619-1637

28. *Ezüst dénár* 16...: Av. Két gyöngyör közt a körirat: FER. II. D. G. R. I. S. A. G. H. B. R. Két részre osztott

9.

címerpajzs a magyar csíkokkal és kettős kereszttel. Pénzverési jegy K.-B. Rev. Körirat: PATRON. HVNGA. 16...: A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal.

I. Lipót 1657-1705.

29. *Körmöczi ezüst 15 krajcáros*: Av. A körirat szallagon: LEOPOLD. D. G. R. I. — S. A. G. H. B. REX. Babérkoszorús jobboldali mellkép. Lent keretben XV. Rev. A körirat itt is szallagon: PATRONA — HVNGARIAE. A boldogságos Szűz, dícsfényel, karjain a gyermek Jézussal. Pénzverési jegy K.-B. Lent megkoronázott címerpajzs a magyar csíkokkal és kettős kereszttel. Az évszám lekopott.

30. *Körmöczi 15 krajcáros* 1678-ból: Hamisítvány kézből.

31. *Körmöczi hatkrajcáros* 16...: Av. Két gyöngyör közt a körirat: LEOPOLDVS: D: G: R: — I: S: A: GE. HV. B. REX. Jobboldali babérkoszorús mellkép. Lent VI. Rev. Körirat: PATRONA HVNGARIAE 16...: A boldogságos Szűz, dícsfényel, karján a kis Jézussal. Pénzverési jegy K.-B. Lent a koronás két részre osztott magyar címerpajzs.

32. *Körmöczi garas* 1666-ból: Av. Két gyöngyör közt a körirat: LEOPOLD. D. G. R. — I. S. A. G. H. B. REX. Jobboldali babérkoszorús mellkép. Lent keretben: 3 Rev. Körirat: PATRONA. HV — NGARIAE 1666. A boldogságos Szűz dícsfényel, karján a kis Jézussal. Pénzverési jegy K.-B. Lent a megkoronázott két részre osztott magyar címerpajzs.

33. *Körmöczi ezüst garas*: Olyan mint a 32. sz. A revers egészen kopott.

34. *Ezüst garas* 1697-ből: Av. Két gyöngyör közt a körirat: LEOPOLDVS. D. G. R. I. S. A. — G. H. B. REX. Jobboldali babérkoszorús mellkép. Lent keretben: 3 Rev. Két gyöngyör között: PATRONA — HVNGARIAE 16-97. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. Lent három címerpajzs, a középső a magyar, tőle balra a pajzsban C, s jobbra pedig HS betűk vannak. Pénzverési jegy C.H. (Civitas Hermannstadt).

35. *Miskolczi ezüst egykrajcáros* 1697-ből: Av. Két gyöngyör közt a körirat: LEOPOLD. D. G. R — I. S. A. G. H. B. R. Jobboldali babérkoszorús mellkép. Lent keretben: 1. Rev. Körirat: PATRONA HVN — GARIAE. 1697. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. Lent a koronás, két részre osztott címer. Pénzverési jegy C-M (Civitas Miskolcz).

10.

36. *Miskolczi egykrajcáros* 169 . . : Olyan mint a 35. sz. Kopott.

37. *Ezüst poltura* 1691-ből: Av. Két gyöngyör között a körirat: LEOPOLD. D. G. R. I. S. A. G. H. B. REX. Jobboldali babérkoszorús mellkép. Rev. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. A Mária-kép oldalain: P.-H. Lent kétsoros írás: POLTVRA — 1695.

38. *Körmöczi duarius* 1700-ból: Av. Két gyöngyör közt a körirat: LEOP. D. G. R. I. S. A. G. H. B. REX. A megkoronázott magyar címerpajzs a csíkokkal és kettős kereszttel. Pénzverési jegy K.-B. Rev. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal, oldalain: P.-H. Lent kétsoros írás: DUARIUS — 1700.

39. *Körmöczi duarius* 1702-ből: Olyan mint a 38. sz.

40. *Körmöczi ezüst dénár* 1675-ből: Av. Két kör között a körirat: LEOP. D. G. R. I. S. A. GE. HV. BO. REX X. Koronás címerpajzs a magyar csíkokkal és kettős kereszttel. Pénzverési jegy K.-B. Rev. Körirat: PATRONA HVNGA. 1675. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal.

41. *Körmöczi ezüst dénár* 1676-ból: Olyan mint a 40. sz. Más az averse. Körirata: LEOP. D. G. R. I. S. A. G. H. B. REX.

42. *Körmöczi ezüst dénár* 1679-ből: Olyan mint a 41. sz.

II. Rákóczi Ferenc 1704—1711.

43. *Réz tizkrajcáros* 1704-ből: Av. Rovátkolt körben nyílt koronával díszített címerpajzs a magyar csíkokkal és kettős kereszttel. 17—04. Rev. Rovátkolt körben kétsoros írás: PRO — LIBERTATE. Díszes keretben X.

44. *Réz tizkrajcáros* 1705-ből: Olyan mint a 43. sz.

45. *Réz tizkrajcáros* 1706-ból: Olyan mint a 43. sz.

46. *Réz tizkrajcáros* 1706-ból: Olyan mint a 43. sz. Az aversen pénzverési jegy M.-M.

47. *Réz poltura* 1704-ből: Av. Körirat: POLTURA. 1704. Nyílt koronával díszített címerpajzs a magyar csíkokkal és kettős kereszttel. Pénzverési jegy K.-B. Rev. Körirat: PATRONA HVNGARIAE. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal.

48. *Réz poltura* 1706-ból: Olyan mint a 47. sz.

49. *Réz poltura* 1707-ből: Olyan mint a 47. sz.

I. József 1705-1711.

50. *Koronázási kis ezüst emlékpénz* 1689-ből: Av. Gyöngykörben korona, alatta hétsoros írás: IOSEPHUS — ARCHID. AVSTRIAE — CORONAT — IN. REGE. UNGAR. — POSINII — DIE. 9. DEC. — 168 .. . Rev. Körirat: AMORE. ET. TIMORE. Az isteni mindenhatóságot ábrázoló sugaras szem és alatta pallos babérággal körülövezve.

51. *Ezüst garas* 1711-ből: Av. Körirat: IOSEPHVS. D. G. R. I. — S. A. G. H. B. REX. Jobboldali mellkép. Lent keretben: 3. Rev. Körirat: PATRONA — HVNGARIAE 17- -11. A boldogságos Szűz, karjain a kis Jézussal. Lent a két részre osztott magyar címerpajzs s oldalain egy-egy pajzsban P.-W.

52. *Ezüst poltura* 1709-ből: Av. Körirat: IOSEPH. D. G. R. I. S. A. G. H. B. REX. Jobboldali mellkép. Rev. A boldogságos Szűz képe a kis Jézussal, oldalain P.-H. Lent kétsoros írás: POLTVRA — 1709.

53. *Ezüst poltura* 1710-ből: Olyan mint az 52. sz.

III. Károly 1711 -1740.

54. *Ezüst poltura* 1715-ből: Av. Körirat: CAROLVS: VI: D: G: R: I: S: A: G: H: B: R. Jobboldali mellkép. Rev. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal, oldalain P.-H. Lent kétsoros írás: POLTVRA — 1715. *

55. *Ezüst poltura* 1719-ből: Olyan mint az 54. sz.

Mária Terézia 1740—1780.

56. *Körmöczi ezüst dénár* 1746-ből: Av. Körirat: M. THER. D. G. R. I. G. HUN. B. R. A megkoronázott, két részre osztott magyar címerpajzs, oldalain K.-B. Rev. Körirat: PATRONA — HVNG. 1746. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal.

57. *Réz poltura* 1763.-ból: Av. Körirat: M. THERES; D: G: R: — I: GE: HU: BO: REX. Jobboldali diadémós mellkép. Rev. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. Oldalain P.—H., 17—63, K.—M. Lent: POLTVRA.

58. *Réz poltura* 1765.-ből: Olyan mint az 57. sz.

59. *Réz fél poltura* 1761.-ből: Av. Körirat: M. THERESIA. D. G. R. IMP. GE. HV. BO. REG. 1761. A megkoronázott és

12.

szépen díszített, két részre osztott magyar címerpajzs. Rev. Körirat: PATRONA — HUNGARIAE. Dicsfényes Szűz Mária, karján a kis Jézussal.

60. *Réz félpoltura* 1763.-ból: Olyan mint az 59. sz.

61. *Réz félpoltura* 1766.-ból: Olyan mint az 59. sz.

V. Ferdinánd 1835—1848.

62. *Körmöczi ezüsthuzas* 1847.-ből: Av. Körirat: FERD. I. D. G. AVST. IMP. HVNG. B. REX. H. V. R. L. V. D. G. L. I. A. A. Jobboldali babékoszorús mellkép, alatta B. Rev. Körirat: S. MARIA. MATER. DEI — PATRONA. HVNG. 1847. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. Lent 20. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

63. *Arany* 1848.-ból: Av. Körirat: V. FERD. MAGY. H. T. ORSZ. — KIRÁLYA ERD. N. FEJED. A koronázási köntösben levő, páncélos, jobbfelé néző király, jobbában jogar, baljában a birodalmi alma. Rev. Körirat: Sz. MÁRIA IST. ANNIA — MAGY. OR. VÉDŐJE. 1848. A boldogságos Szűz, karján a kis Jézussal. Lent a megkoronázott, két részre osztott magyar címerpajzs. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

Az 1848/49. szabadságharc érmei és bankjegyei.

64. *Százforintos Kossuth-bankó*: 1848. szept. 1. Sorszám 48573. DT—RD.

65. *Százforintos Kossuth-bankó*: 1848. szept. 1. Sorszám 49280. AT—AT.

66. *Tízforintos Kossuth-bankó*: 1848. szept. 1. 5 darab.

67. *Ötforintos Kossuth-bankó*: 1848. szept. 1. 9 darab.

68. *Kétforintos Kossuth-bankó*: 3 darab.

69. *Egyforintos Kossuth-bankó*: 5 darab.

70. *Tíz forint ezüst pénz*: 1849. márc. 1.

71. *Két pengő forint*: 1849. júl. 1.

72. *Harminc pengő krajcár*: 1849. jan. 1. 10 darab.

73. *Tizenöt pengő krajcár*: 1849. jan. 1. 3 darab.

74. *Ezüst hatkrajcáros* 1849.-ből: Av. Négy sorban: HAT — KRAJCZÁR— 1849. — N.-B. Rev. Körirat: MAGYAR KIRÁLYI VÁLTÓPÉNZ. A megkoronázott két részre osztott magyar címerpajzs, oldalain 6. — K.

13.

75. *Réz háromkrajcáros* 1849-ből: Av. Csillag, alatta háromsoros írás: HÁROM — KRAJCZÁR - 1849. Lent babér és pálma-galy, alatta N.-B. Rev. Körírás: MAGYAR KIRÁLYI VÁLTÓPÉNZ. Koronás két részre osztott magyar címerpajzs, oldalain 3 — K.

76. *Réz krajczár* 1848-ból: Av. Három sorban: EGY — KRAJCZÁR — 1848. Lent díszítés. Rev. Olyan mint a 73. sz.

77. *Réz krajczár* 1849-ből. Olyan mint a 74. sz.

I. Ferencz József 1848—.

78. *Országgyűlési ón emlékérem* 1861-ből: Av. Körirat: HONSZERETET S EGYETÉRTÉSBE VAN ERŐ S ISTENI ÁLDÁS. Babérágak közt a megkoronázott kétrésű magyar címerpajzs; a babérgalyak mindegyikén három-három címer. (A társországok címerei). Lent háromsoros írás: 1861. — ORSZÁGGYŰLÉSI — EMLÉK. Rev. Körirat: E HAZA CSAK AKKOR TULAJDONUNK HA TÖRVÉNYEINKET NEM IDEGENEK KEZELIK. Az érem közepén nyolc sorban a Szózat két első versszaka.

79. *Ón emlékérem*: az 1865-iki országgyűlésre. Az avers közepe olyan mint a 76. sz., csak az évszám alatt van félkörben: 1865. — ORSZÁGGYŰLÉSI EMLÉK. Az avers és revers keretét a vármegyék címerpajzsai alkotják. Az aversen 27, a reversen 29 vármegyei címerpajzs látható. A revers közepén nyolcsoros írás: MIDŐN SÖTÉT LESZ A VILÁG — ÉS MINDEN TÜZ KIÉG, — A HONFI SZÍVBEN FENMARAD — EGY ÉLŐ SZIKRA MÉG. — E SZIKRA FÉNYT AD ÉS HEVET — S ÉG OLTHATATLANUL, — OH HONFI, ŐRIZD E TÜZET — S NE FÉLJ, HA VÉSZ BORUL.

80. *Bronz országgyűlési emlék*: az 1865-iki országgyűlés megnyitására. Av. Körirat: EMLÉKÜL - AZ 1865. ÉVI -ORSZÁG - GYŰLÉS - MEGNYITÁSÁRA. A régi országház domborművé képe, alatta: ORSZÁGHÁZ. Rev. Körirat: ÉLJEN A HAZA x ES LEBE DAS VATERLAND. x A megkoronázott két részre osztott magyar címerpajzs.

81. *Koronázási ón emlékérem*: Av. Babér- és tölgyfa-galyból álló koszorúban a megkoronázott, két részre osztott magyar címerpajzs. Alatta kétsoros írás: PESTEN KORONÁZTATIK JUNIUS 8-ÁN 1867. Rev. Körirat: FERENCZ JÓZSEF

MAGYAR KIRÁLY. — Ő Felsége lovas alakja koronázási díszben.

82. *Ezüst húszkrajcáros* 1868-ból. Av. Körirat: FERENCZ JÓZSEF A. CSÁSZÁR MAGYAR ORSZÁG AP. KIRÁLYA. Jobboldali, babérkoszorús mellkép. Lent Gy. F. Rev. Körirat: MAGYAR KIRÁLYI — VÁLTÓ-PÉNZ. A szent korona, alatta háromsoros írás: 20 — KRAJ CZÁR — 1868. Lent két babér-ág. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

83. *Ezüst húszkrajcáros* 1870-ből. Av. Körirat: FERENCZ JÓZSEF I. K. A. CS. ÉS M. H. S. D. O. AP. KIR. Jobboldali babérkoszorús mellkép. Lent K.-B. Rev. Körirat: VÁLTÓ -PÉNZ. A magyar szent korona, alatta háromsoros írás: 20 — KRAJ CZÁR -- 1870. Lent két pálmagaly.

84. *Ezüst tizkrajcáros* 1868-ból: Olyan mint a 82. sz. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

85. *Ezüst tizkrajcáros* 1869-ből: Olyan mint a 82. sz. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

86. *Ezüst tizkrajcáros* 1870-ből: Olyan mint a 80. sz. Leitner Bertalan V. oszt. tan. ajándéka.

87. *Angyalos négykrajcár* 1868-ból: Av. Tölgyfa-koszorúban háromsoros írás: 4— 1868. — K.-B. Rev. Körirat: MAGYAR KIRÁLYI VÁLTÓ - PÉNZ. A szent koronát két angyal tartja, alatta a két részre osztott magyar címerpajzs, lent két babérág. 2 darab. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

88. *Réz krajcár* 1881-ből: Av. Tölgyfa-koszorúban három soros írás: 1 — 1881. — K.-B. Rev. Körirat: MAGYAR KIRÁLYI VÁLTÓ - PÉNZ. A megkoronázott magyar címerpajzs.

89. *Réz krajcár* 1892-ből: Olyan mint a 88. sz.

90. *Angyalos réz krajcár* 1868-ból: Av. Olyan mint a 82. sz. Rev. Körirat: MAGYAR KIRÁLYI VÁLTÓ - PÉNZ. Két angyal tartja a szent koronát, alatta a két részre osztott magyar címerpajzs, lent két babérág.

91. *Réz kétfilléres* 1895-ből: Av. Körirat: MAGYAR KIRÁLYI VÁLTÓ - PÉNZ. A szent korona, lent 1895. Rev. Két babér-ágból szerkesztett koszorú, benne kétsoros írás: 2 — K.-B.

92. *Réz kétfilléres* 1897-ből: Olyan mint a 91. sz. Mindkettő Hirly József nyug. plébános ajándéka.

II. Erdélyi fejedelmek érmei.

Bocskay István 1604—1607.

1. *Ezüst garas* 1606-ból: Av. Gyöngykörön belül a körirat: STEPH. D. G. HVN. TRAN. P. ET. SICV. Jobboldali mellkép. Rev. Négysoros írás: GROS. ARG. — TRIP. REGNI. — HVNGAR. — 1606. Az írás három címerpajzs, a két részre osztott magyar, a Bocskay-család és Erdély címereivel. A címerpajzsok fölött két rózsa között: III.

Bethlen Gábor 1613—1629.

2. *Nagybányai garas* 1626-ból: Av. Két gyöngykör közt a körirat: GAB. D. G. SA. RO. IM. ET. TRANS. PRIN. A megkoronázott két részre osztott magyar címerpajzs, szív-pajzsban a Bethlen-címer. Pénzverési jegy N.-B. Rev. Két gyöngykör közt a körirat: PAR. REG. HUN. DO. SIC. CO. OP. R. DUX. 1626. A boldogságos Szűz dicsfényel, karján a kis Jézussal.

I. Apafy Mihály 1661-1690.

3. *Ezüst garas* 1673-ból: Av. Két gyöngykör közt a körirat: MI. APAF. — D. G. P. T. * Jobboldali páncélos mellkép. Lent három rózsa. Rev. Két gyöngykör közt a körirat: PAR. R. H. D. ET. SO. GR. AR. 1673. Korona, alatta: XII. Ez alatt három címerpajzs, középen az Apafyak címerével. A középső címer alatt Brassó város címerképe.

Mária Terézia 1740—1780.

4. *Réz krajcár* 1764-ből: Av. Babér- és pálmagaly között. Erdély megkoronázott díszes címerpajzs. Rev. Igen díszes keretben hámsoros írás: EIN — GRESCHL — 1764. 2 darab.

5. *Réz krajcár* 1765-ből: Olyan mint a 4. sz.

III. Osztrák érmek.

Ausztria mint főhercegség 1453—1804., mint császárság 1804—.

II. Ferdinánd 1619-1637.

1. *Ezüst garas* 1626-ból: Av. Két körvonal közt a körirat: FERD. II. D. G. R. — I. S. A. G. H. B. REX. Babérkoszorús jobboldali mellkép, alatta keretben: 3. Rev. Két körvonal közt a körirat: ARCH. DV. AV. DV. BV. CO. TIR. 1626. Korona, alatta a kétfejű sas, mellén az osztrák-burgundi címerpajzs, karmai közt kard és jogar.

I. Lipót 1658—1705.

2. *Ezüst garas* 1696-ból: Av. Két gyöngykör közt a körirat: LEOPOLDVS. D. G. R. I. S. — A. G. H. E. B. R. A császár jobboldali babérkoszorús mellképe. Lent keretben: 3. Rev. Két gyöngykör közt a körirat: ARCHIDVX. AV — DVX. BVR. E. SI. 16—96. Korona, alatta a kétfejű sas, mellén a koronás osztrák-burgundi címerpajzs, karmai közt kard és jogar. Veretési jegy (C.-B.).

3. *Ezüst garas* 1700-ból: Av. Mint az előbbinél. Rev. ARCHID. AU — DUX. BUR. SIL. 17—00. Veretési jegy (F. N.). A kétfejű sas olyan mint a 2. sz.

4. *Ezüst garas* 1705-ből: Olyan mint a 2. sz.

5. *Ezüst krajcár* 1699-ből: Av. Két gyöngykör közt a körirat: LEOPOLDVS. D. G. R. I. S. A. G. H. B. REX. A császár jobboldali babérkoszorús mellképe. Rev. Két gyöngykörben a körirat: ARCHIDVX. AVS. DVX. BVR. SILE. 16—99. Koronázott kétfejű sas, mellén keretben: 1. A sas lábainál pénzverési jegy F.-N.

6. *Ezüst krajcár* 1697-ből: Av. Olyan mint az 5. sz. Rev. Körírata: ARCHID. AVST. — DVX. BVR. SIL. 16—97. Lent pénzverési jegy (C.-B.).

7. *Ezüst krajcár* 1700-ból: Olyan mint az 5. sz.

8. *Ezüst krajcár* 1699-ből: Av. Két gyöngykör közt a körirat: LEOPOLDUS. D. G. R. I. S. A. — GE. H. BO. REX,

17.

lent keretben: 1. A császárnak jobboldali, babérkoszorús mellképe. Rev. ARCHIDVX. AVST. DVX. BVR. CO. TYR. 16—99. Koronázott kétfejű sas, mellén az osztrák-burgundi címerpajzs.

I. József 1705—1711.

9. *Ezüst garas* 1706-ból: Av. Két gyöngykörben a körirat: IOSEPHVS. D. G. R. I. S. — A. G. H. B. REX. Jobboldali, babérkoszorús mellkép, alatta: 3. Rev. ARCHID. AU—DUX. BUR. SI. 17—06. Koronázott kétfejű sas, mellén az osztrák-burgundi címerpajzs, karmaiban kard és jogar. Lent a pénzverési jegy (F. N.).

10. *Ezüst garas* 1707-ből: Av. Mint a 9. sz. Rev. Mint a 9. sz. Eltérő a körirat: ARCHID. AU—DUX. BUR. SIL 17—07.

11. *Ezüst garas* 1707-ből: Olyan mint a 10. sz. Pénzverési jegye (C.-B.).

12. *Ezüst garas* 1709-ből: Olyan mint a 11. sz.

13. *Ezüst garas* 1710-ből: Olyan mint a 9. sz.

14. *Ezüst garas* 1710-ből: Av. Mint a 9. sz. Rev. Más a körírata: ARCHID. AVS—DUX. BVR. SIL. 17 — 10.

VI. Károly 1711-1740.

15. *Ezüst garas* 1714-ből: Av. Gyöngykörben a körirat; CAR. VI. D. G. R I. S. A. G. H. H. B. REX. Lent keretben: 3. Jobboldali, babérkoszorús, hosszú hajú, páncélos mell-kép. Rev. Gyöngykörben a körirat: ARCHIDVX.....

17—14. Koronázott kétfejű sas, mellén az osztrák-burgundi címerpajzs, karmaiban kard és jogar. A körirat kopott.

I. Ferenc 1743—1765.

16. *Ezüst garas* 1760-ból: Av. Körirat: FRANC. D. G. R. I. S. — A. GER. IER. REX. Jobboldali, babér-koszorús mellkép. Rev. Körirat: IN TE DOMINE — SPERAVI 1760. x Koronázott kétfejű sas, mellén címerpajzssal, karmaiban karddal és jogarral. Lent: 3. Pénzverési jegy H.-A.

17. *Ezüst krajcár* 1750-ből: Av. Körirat: FRANC. D. G. R. I. S. A. GE. TER. REX. Jobboldali, babérkoszorús mell-

18.

kép. Rev. IN TE DOMINE — SPERAVI 1750. Koronázott kétfejű sas, mellén címerpajzs, karmaiban kard és jogar, alatta: 1. Pénzverési jegy W.-I.

18. *Réz krajcár* 1760-ból: Av. Körirat: FRANC. D. G. R. I. — S. A. GE. IER. REX. Jobboldali, babérkoszorús mellkép az aranygyapjas-rend szallagjával. Rev. Cartouche-ban EIN — KREUTZER — 1760. — W.

19. *Réz krajcár* 1760-ból: Olyan mint a 18. sz. Pénzverési jegy W. Schönfeld Lajos III. B) oszt. tan. ajándéka.

20. *Réz krajcár* 1763-ból: Olyan mint a 18. sz. Pénzverési jegy N.-B.

Mária Terézia 1740—1780.

21. *Ezüst tizkrajcáros* 1764-ből: Av. Gyöngykörben körirat: M. THERESIA. D: G. R. — IMP. GE. HU. BO. REG. Babérral és pálmával körülvelt jobboldali mellkép. Rev. Gyöngykörben körirat: ARCHID. AUST. DUX. — BURG: CO. TYR. 1764. * Koronázott, osztrák, kétfejű sas, mellén Alsó-Ausztria címere, koronás címerpajzsban. Alatta babér- és palmaággal körülvelt keretben: 10. Pénzverési jegy G.

22. *Réz krajcár* 1760-ból: Av. Körirat: M. THERES. D. G. R. — I. G. H. B. R. A. AVST. Jobboldali, diadémós mellkép. Rev. Cartouche-ban négy soros írás: EIN — KREUTZER — 1760 — H.

23. *Réz krajcár* 1760-ból: Egészen olyan mint a 22. sz. Pénzverési jegy W.

24. *Réz krajcár* 1761-ből: Olyan mint a 22. sz. Pénzverési jegy K.

25. *Réz krajcár* 1761-ből: Olyan mint a 22. sz. Pénzverési jegy P.

26. *Réz krajcár* 1762-ből: Olyan mint a 22. sz. Pénzverési jegy K.

27. *Réz krajcár* 1762-ből: Olyan mint a 22. sz. Pénzverési jegy P.

28. *Réz krajcár* 1763-ból: Olyan mint a 22. sz. Pénzverési jegy W.

29. *Réz krajcár* 1763-ból: Olyan mint a 22. sz. Pénzverési jegy S.

30. *Réz krajcár* 1780-ból: Av. Körirat: M. THERESIA. D. G. R. I. HU: BO. R. A. A. Jobboldali, diadémós, fátyolos

19.

mellkép. Rev. Babér- és pálmaág között négysoros írás: EIN — KREUTZER — 1780 — K.

31. *Réz krajcár* 1780-ból: Ugyanolyan mint a 30. sz. Pénzverési jegy S.

32. *Réz krajcár* 1780-ból: Olyan mint a 30. sz. Pénzverési jegy N.

33. *Réz félkrajcár* 1774-ből: Av. Körirat: M. THERESIA. D. G. — R. I. H. B. R. A. AUST. Jobboldali mellkép. Rev. Cartouche-ban négysoros írás: ½ — KREUTZER — 1774 — S.

II. József 1780—1790.

34. *Réz krajcár* 1781-ből: Av. Körirat: IOS. II. D. G. R. I. S. A. GE. HU. BO. REX. A. A. Jobboldali, babérkoszorús mellkép. Rev. Babér- és pálmaágból szerkesztett körben négysoros írás: EIN — KREUTZER 1781 — G.

35. *Réz krajcár* 1781-ből: Olyan mint a 34. sz. Pénzverési jegy F.

36. *Réz krajcár* 1782-ből: Olyan mint a 34. sz. Pénzverési jegy B.

37. *Réz krajcár* 1790-ből: Olyan mint a 34. sz. Pénzverési jegy A.

38. *Réz krajcár* 1790-ből: Olyan mint a 34. sz. Pénzverési jegy S.

39. *Réz félkrajcár* 1781-ből: Av. Körirat: IOS. II. D. G. R. I. S. A. GE. HV. BO. REX. A. A. Jobboldali mellkép. Rev. Babér- és pálmakoszorúban négysoros írás: ½ — KREUTZER — 1781 — S.

40. *Réz félkrajcár* 1781-ből: Olyan mint a 39. sz. Pénzverési jegy B.

41. *Réz félkrajcár* 1782-ből: Olyan mint a 39. sz. Pénzverési jegy A.

42. *Réz negyedkrajcár* 1782-ből: Olyan mint a 39. sz. Pénzverési jegy B.

II. Ferenc 1792-1804., mint osztrák császár 1804-1835.

43. *Ötforintos*: U. n. Wiener-Stadt-Banko-Zettel von Gmr. Stadt Wien 1806-ból. Két darab.

44. *Ötforintos* bankjegy 1833-ból: Az Oesterreichische National-Banktól.

45. *Ezüst tallér* 1821-ből: Av. Körirata: FRANCISCVS I. D. G. AVSTRIAE IMPERATOR. Jobboldali, babér-koszorús fej. Lent a pénzverési jegy G. Rev. Körirata: HVN. BOH. LOMB. ET VEN — GAL. LOD. IL. REX. A. A. 1821. Koronázott kétfejű sas, mellén három rendjel szallagjával körülvevett osztrák címer. A sas karmaiban kardot, jogart és birodalmi almát tart. Az érem szélén: IVSTITIA — REGN — FVN-DAMENTVM. Luczás Elemér V. oszt. tan. ajándéka.

46. *Ezüst tizenkétkrajcáros* 1795-ből: Av. Körirat: KAI. KÖN. ERBLANDISCHE SCHEID. MÜNZ. Koronázott kétfejű sas, mellén koronázott címer, karmaiban jogar, kard és birodalmi alma. Rev. Háromsoros írás: 12 — KREÜTZER — 1795. Lent babér- és pálmaág között B.

47. *Ezüst hétkrajcáros* 1802-ből: Av. Körirat: FRANZ. II. — D. G. R. IMP. — S. A. GE. HV. — B. REX. A. A. Négyzetben koronás kétfejű sas, mellén az aranygyapjas renddel körített osztrák címerpajzs, karmaiban kard, jogar és birodalmi alma. A sas oldalain: V — II. Rev. Négyzetben babér- és pálmagaly, fölötte: 7, alatta: 1802 — B. A négyzet élein díszítmény.

48. *Ezüst hétkrajcáros* 1802-ből: Olyan mint a 47. sz. Pénzverési jegy G.

49. *Ezüst ötkrajcáros* 1820-ból: Av. Körirat: FRANCISCVS I. D. G. — AVST. IMPERATOR. Babérágak közt jobboldali babérkoszorús mellkép. Lent A. Rev. Körirata: HVN. BOH. LOMB. ET VEN. — GAL. LOD. IL. REX. A. A. 1820. Koronázott kétfejű sas, mint a 42. sz. Alatta babér- és pálmagaly közt keretben S.

50. *Ezüst ötkrajcáros* 1821-ből: Olyan mint a 49. sz. Az Av. kopott.

51. *Ezüst háromkrajcáros* 1818-ból: Av. Olyan mint a 49. sz. A pénzverési jegy B. Rev. Körirata mint a 49. sz. Koronázott kétfejű sas, mellén: 3 és az aranygyapjas rendjel. A sas körmei közt jogar, kard és birodalmi alma.

52. *Ezüst háromkrajcáros* 1819-ből: Olyan mint az 15. sz.

53. *Ezüst háromkrajcáros* 1820-ból: Olyan mint az 50. sz. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

54. *Réz harminckrajcáros* 1807-ből : Av. Körirat: FRANZ KAIS. V. OEST. KOEN. Z. HUNG. BOEH. GALIZ. U. LOD. * Pontokból alkotott négyszögben jobboldalú fej, minden oldal

21.

mellett 30. A fej alatt pénzverési jegy S. Rev. Körirat: DREYSS x KREUTZER x ERBLAEND * ISCH. 1807. Pontokból alkotott négyszögben a koronázott kétfejű sas, mellén: 30. A négyzet külső oldalain: THEILUNGS — MÜNZ. Z. 30 K. — WIENER ST. BANCO. ZETT. 2 darab.

55. *Réz harminckrajcáros* 1807.-ből: Olyan mint az 54. sz. Pénzverési jegy A. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

56. *Réz tizenötkeajcáros* 1807.-ből: Av. Körirat: FRANZ KAIS. V. OEST. KOEN. — Z. HUN. BOEH. GALIZ. U. LOD. Gyöngynégyszögben, melynek két szeglete behorpasztva, (a mélyedésekben 15—15) jobboldali fej, alatta A. Rev. Körirat: FUNFZEHEN KREUTZER —ERBLAENDISCH. 1807. Gyöngynégyszögben koronás kétfejű sas, mellén: 15. A négyszög oldalain belül: THEILUNG. — MUNZ. Z. 15. — WIENER ST. — BANCO ZETT. A négyszög külső oldalain 15—15. 2 darab.

57. *Réz tizenötkeajcáros* 1807.-ből: Olyan mint az 53. sz. Pénzverési jegy E. Lucás Elemér V. oszt. tan. ajándéka.

58. *Réz tizenötkeajcáros* 1807.-ből: Olyan mint az 57. sz. Pénzverési jegy S. 2 darab.

59. *Réz hatkeajcáros* 1800.-ből: Av. Körirat: FRANZ. II. ROM. KAI. KÖN. Z. HU. U. BO. ERZH. OEST. Jobboldali fej, alatta babér- és pálmagaly közt E. Rev. Körirat: SECHS KREUTZER. ERBLAENDISCH. 1800. Koronázott kétfejű sas, mellén: 6. Jékey Ferenc V. oszt. tan. ajándéka.

60. *Réz hatkeajcáros* 1800.-ból: Olyan mint az 56. sz. Pénzverési jegy B. 2 darab.

61. *Réz hatkeajcáros* 1800.-ból: Olyan mint az 56. sz. Pénzverési jegy S. 2 darab.

62. *Réz háromkeajcáros* 1800.-ból: Av. Körirat: FRANC. II. D. G. R. I. S. A. GER. HVM. BOH. REX. A. A. Jobboldali fej, alatta G. Rev. Koronázott kétfejű sas, mellén: 3, oldalain: 18—00.

63. *Réz háromkeajcáros* 1800.-ból: Olyan mint a 62. sz. Pénzverési jegy B. 3 darab.

64. *Réz háromkeajcáros* 1800.-ból: Olyan mint a 62. sz. Pénzverési jegy E.

65. *Réz háromkeajcáros* 1800.-ból: Olyan mint a 62. sz. Pénzverési jegy S. 2 darab.

66. *Réz háromkeajcáros* 1812.-ből: Av. Körirat: FRANZ KAIS. V. OEST. KÖN. Z. HU. BO. GAL. U. LO. Jobboldali

22.

fej, alatta díszítményben S. Rev. Körirat: SCHEID MÜNZE DER WIENER WAEHRUNG. Díszes körön belül háromsoros írás: 3 — KREUTZER — 1812. — Díszítmény.

67. *Réz háromkrajcáros* 1812-ből: Olyan mint a 66. sz.

68. *Réz háromkrajcáros* 1812-ből: Olyan mint a 66. sz, Pénzverési jegy G.

69. *Réz háromkrajcáros* 1812-ből: Olyan mint a 66. sz, Pénzverési jegy O.

70. *Réz krajcár* 1800-ból: Av. Körirat: FRANC II. D. G. R. I. S. A. GE. HV. BO. REX. A. A. Jobboldali fej, alatta B. Rev. Koronázott kétfejű sas, mellén: 1, oldalain: 18—00, 2 darab.

71. *Réz krajcár* 1800-ból: Olyan mint a 70. sz. Pénzverési jegy A. 2 darab.

72. *Réz krajcár* 1800-ból: Olyan mint a 70. sz. Pénzverési jegy S. 2 darab.

73. *Réz krajcár* 1800-ból: Olyan mint a 70. sz. Pénzverési jegy E.

74. *Réz krajcár* 1812-ből: Av. Körirat: FRANZ KAIS. V. OEST. KÖ. Z. HU. BO. GAL. U. LO. Jobboldali fej, alatta díszítmény és S. Rev. Körirat: * SCHEIDE MÜNZE DER WIENER WAEHRUNG. Díszes keretben háromsoros írás: 1 — KREUTZER — 1812. 5 darab.

75. *Réz krajcár* 1812-ből: Olyan mint a 74. sz. Pénzverési jegy B.

76. *Réz krajcár* 1816-ból: Av. Körirat: K. K. OESTERREISCHE SCHEID MÜNZE. Koronázott osztrák címer. Rev: Háromsoros írás: EIN — KREUZER — 1816. Babér- és pálmagaly, alatta B. 3 darab.

77. *Réz krajcár* 1816-ból: Olyan mint a 76. sz. Pénzverési jegy A.

78. *Réz krajcár* 1816-ból: Olyan mint a 76. sz. Pénzverési jegy G. 2 darab.

79. *Réz ½ krajcár* 1812-ből: Olyan mint a 74. sz. Pénzverési jegy A.

80. *Réz ½ krajcár* 1812-ből. Olyan mint a 74. sz. Pénzverési jegy S. 2 darab.

81. *Réz ½ krajcár* 1816-ból: Olyan mint a 76. sz. Pénzverési jegy B. 3 darab.

82. *Réz ¼ krajcár* 1816-ból: Olyan mint a 76. sz. Pénzverési jegy S.

23.

83. *Réz ¼ krajcár* 1816-ból: Olyan mint a 76. sz. Pénzverési jegy B. 2 darab.

I. Ferdinánd 1835—1848.

84. *Ötforintos bankjegy* 1841-ből: a wieni National-banktól.

85. *Egyforintos bankjegy* 1848-ból: a wieni National-banktól.

86. *Ezüst hatkrajcáros* 1848-ból: Av. Körirat: K. K. OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE. Koronázott osztrák címer. Rev. Háromsoros írás: 6— KREUZER — 1848. babér- és pálmagaly alatt A.

I. Ferencz József 1848—.

87. *Jubileumi emlékérem*: uralkodása 25-ik évére. Av. Körirat: FRANC JOSEF I. KAISER V. ÖSTERREICH KÖNIG V. BÖHMEN ETC. APOST. KÖNIG V. UNGARN. Jobboldali, babérkoszorús mellkép. Rev. Babér- és cserfaágból koszorú, benne háromsoros írás: 2. December — 1873.

88. *Egyforintos bankjegy* 1857-ből: a wieni National-Banktól.

89. *Tizkrajcáros* u. n. Münzschein 1849-ből: (Ofen). 2 darab.

90. *Tiz ujkrajcáros* 1860-ból: (Wien) 3 darab.

91. *Tiz ezüst krajcár* 1860-ból.

92. *Tiz ezüst krajcár* 1860-ból: Más jellegű. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

93. *Ezüst ¼ forintos* 1859-ből: Av. Körirat: FRANC. JOS. I. D. G. AVSTRIAE. IMPERATOR. Jobboldali, babérkoszorús fej. Rev. Körirat: HVNG. BOH. LOMB. ET VEN. GAL. LOD. ILL. REX. A. A. 1858. Koronás kétfejű sas, mellén az aranygyapjas-rend szallagjától körülvett osztrák császári címer. Lent ¼ Fl. Fogarassy Sándor V. oszt. tan. ajándéka.

94. *Ezüst húszkrajcáros* 1868-ból: Av. Körirat: FRANC. IOS. I. D. G. AVSTRIAE IMPERATOR. Jobboldali, babérkoszorús fej. Rev. Körirat: HVNGAR. BOHEM. GAL. — LOD. ILL. REX. A. A. 1868. Koronás kétfejű sas, mellén: 20. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

95. *Ezüst huszkrajcáros* 1870-ből: Olyan mint a 94. sz.

96. *Ezüst tizkrajcáros* 1853-ból: Av. Olyan mint a 94. sz. Rev. Körirat: HVNG. BOH. LOMB. ET. VEN. Koronás kétfejű sas, mellén az aranygyapjas-rend szallagjával kerített osztrák címer. Lent: 10. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

97. *Ezüst tizkrajcáros* 1868-ból: Olyan mint a 94. sz.

98. *Ezüst tizkrajcáros* 1869-ből: Olyan mint a 94. sz.

99. *Ezüst tizkrajcáros* 1870-ből: Olyan mint a 94. sz.

100. *Ezüst hatkrajcáros* 1848-ból: (Sechser.) Av. Körirat: K. K. OESTERREICHISE SCHEIDE MÜNZE. Koronázott osztrák címerpajzs. Rev. Háromsoros írás: 6 — KREUZER — 1848. Alatta A; babér- és pálmagaly.

101. *Ezüst hatkrajcáros* 1849-ből: Olyan mint a 100 sz. Hiányzik a reversen a babér- és pálmagaly. 3 darab.

102. *Ezüst hatkrajcáros* 1849-ből: Olyan mint a 100. sz. Pénzverési jegy G. 2 darab.

103. *Ezüst ötkrajcáros* 1859-ből: Av. Körirat: FRANZ JOSEPH I. V. G. G. KAISER V. OESTERREICH. Jobboldali, babérkoszorús fej. Rev. Körirat: SCHEIDE — MÜNZE. Osztrák-császári korona, alatta háromsoros írás: 5 — 1859 — V lent babér- és pálmagaly.

104. *Ezüst ötkrajcáros* 1859-ből: Olyan mint a 103. sz. Pénzverési jegy A.

105. *Réz háromkrajcáros* 1851-ből: Av. Gyöngykörben négysoros írás: 3 — KREUZER — 1851 — B. Rev. Gyöngy-körben körirat: K.K. OESTERREICHISCHE SCHEIDE MÜNZE. A koronázott kétfejű sas, mellén az aranygyapjas-rendjel szallagjaitól körülvevett címerpajzzsal, a sas karmai közt kard, jogar és birodalmi alma.

106. *Réz háromkrajcáros* 1851 -ből: Olyan mint a 105. sz. Pénzverési jegy G. Hirly József nyug. plébános ajándéka.

107. *Réz kétkrajcáros* 1848-ból: Av. Négysoros írás: 2 — KREUZER — 1848 — A. Babér- és pálmagaly. Rev. Körirat: K. K. OESTERREICHISCHE SCHEIDE MÜNZE. Koronázott osztrák címerpajzs.

108. *Réz kétkrajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 107. sz. Pénzverési jegy G.

109. *Réz kétkrajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 107. sz. Pénzverési jegy B. 3 darab.

110. *Réz egykrajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 107. sz. Pénzverési jegy A. 3 darab.

25.

111. *Réz egykrajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 107. sz. pénzverési jegy B. 4 darab.
112. *Réz egykrajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 107. sz. pénzverési jegy E.
113. *Réz ½ krajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 107. sz. pénzverési jegy A.
114. *Réz ½ krajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 107. sz. Pénzverési jegy B. 5 darab.
115. *Réz ½ krajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 107. sz. Pénzverési jegy G. 2 darab.
116. *Réz ¼ krajcáros* 1851-ből: Olyan mint a 92. sz. Pénzverési jegy B. 2 darab.
117. *Réz négykrajcáros* 1860-ból: Av. Tölgyfakoszorúban háromsoros írás: 4 — 1860
— B. Rev. Körirat: K. K. ÖSTERREICHISCHE SCHEIDE MÜNZE. Koronás osztrák kétfejű sas. Hirly József nyug. plébános ajándéka.
118. *Réz négykrajcáros* 1861-ből: Olyan mint a 117. sz. Pénzverési jegy A.
119. *Réz krajcár* 1858-ból: Olyan mint a 117. sz. Pénzverési jegy A.
120. *Réz krajcár* 1868-ból: Olyan mint a 117. sz. Pénzverési jegy B. Weisz János V. oszt. tan. ajándéka.
121. *Réz ⁵/₁₀ krajcár* 1858-ból: Av. Tölgyfakoszorúban háromsoros írás: ⁵/₁₀ — 1858
— B. Rev. Olyan mint a 117. sz. — 5 darab.
122. *Réz ⁵/₁₀ krajcár* 1858-ból: Olyan mint a 121. sz. Pénzverési jegy A.
123. *Kétfilléres* 1895-ből: Av. Keretben: 1 — 1895. Rev. Koronás kétfejű sas.
124. *Egyfilléres* 1895-ből: Olyan mint 123. sz.

Stájerország, herczegség.

I. Lipót 1657—1705.

125. *Ezüst kétgarasos* 1674-ből: Av. Körirat: LEOPOLDVS, D. G. R. I. S. — A. G. H. B. REX. + Jobboldali, babér-koszorús fej, alatta keretben VI. Rev. Körirat: ARCHID. A. DUX — BVR. STYRIAE 16—74.
126. *Ezüst garas* 1667-ből: Av. Körirata: LEOPOLDVS. D. G. R. — I. S. A. G. H. REX. Jobboldali baber-koszorús

26.

fej, alatta keretben: 3. Rev. Körírata: ARCHI. AVS. DVX. BVRG. STYRIAE — 1667. Díszes keretekben az osztrák, burgundi és stájer címerek.

127. *Ezüst garas* 1704-ből: Av. Körirat két gyöngyör között: LEOPOLDUS. D: G: R: I: S: A. — G:H:BO: REX. Jobboldali, babérkoszorús mellkép, alatta keretben: 3. Rev. Körirat gyöngyörben: ARCHID: AUS: D: — BURG: STYRIAE. 1704. Díszes keretekben az osztrák, burgundi és stájer címerek. Pénzverési jegy keretben I. A.

128. *Ezüst krajcár* 1697-ből: Av. Körirat: LEOPOLDVS. D. G. R. — I. S. A. — G: H. BO. R. Jobboldali, páncélos, babérkoszorús mellkép. Rev. Körirat: ARCHID. AVST. D: — BVRG: STYRIAE. Nyolcágú díszített keretben a stíriai leopárd.

I. József 1705—1711.

129. *Ezüst garas* 1706-ból: Av. Körirat gyöngyörben: IOSEPHUS: D: G: R: I: S: A. — G: H: BO: REX. Jobboldali, babérkoszorús, páncélos és hosszúhajú mellkép. Lent keretben: 3. Rev. Körirat gyöngyörben: ARCHID: AUS: D: — BURG: STYRIAE. 1706. Az osztrák, burgundi és stájer címerek díszes keretekben. Pénzverési jegy I. A.

Tirol, fejedelmi grófság.

IV. Lipót 1665—1705., mint császár I.

130. *Ezüst krajcár* Av. Körirat: LEOPOL. D. G. R. I. S. A. G. H. B. R. Jobboldali, babéros, páncélos mellkép. Rev. Körirat: ARCHID. AVST. DVX. BV. CO. TY. * Nyolcágú keresztetes keretben a tiroli egyfejű sas.

VI. Károly 1711-1740.

131. *Ezüst garas* 1737-ből: Av. Körirat: CAR. VI. D. G. R. I.S. A. HV.G. HI. B. REX. Babérkoszorús, jobboldali mellkép. Rev. ARCHIDVX. AVST. DVX. — BV. COM. TYROL. 1737. Koronás, dícsfénnel körülvevett kétfejű sas, karmaiban kard, jogar és birodalmi alma, mellén a koronás tiroli sas. — Lent keretben: 3

132. *Ezüst garas* 1738-ból: Olyan mint a 118. sz.

Mária Terézia 1740—1780.

133. *Réz garas* 1761-ből: Av. Díszes keretben háromsoros írás: EIN — GRESCHL — 1760. Rev. Díszes rococo-keretben három címer (tiroli sas), fölöttük korona.

134. *Réz garas* 1768-ból: Olyan mint a 120. sz.

Ferenc 1792—1805. és ujjalag 1814—1835.

135. *Réz krajcár* 1809-ből: Av. Pálma- és babérkoszorúban háromsoros írás: EIN — KREVZER — 1809. Rev. Körirat: GEFÜRSTETE GRAFSCHAFT TIROL. Koronás tiroli sas, feje körül koszorúval.

Salzburgi érsekség.

Gróf Khuenburg Gandolph Miksa 1668—1687.

136. *Ezüst garas* 1680-ból: Av. Körirat: S. RUDBERTVS. EPS. SALISB. A szentnek alakja püspöki ornatusban, feje körül nimbussal. Rev. Körirat: MAX: GAND: D: G: ARCHIEP: SALISB. * Pontozott körben kettős cimerpajzs (a salzburgi és családi címer), felette: 1680. A címerek alatt: (3).

137. *Ezüst krajcár* 1679-ből: Av. Körirat: MAX: GAND: D: G: AR: EPS. Családi címer, fölötté főpapi kalpag rojtokkal. Rev. Körirat: SALI — SBVR — GENSI — S 1679. Nyolcágú kereszt, középén címer.

Gróf Thun János Ernő 1687—1709.

138. *Ezüst krajcár* 1695-ből: Av. Körirat: 10: ERN: D: G: ARCHIEP: Díszes címer, felette főpapi süveg, rojtokkal. Rev. Körirat: SALI — SBVR — GENSI — S. 1695. Nyolcágú keresztben címer.

139. *Ezüst krajcár* 1700-ból: Olyan mint a 138. sz.

Cseh királyság.

I. Lipót 1657—1705.

140. *Ezüst garas* 1693-ból: Av. Körirat: LEOPOLD: D: G: R: — IMPER: S: A: Jobboldali, babérkoszorús fej, alatta

keretben: 3. Rev. Körirat: G: H: BOHE — MIAE: REX: 16—93. Koronás kétfejű sas, mellén a cseh oroszlánnal. Pénzverési jegy (G.-E.).

141. *Ezüst garas* 1697-ből: Av. Körirat: LEOPOLDUS: D: G: R: — IMPER: S: A: Jobboldali, babérkoszorús fej. Rev. Körirat: GER: HVN: BO — HEMIAE: REX. 16—97. Koronás kétfejű sas a cseh oroszlánnal. Pénzverési jegy (G.-E.).

VI. Károly 1711—1740.

142. *Ezüst garas* 1717-ből: Av. Körirat: CAROL: VI: D: G: R: I: S: A: G: HI — HVNG: BO: REX. Jobboldali fej, alatta: (3). Rev. Körirat: ARCHID: AVST: DVX: BVRG: STIRIAE. 17 —17. Koronás kétfejű sas, a cseh oroszlánnal.

143. *Ezüst krajcár* 1727-ből; Av. Körirat: CAROL: VI: D: G: R: I: S: A: G: — HI: H: BO: REX. Jobboldali mellkép, alatta: (1). Rev. Körirat: ARCHID: AVS: DVX: BVRG: STYRIA 17—27. Kétfejű koronás sas a cseh oroszlánnal.

Olmücsi érsekség.

Lichtenstein Károly herceg 1664- 1695.

144. *Ezüst kétgarasos* 1681-ből: Av. Körirat: CAROLVS. D. G. EPVS — OLOMVCENSIS. Jobboldali mellkép, alatta: (VI). Rev. Körirat: DVX. S. R. I. P. C. EPS.....16—81. A körirat többi része lekopott. Díszes keretben az érsekség címere, szívpaizsban a Lichtenstein-család címerével. A pajzs fölött a püspöksüveg és hercegi korona.

145. *Ezüst garas* 1695-ből: Av. Körirat: CAROLVS. D. G. EPVS. — OLOMVCENSIS. Jobboldali mellkép, alatta: (3). Rev. Körirat: DVX. S. R. I. PCEPS — R. E. CA. BO. COM. — 1695. Díszes keretben a hercegség címere, a szívpaizsban a Lichtensteinok címerével. A cimerpajzs fölött hercegi korona és főpapi süveg. Pénzverési jegy (SAS).

Schrattenbach Farkas gróf 1711—1738.

146. *Ezüst kétgarasos* 1715-ből: Av. Körirat: WOLFF: D: G: S: R: E: PRESB: CAR. — DESC. HRATIENS. Jobboldali mellkép főpapi ornatibusban. Lent: (VI). Rev. Körirat:

EPVSOL: DVX. S. R. I. — PS. R. CA. BO. COMES. 1715. Az érsekség címere, szív pajzsban a grófi címer. A címerpajzs fölött főpapi süveg, hercegi korona. Legfelül főpapi kalap bibornokokat megillető bojtokkal.

Sziléziai hercegség.

VI. Károly 1711—1740.

147. *Ezüst kétgarasos* 1714-ből: Av. Körirat: CAROL. VI. D. G. R. I. — S. A. G. HI. H. B. REX. Jobboldali mellkép. Lent (VI). Rev. Körirat: ARCHID. AVSTRI. DVX. BVR. & SIL. 1714. Kétféjű koronás sas, mellén az egyfejű koronás sziléziai sas.

IV. Lengyelországi érmek.

I. János Albert 1492—1501.

1. *Ezüst dénár*: Av. Gótbetűs körirat: † MONETH. I. ALBERTI. A megkoronázott lengyel sas. Rev. Körirat: REGIS. † POLONIE. Nyílt korona.

I. Zsigmond 1506—1548.

2. *Széles ezüstgaras* 1532-ből: Av. Két gyöngykör között a körirat: SIGIS. I. REX. PO. TOCI. PRVSS. Jobboldali koronás mellkép. Rev. Két gyöngykör közt a körirat: GROSS COMV. TERR. PRVSS. 1532. A lengyel sas karddal.

3. *Ezüst félgaras* 1507-ből: Av. Két körvonal között a körirat: MONETA. SIGISMVNDI. A koronás lengyel sas. Rev. Két körvonal között a körirat: REGIS: POLONIE — 1508. Nyílt korona.

4. *Ezüst félgaras* 1508-ból: Olyan mint a 3. sz.

Báthory István 1575—1586.

5. *Ezüst háromszoros jó garas* 1582-ből: Av. Körirat: STEPHAN. D. G. REX. POL. M. D. L. Koronás, jobboldali

mellkép. Rev. A lengyel sas és litván lovag között a Báthory-család címerpajzsa: a három sárkányfej. Alatta négysoros felirat: GROS. — ARG. — TRIP. REG. — POLONIAE — 15—82. A számok között címerpajzs, benne pallos. Fönt III.

6. *Ezüst háromszoros jó garas* 1583-ból: Av. Körirat: STEPHA. D. G. REX. POL. M. D. L. Koronás jobboldali mellkép. Rev. Olyan mint az 5. sz. Pénzverő jegy I.-D.

7. *Ezüst háromszoros jó garas* 1585-ből: Av. Körirat gyöngykörben: STEP. D. G. REX. PO. M. D. L. Koronás, jobboldali mellkép. Rev. Gyöngykörben fönt III., alatta a lengyel sas és litván lovag között a megkoronázott Báthory-címerpajzs, oldalain 15—85. Alatta háromsoros írás: GROS. ARC. — TRIP. M. D — III.

8. *Ezüst háromszoros jó garas* 1586-ból: Olyan mint a 6. sz.

9. *Ezüst háromszoros jó garas* 1587-ből: Az Av. Olyan mint a 7. sz. Rev. Más a felírat: 15—87. — GROS. ARG. — TRIP. M. D. — LIT. —

10. *Ezüst garas* 1588-ból: Av. Körirat: SIG. III. D. G. REX. PO. M. D. L. Jobboldali koronás mellkép. Rev. Fent III. Alatta a litván lovag és lengyel sas között a Wáza-család címere. Háromsoros írás: GROS. ARG. — TRIP. REG. — POLONIAE. Ez alatt kis pajzsban pallos. A címerke oldalain két keresztbe tett kalapács és 88. Pénzverési jegy I.-D.

11. *Ezüst garas* 1591-ből: Av. mint a 10. sz. Rev. Fent III. Alatta a litván lovag és a lengyel sas között a Wáza-címerpajzs. Oldalain 15—91. Kétsoros írás alatta: GROS. ARG. — TRIP. M. D. I. Lent két rózsza között horgony.

12. *Ezüst garas* 1593-ból: Av. Körirat: SIGI. 3. D. G. REX. PO. M. D. L. Megkoronázott jobboldali mellkép. Rev. Olyan mint a 10. sz. Lent kis pajzsban oroszlán, alatta pénzverési jegy I.-F.

13. *Ezüst garas* 1594-ből: Körirat: SIGISM. III. D: G. — REX. PO. M. D. L. Jobboldali koronás mellkép. Lent kis pajzsban oroszlán. Rev. III. Alatta a lengyel sas és litván lovag között a koronás Wáza-címerpajzs. Háromsoros felírat: GROS. ARG. — TRIP. REG. — POLONI. — Három kis rózsza, karika és háromszög között 94.

14. *Ezüst garas* 1595-ből: Av. Körirat: SIG. III. D. G. REX. PO. D. LI. Jobboldali koronás mellkép. Rev. Gyöngy-körben fönt két kis rózsza között III. Alatta két tornyú várkapú,

oldalain két sorban 15—95 SR — OS. Lent háromsoros írás: ARG x TRIP — CIVI x RI — GE. Anjou-liliom.

15. *Ezüst garas* 1595-ből: Körirat: SIG. III. D. G. R. — POLON. M. D. L. Jobboldali koronás mellkép. Rev. Gyöngykörben fönt III., alatta a litván lovag és lengyel sas között a megkoronázott Wáza-címerpajzs. Háromsoros írás: GROS. ARG. TR. R. POLO — NI — 95. Lent címerpajzs oroszlánnal, oldalain pénzverési jegy I.-F.

16. *Ezüst garas* 1596-ból: Av. Körirat: SIG. III. D. G. R. — POLO. M. D. L. Jobboldali, koronás mellkép. Rev. Olyan mint a 15. sz.

17. *Ezüst garas* 1598-ból: Av. Olyan mint a 10. sz. Rev. Gyöngykörben fönt III., alatta a litván lovag és lengyel sas közt a koronás Wáza-címerpajzs. Kétsoros írás: GROS. ARG. — TRI. R. PO. Kis címerpajzs oroszlánnal. 98 — B.

18. *Ezüst garas* 1598-ból: Av. Olyan mint a 10. sz. Rev. Gyöngykörben III., alatta a litván lovag és lengyel sas közt a koronás Wáza-címerpajzs. Kétsoros írás: GROS. ARG. — TRIP. M. D. L. Lent 15—98. A számok között horgony és kard (?).

19. *Ezüst garas* 1599-ből: Av. Olyan mint a 16. sz. Rev. Olyan mint a 15. sz.

20. *Ezüst garas* 1600-ból: Av. Olyan mint a 10. sz. Rev. Olyan mint a 17. sz. Pénzverési jegy P.

21. *Ezüst garas* 1604-ből: Olyan mint a 13. sz. Pénzverési jegy K.

22. *Ezüst garas* 1610-ből: Av. Gyöngykörben két kis rózsza között korona, alatta háromsoros írás: SIG: III: D: G — REX. POL — M: D: L. Rev. Két gyöngyör közt a körirat: *GROSS: REG — POLO: 1610. Lengyel sas, mellén a Wáza-címerpajzzsal. Lent címerpajzsban kettőskereszt.

23. *Ezüst garas* 1623-ból: Av. Körirat: SIG. III. D: G: REX. POL. M: D: L. Jobboldali koronás mellkép. Rev. Olyan mint a 13. sz. Fönt a címerek között az évszám 1—6—2—3. Lent két rózsza között félholdon nyíl.

24. *Ezüst garas* 1617-ből. Av. Körirat: SIGI. 3. D. G. REX. P. M. D. L. Koronás, négy részre osztott címerpajzs a váltakozó lengyel sassal és litván lovaggal, szív pajzsban a Wáza-címerpajzzsal (kéve). Rev. Körirat: MONE NO. — REG. POL. Középen a birodalmi alma, benne 24, oldalain 1—7. Kopott.

32.

25. *Ezüst garas* 1620-ból: Av. Körirat: SIGIS. 3. D. G. — REX. P. M. D. L. Koronás négyelt címerpajzs. Lent keretben 3. Rev. mint a 24. sz. Pénzverő jegy T.

26. *Ezüst garas* 1622-ből: Olyan mint a 25. sz. Rev. Lent pajzsban két rózsza között félholdon nyílvevessző.

27. *Ezüst garas* 1623-ból: Olyan mint a 25. sz. Rev. Körírata más: MONE. NO — REG. POLO.

28. *Ezüst garas* 1624-ből: Olyan mint a 27. sz.

29. *Ezüst garas* 1625-ből: Olyan mint a 27. sz. Nagyon kopott.

30. *Ezüst garas* 1626-ból: Olyan mint a 27. sz. Kopott.

II. János Kázmér 1648—1668. † 1672.

31. *Ezüst hatos garas* 1661-ből: Av. Két gyöngykör között a körirat: ION. CASI. D. G. — REX. POI. & SVE. Jobboldali, koronás mellkép. Lent címerpajzsban oroszlán. Rev. Két kör között a körirat: GROS. ARGE. SEX. REG. POL. 1661. Korona, alatta VI, ezalatt három címerpajzs a lengyel sassal, a litván lovaggal és wázai kévével. Pénzverő jegy T.L.—B.

32. *Ezüst hatos garas* 1664-ből: Két kör között a körirat : IO. CASI. M. D. G. REX. POL . . . Jobboldali, koronás mellkép. Rev. címerpajzsai olyanok mint a 32 sz. A körirat kopott.

33. *Ezüst hatos garas*. Kopott.

A lengyel szabadságharc érmei 1831.

34. *Ezüst tizgarasos* 1831-ből: Av. KROLEST WO POLSKIE (Lengyel-királyság.) Koronás, két részre osztott címerpajzs a lengyel sassal és litván lovaggal. 18—31. Rev. Tölgyfa-koszoruban: 3 — GROSZY — POLS.

35. *Réz garas* 1831-ből: Av. Olyan mint a 34. sz. Pénzverési jegy K.-G. Rev. Tölgyfa-koszorúban : 3 — GROSZE — POLS — 1831.

I. Miklós orosz cár, mint Orosz-Lengyelország királya

1825—1855.

36. *Ezüst tizgarasos* 1840-ből: Av. Koronás orosz kétfejű sas, mellén a litván lovaggal. Pénzverő jegy M. W. Pev. Tölgyfa- és babér-koszoruban: 10 — GROSZY —.— 1840.

Dr. Barna János Zsigmond.

II.

Az iskola 1908-909. évi életéből.

A) Nevezetesebb események.

Az 1908—909. évi munkát az augusztus hó 30.-án délután tartott alakuló tanácskozással kezdtük meg.

A javító-, pótló- és magánvizsgálatokat augusztus hó 31.-én tartottuk.

A tanulók felvétele és beírása szeptember hó 1., 2. és 3. napjain ment végbe.

Szeptember hó 4.-én ünnepies istenisztelettel, igazgatói beszéddel megnyitottuk a tanévet.

Szeptember hó 5.-én felolvastuk a tanulók előtt az iskolai törvényeket, s e naptól kezdetét vette teljes heti óraszámmal a tanítás.

A városunkban több hónapig uralkodott járványos betegségek: skarlát, difteritisz és tifusz február hó vége felé szűnő félben levőknek mutatkoztak; de csak látszólag, mert március hó 2.-án egyszerre több tanulónk betegedett meg. Hogy a baj tovább terjedésének lehetőleg elejét vegyük, március hó 3—6. napjain az alsóbb osztályokban szüneteltettük a tanítást s az összes termeket fertőtlenítettük.

Ezen szünetelést leszámítva, szeptember hó 5.-étől a szabályoknak mindenben megfelelően, szakadatlanul folyt a munka az év bezárásáig, június hó 29.-éig.

Nyilvános tanulólul 629 ifjú vétetett fel ezen évre, 10-zel több, mint az előző évben. — A Vallás- és Közoktatásügyi Nagyméltóságú Minisztérium a növendékek nagy számára való tekintettel az I. osztály mellé két, a II., III. és IV. osztályok mellé egy-egy párhuzamos osztályt engedélyezett, s így ezen évben 8 rendes osztály mellett 5 párhuzamos osztálya volt az intézetnek.

Megünnepeltük a kötelees iskolai ünnepeket.

Ő Felsége, apostoli király urunk névnapján ünnepi istenitiszteleten vett részt az ifjúság s a tanárkar.

Boldog emlékü Erzsébet királynénk emlékét istenitisztelettel s beszéddel újítottuk fel. A beszédet *Villányi* Arnold tanár mondta.

Az 1848.-i törvények szentesítésének évfordulóját s a koronázás emléknapiját szintén istenitisztelettel s a tanulókhoz intézett beszéddel tettük emlékezetessé. Az emlékbeszédet az első ünnepen *Bagossy* Bertalan tanár, az utóbbin dr. *Bakkay* Kálmán tanár tartotta.

Az aradi vértanúk emlékének október hó 6.-án gyász-szentmise bemutatásával áldoztunk.

A Vallás- és Közoktatásügyi Nagyméltóságú Minisztérium V. ügyosztályának vezetője, dr. *Barkóczy* Sándor báró, miniszteri tanácsos úr 1908. évi október hó 29.-én látogatásával szerencséltette intézetünket. Délelőtt meghallgatta a tanítást a gimnázium négy felső osztályában, mindenik osztályban egy-egy teljes órát töltve el. A miniszteri tanácsos úrral egyidejűleg dr. *Morvay* Győző, a budapesti III. kerületi állami főgimnázium igazgatója és dr. *Gönczy* Jenő miniszteri s.-fogalmazó is jelen voltak a négy felső osztály tanítási óráin. Délután az építendő gimnázium részére alkalmasnak látszó telkeket tekintették meg.

Dr. *Mázy* Engelbert tankerületi királyi főigazgató úr január hó 26.-ától február hó 3.-áig terjedő időben végezte intézetünkben hivatalos látogatását és elnökölt a június hó 1—5. napjain tartott érettségi vizsgálatokon.

A kath. vallású növendékek hittani vizsgálatain püspöki biztosi minőségben dr. *Kádár* Ambrus pápai praelátus, kanonok úr elnökölt.

A tanulók erkölcsi magaviselete általában jónak mondható. Ugy erről, mint a tanulásban való előmenetelről ezen értesítő V. fejezete alá foglalt érdemsorozat s a VI. fejezet 3. számú táblázatai adnak részletes felvilágosítást.

A latin és görög szertartású kath. tanulók a téli időszakban szent misét ünnep- és vasárnapokon, az év többi részében naponként, szent beszédet pedig az év minden ünnepén és vasárnapján hallgattak.

A kath. vallású tanulók s az egész tanárkar november hó 12., 13., 14. és 15. napjain lelki gyakorlatot végeztek s befejezésül a szent áldozáshoz járult az ifjúság. A lelki gyakorlatokat a felsőbb osztályok részére *Schaeffer* Jakab, a Jézustársaság helybeli házának főnöke tartotta. — Fáradságot nem ismerő buzgalmával, a lelkek mélyére ható gyönyörű beszédeivel hálára kötelezte le intézetünket. — A szent áldozáshoz ezen alkalmon kívül még négy ízben járult testületileg az ifjúság. Egyesek, különösen a Mária-társulat tagjai, saját buzgóságukból gyakran járultak

az oltáriszentség vételéhez. — Résztvettek a kath. tanulók az egyházi körmeneteken, megünnepelték Szent Imre hercegnek, a gimnáziumi kápolna védő-szentjének és Szent Alajosnak, az ifjúság patrónusának napját. — Megemlítjük, hogy a kath. tanulók tagjai a „Jézus Szent Gyermeksége” és a „Szent Olvasó-Társulat”-nak.

A nem kath. vallású tanulók hitoktatóik rendelkezése és felügyelete alatt végezték vallási gyakorlataikat.

Az ösztöndíjakat élvezőkről, a jutalmakról és a segélyezési ügyről az értesítő VIII. fejezete számol be.

A gimnáziumi Pázmány-konviktus vagyona ezen értesítő X. fejezete alatt van kimutatva és elszámolva.

Az intézetet a Vallás- és Közoktatásügyi Nagyméltóságú Minisztérium ez évben is részesítette azon kitüntetésben, hogy a tanárjelöltek gyakorlati kiképezésére kiadott intézkedések foganatosításával ezen gimnázium tanárkarát is megbízta. Három szakvizsgálatot tett tanárjelölt osztatott be hozzánk, de csak kettő jelent meg, mivel egyik időközben már megszerezte az oklevelet.

A kiképzést nyert jelöltek:

Osztián Kálmán természettan—mennyiségtan — és

Papp Kornél történelem—földrajz-szakos tanárjelöltek.

A kiképzést az igazgató vezetése alatt *Bagossy* Bertalan és *Haller* Jenő tanárok teljesítették.

Az évzáró vizsgálatokat június hó 14—25. napjain tartottuk. — Az iskolai évet június hó 29.-én ünnepies istenitisztelettel és igazgatói beszéddel fejezte be az intézet.

B) Változások a tanári karban.

A tanári karban az év lefolyása alatt a következő változások fordultak elő:

1. *Csellár* Arnold két évi itt működés után saját kérelmére a miskolczi kath. gimnáziumhoz helyeztetett át.

2. *Kurtz* Sándor dr., ki 14 évig működött intézetünknel s kiváló szakképzettségével, lelkiismeretes munkájával, igazságos és energikus bánásmódjával kitűnően oldotta meg feladatát s úgy a szülők, mint a tanulók szeretetét megnyerte, saját kérelmére a budapesti VII. kerületi állami főgimnáziumhoz helyeztetett át. Úgy a tanárkar, mint városunk értelmisége vesztességnek tekintette távozását.

3. *Reiser* György dr. 26 évi tanári működés után nyugalomba vonult. Benne az intézet az ifjúság javát tudással és odaadó munkássággal szolgáló tanárt veszített el.

4. *Veszprémi Dezső* egy évi itt működése után saját kérelmére a pozsonyi kir. kath. főgimnáziumhoz helyeztetett át.

A felsoroltak munkájának végzésére a jelen évben alkalmazottak;

Gazdag Jenő,

Groza Ferenc — és

Villányi Arnold okleveles tanárok.

C) A tanárok irodalmi és társadalmi működése.

1. *Bagossy Bertalan*. Szatmár-Németi szab. kir. város tanácsának megbízásából szakértő véleményt adott a szatmári békekötés közelebbi helyének felfedezésére vonatkozólag. Irt társadalmi irányú hirlapi cikkeket. Választmányi tagja a „Szatmár-egyházmegyei irodalmi kör“-nek, a „Szatmári Kölcsey-kör“-nek irodalmi szakosztályának, a „Szatmár-Ugocsa-vármegyei róm. kath. néptanító-egyesület“-nek és a „Kath. Kaszinó“-nak. Tanít kereskedő tanonc-iskolában.

2. Dr. *Bakkay Kálmán*. Tanít a helybeli ref. főgimnáziumban, a ref. tanítónőkepző-intézetben és a városi felső kereskedelmi iskolában róm. kath. vallástant.

3. *Gazdag Lajos*. „Az önkényuralom és Tóth Kálmán Bolond Miskája“ című tanulmányt írta a „Katholikus Szemlé“-ben. Cikkük jelentek meg tőle a „Sziget és Vidék“-ben.

4. Dr. *Fechtel János*. A városi törvényhatósági bizottság tagja, a „Kath. Kaszinó“, a „Szatmári Kölcsey-kör“ ügyvezető alelnöke, a „Szatmári Nőegyesület“ főtítkára, a „Széchenyi-társulat“ titkára, a „Leszámítoló Bank“ igazgató-tanácsosa, a „Szatmári zene- és dalegyesület“ alelnöke, a „Szatmári polgári társaskör“, a „Vereskereszt-egyesület“ helyi fiókjának választmányi tagja, az állami elemi iskolák gondnokságának tagja.

5. *Fölkel Béla*. A Pázmány-konviktus igazgatója és pénztárosa, a „Kath. Kaszinó“ választmányi tagja. Tanít a helybeli kereskedő tanonciskolában.

6. *Kovács Gergely*. A főgimnáziumi Pázmány-konviktus felügyelőbizottságának alelnöke, a „Kath. Kaszinó“ számvevő-bizottságának tagja, a „Szatmárvármegyei Széchenyi-társulat“ alapító, a „Délmagyarországi közművelődési egyesület“ alapító és választmányi tagja, a „Szatmár-Ugocsa-vármegyei róm. kath. néptanító egyesület“ választmányi tagja.

7. *Ócsvár Rezső*. A „Magyar rajztanárok és néptanítók országos egyesületé“-nek vidéki választmányi tagja, a „Szatmári zene- és dalegyesület“ választmányi tagja. A szatmárnémeti képző- és iparművészeti tanfolyamon a csendélet és tájkép tanára.

8. *Orosz Alajos*. A „Szatmári Kölcsey kör“ irodalmi szakosztályának elnöke. Rendezte ugyanezen kör irodalmi előadásait.

9. *Papp Aurél*. Résztvett az „Országos képzőművészeti társulat“-nak 1907—908. évi téli s ugyanezen társulat pozsonyi, a „Nemzeti Szalon“ 1908. évi őszi és ugyanezen társulatnak Verseczen rendezett vidéki kiállításán több képpel. Szervezte Szatmár Németi szab. kir. város támogatásával a képző- és iparművészeti tanfolyamot s ennek vezetője és az alakrajz tanára volt. Művészeti irányú cikkeket s kritikákat írt a helyi lapokban.

10. *Ratkovszki Pál*. Elnöke a főgimnáziumi Pázmány-konviktusnak és a Pázmány-sajtó választmányának, választmányi tagja a „Katholikus“ és az „Országos középiskolai tanár egyesület“-nek, a helybeli „Kath. Kaszinó“-nak és a „Vöröskereszt-Egyesület“ helyi fiókjának.

11. *Sándor Vence*. A „Szatmári Kölcsey-kör“ irodalmi szakosztályának tagja. Ugyanezen kör Petőfi-estélyén felolvasást tartott Pelőfi életéről és költészetéről a városi színházban.

D) Az „Ifjúsági Mária-kongregáció“ működése.

Szeptember hó 13.-án gyűltek össze először a kongregáció tagjai, hogy *P. Müller Fülöp S. J.* elnök vezetése alatt a tisztikart megválasszák és ez évi működésüket megkezdjék.

Mivel a kongregáció semmiféle jövedelemforrással nem rendelkezik, s a sokféle kiadás pénztárának utolsó filléreit is felemésztette, azért október hó 11.-én elhatározta a tanács, hogy kegyes adakozásra szólítja föl a kongregáció távollevő tagjait. Ez nem maradt eredmény nélkül, mert a jószívű kongreganisták kegyes adományai ismét egy évre segítették ki egyesületünket szorult anyagi helyzetéből. Fogadják a szives adakozók hálás köszönetünket.

November hó 8.-án választotta meg elnökeit a kongregáció négy szakosztálya. Ezek mindegyike a saját körében buzgón iparkodott a tagok vallásos buzgóságát emelni.

Főleg az I. szakosztály tagjai buzgólkodtak Mária oltárának díszítésében s a díszgyűlések fényének emelésében, a II. szakosztály tagjai pedig a szentségek gyakoribb felvétele által adtak tanuló társaiknak jó példát.

A december hó 8.-án tartott felvételi díszgyűlésen 12 új taggal szaporodott a kongregáció. Ez alkalommal *Szabó István* pápai prelátus úr végezte hatalmas és megragadó beszéd kíséretében a lélekemelő fölvételi szertartást.

Január hó 24.-én kezdtük a 6 vasárnapi Szent Alajos-ájtatosságot, melyben a tagok közül igen sokan vettek részt.

Április hó 25.-én új tisztviselő-választás volt. Eszerint:

Prefektus: Holczmann Győző VI. oszt. tanuló.

Asszistensek: Ludeser Alajos és Pausz Aladár VI. oszt. tanulók.

Jegyzők: Faludi Károly VI. és Bárány József V. oszt. tanulók.

Május hó 9.-én főpásztorunk és fővédnökünk, dr. *Boromisza* Tibor 14 ifjút sorozott Mária katonái közé. A jóságos főpap szívhez szóló szavai minden jelenlevőt mélyen meghatottak. E fölvétellel az avatott tagok száma 71-re emelkedett; ezeken kívül van a kongregációban 44 jelölt.

Nem csekély mértékben nyilvánították a kongregáció tagjai égi pártfogójuk iránti tiszteletüket, szeretetüket erénygyakorlati lapocskáikkal, melyekkel havonként kedveskedtek Szűz Máriának. — De különösen a szentségek gyakori felvételében mutatkozott a kongregáció üdvös hatása.

A „Zászlónk“ és a „Jézus szent gyermeké“ ügyeit ez évben is kongregációnk vezette; ezen működésünkben nagy készséggel volt segítségünkre Dr. *Bakkay* Kálmán hittanár.

Könyvtárunkat a tagok igen buzgón látogatták. Hálás köszönettel említjük fel *Reizer* György ny. hittanár kegyességét, aki az idén fölavatott 26 tagot „Századunk Alkonyán“ c. művével ajándékozta meg.

Junius hó 13.-án tartottuk évváró gyűlésünket „Te Deum-“mal egybekötve, mely alkalommal a tagok megfogadták, hogy szünidei viseletükkel tanúságot fognak tenni arról, hogy keresztény tökéletességre törekednek.

E) Torna-ügy.

Az intézeti tornaversenyt, mely egyuttal a tanulók torna vizsgálata is volt, május hó 31. én, pünkösd másodnapján délután 4 órakor tartottuk a gimnázium udvarán. A jelen volt közönség élénk érdeklődéssel kísérte a tanulók szép mutatványait s elismerésének és tetszésének számtalanszor adott kifejezést.

A verseny főbb mozzanatairól a „Torna-kör“ cím alatt számolunk be. Itt csupán annyit említünk meg, hogy a kisebb tanulók közül, kik nem tagjai a körnek, a versenybírótság ítélete alapján a következők nyertek elismerő okiratot a kötélmászásban:

Az I. A) osztályból: Piesz Ferenc, Balabán Gyula.

Az I. B) osztályból: Ackermann Jakab, Egressy Miklós.

A II. A) osztályból: Krausz Péter, Suta György.

A II. B) osztályból: Funkenhauser Márton, Pongó Zoltán.

39.

Állandó játékkerül a városi hatóság 14,040 négyszögméter területet engedett át a németi határban, s azt sodronykerítéssel, félszerrel, szerkamrával, kuttal és illemhellyel ellátta és körülfásította.

A játékdélutánok öt csoportra voltak beosztva, s a tanulók felett a felügyeletet *Papp Aurél* tanár és *Erdélyi Imre* tornatanító gyakorolták. Előbbi kettő, utóbbi három csoportot vezetett.

A folyó iskolai évben a tornaszertár svéd tornaszerekkel gyarapodott ezer korona értékben.

A tornázás gyakorlása alól látható testi hibák és állandó szervi bajok miatt 40 tanuló kapott fölmentést egész évre.

A kispapok az 1883. évi 31,510. számú miniszteri rendelettel a tornázás gyakorlása alól fel vannak mentve. Ez évben felmentetett 17 kispap.

A felső osztályok tanulóin a tanév első hetében erőmérést végeztünk, s ennek alapján ezekben csapattornázás volt, az alsó négy osztályban pedig az osztálytornázást gyakoroltuk.

A fürdést és uszást a Szamos folyó két jól berendezett uszodájában, kellő felügyelet mellett gyakorolhatták a tanulók.

Télen a korcsolyázást szintén nagy előszeretettel gyakorolták tanulóink.

A svéd tornázás pedagógiai alapgyakorlatait a miniszteri rendelet értelmében szintén gyakorolták tanulóink.

A tornaszertár 610 darabot számlál 4478 korona 45 fillér értékben.

F) Az ifjúsági „Kazinczy-önképzőkör“ ez évi működése.

A kör 1908. évi szeptember hó 16.-án *Kovács Gergely* tanár vezetése alatt tartotta meg alakuló gyűlését, amelyen az igazgató és a vezető tanár jelölése alapján a tisztikar a következőképpen alakult meg: Elnök: *Heringer Mihály*, titkár: *Ilosvay Lajos*, pénztáros: *Horváth Károly*, főkönyvtárosok: *Barth Rezső* és *Déry Pál* VIII. oszt. tanulók; főjegyző: *Bárdóly Sándor*, aljegyző: *Mensáros Zoltán*, alkönyvtárosok: *Báthory József* és *Uhl József* VII. oszt. tanulók. A titkár elnöklete alatt működő bíráló bizottság tagjaivá lettek a VIII. osztályból: *Maresch Pál* és *Szaplonczay Pál*, a VII. osztályból: *Dunka Károly* és *Skapinyák Jenő*. A kör tagjainak száma 109; ebből rendes tag 62 a VII. és VIII. osztályból, pártolótag 47 az V. és VI. osztályból.

Gyűléseit a kör átlag kéthetenként tartotta a vezető tanár jelenlétében. Összesen 16 gyűlés volt és pedig 1 alakuló, 12 rendes, 1 zártkörű ünnepi gyűlés az aradi vártanuk emlékére, 1 nyilvános díszgyűlés március hó 15.-én és 1 zárógyűlés.

Október hó 6.-án az aradi vértanúk emlékére a kör Ünnepi gyűlést tartott, amelyen a főgimnáziumi tanári kar és a tanuló ifjúság is jelen volt. — Műsora a következő volt:

1. Emlékbeszéd, mondotta: *Heringer Mihály* VIII. oszt. tanuló.
2. Tóth Kálmán: Kik voltak a honvédek, szavalta: *Ilosvay Lajos* VIII. oszt. tanuló.
3. Az aradi vértanúk emlékezete, írta és felolvasta: *Déry Pál* VIII. oszt. tanuló.
4. Rudnyánszky Gyula: Az aradi vértanúk, szavalta: *Mensáros Zoltán* VII. oszt. tanuló.

Előkelő és nagy számú közönség jelenlétében tartotta meg a kör március hó 15.-én délelőtt 10 és fél órakor a gimnázium tornatermében nyilvános díszgyűlését. A hazafias érzéstől áthatott, lélekemelő ünnepség műsora a következő volt:

1. Hol az a nép ? énekelte az ifjúsági vegyeskar.
2. Nemzeti dal Petőfitől, szavalta: *Tóth Ernő* VII. oszt. tanuló.
3. Magyar rapszódia Gaál Ferencről, zongorán előadta: *Baranyi János* VIII. oszt. tanuló.
4. Ünnepi beszéd, mondotta: *Heringer Mihály* VIII. oszt. tanuló.
5. Imakar Verdítől, énekelte az ifjúsági vegyeskar.
6. A vén cigány, melodráma Farkas Imrétől, zenéjét szerzette Farkas Sándor. Szavalta: *Szaplonczay Pál* VIII. oszt. tanuló, zongorán kísérte: *Mensáros Zoltán* VII. oszt. tanuló.
7. Március Idusán, alkalmi költemény Maresch Pál VIII. oszt. tanulótól, szavalta: *Barth Rezső* VIII. oszt. tanuló.

8. Kuruc dalok quartett, kísérettel tárogatón játszott: *Jeremiás Nándor* III. A) oszt. tanuló.

9. Járjatok be minden földet, induló, énekelte az ifjúsági vegyeskar. Bár ebben az időben még három helyen volt hasonló hazafias ünnepség, mégis nagyszámú és előkelő közönség jelent meg a díszgyűlésen, ami azt bizonyítja, hogy a város közönsége meleg szeretettel érdeklődik a kör működése iránt. A szereplők pedig biztos fellépésükkel és ügyes előadásukkal az érdeklődők élénk tetszését és teljes elismerését nyerték meg. A sikerült ének- és zeneszámok, amelyek a műsor változatosságát nagyban emelték és a hatást fokozták, *Sándor Vence* főgimnáziumi tanárnak az ének- és zenetanításban kifejtett bízgóságáról tettek tanuságot.

A tagok általános működésének áttekintését a következő kimutatás adja: szavaltat volt 26, monolog 6, szónoki beszéd 5, eredeti költemény 10, szabad előadás 3, értekezés 5, novella 1, zeneszám 4, előre kidolgozott bírálat 23 és rögtönzött bírálat 32. Ezek közül jegyzőkönyvi dicséretet kapott 5 szavaltat, 1 felolvasás, 1 szabad előadás és 4 monológ; dicséretes

41.

fokozatot 11 szavalat, 3 felolvasás, 2 szabad előadás, 4 verses mű, 1 novella; sikerült fokozatot 3 szavalat, 4 verses mű; egyszerű fokozatot 2 szavalat, 2 költemény.

Évzáró gyűlését május hó 27.-én tartotta meg a kör, amikor a vezető tanár a legbuzgóbb és legmunkásabb tagokat elismerésben részesítette: *Déry Pál* és *Halász Sándor* VIII. oszt. tanulókat jeles értekezésekért, *Barth Rezső*, *Ilosvay Lajos*, *Szaplonczay Pál* VIII. oszt., *Tóth Ernő* VII. oszt. tanulókat egyes szavalatokért; *Heringer Mihály* VIII. oszt. tanulót szép szónoklatokért; *Baranyi János* VIII. oszt., *Bereghy Sándor* és *Mensáros Zoltán* VII. oszt. tanulókat sikerült monológ-szavalatokért. Végül *Barth Rezső* VIII. oszt. tanuló a versenyszavalatokon nyert győzelméért 15 K jutalomban részesült.

A kör ez évben is tagja volt a Szent-István Társulatnak, járatta a Kath. Szemlét, az Uj Időket és az Élet című folyóiratot. Könyvtára 2660 mű, illetőleg kötet, 5499 korona 96 fillér leltári értékben.

A kör vagyona 1170 korona 50 fillér alapítvány a könyvtár fejlesztésére és 300 korona alapítvány pályamunkák jutalmazására.

G) Ifjúsági ének- és zenekör.

Az ifjúsági ének- és zenekör vezetője *Sándor Vence* tanár volt. Az ifjúság vegyeskara, mely 120 tagból állt, heti két órában tanulta az egyházi és világi műéneket. Az egyházi ének tanítására nagyobb súlyt helyeztünk, úgy hogy a vegyeskar vasár- és ünnepnapokon a székes-egyházban tartott deákmiséken négyes karban énekelt. Világi darabokkal a vegyeskar az önképzőkör díszgyűlésein szerepelt. Az I. A), B) és C) osztály növendékei ezenkívül elméleti oktatásban is részesültek hetenkint egy órában.

A zenekör tagjai különösen ünnepélyek előtt részesültek oktatásban.

H) Gyorsírókör.

A gyorsírókör ezen évben sem alakult meg, mivel megritkult a gyorsírást művelők száma. Épen ezért ez évben e tárgy tanítását ismét tanár vette kezébe. A tanításról a rendkívüli tárgyak közt számolunk be.

I) Ifjúsági tornakör.

Az ifjúsági tornakör ez évben is *Papp Aurél* tanár vezetése alatt működött. Alakuló gyűlését 1908. évi szeptember hó 15.-én tartotta. Tisztikara választás utján a következőkép alakult meg: elnök: *Ilosvay*

Lajos, alelnök (titkár): *Gentz Gyula* VIII. oszt. tanuló, jegyző: *Benyovszky István*, pénztáros: *Dunka Károly*, háznagy: *Lengyel Mihály* VII. oszt. tanuló és aljegyző: *Demjén Imre* VI. oszt. tanuló.

Erőpontok alapján előtornászok voltak: *Ilosvay Lajos*, *Maresch Pál*, *Klein Béla*, *Kuncser Menyhért* és *Dunka Károly*.

Ez évben összesen 35 gyakorló- és 5 választmányi ülést tartott és két házi versenyt (III. és IV.) rendezett a kör. A III. háziverseny 1909. január hó 23.-án tisztán zártkörű volt s az intézet tornatermében tartott meg a következő műsorral:

I. *Magas ugrás földről*, kezdők részére.

II. *Verseny- és szertornázás* korláton, előírt és szabadon választott gyakorlatokkal.

III. *Magas-ugrás földről* haladók részére

IV. *Verseny-szertornázás nyujtón*, előírt és szabadon választott gyakorlatokkal.

Az I.-ben: *Demjén Imre* 155 cm.-rel ezüst érmet, *Bárdóly Lajos* és *Láng József* 140 cm.-rel bronz érmet, *Gubács Mihály*, *Szántó Zoltán* és *Séfl László* 135 cm.-rel oklevelet nyertek.

A II.-ban: *Ilosvay Lajos* és *Dunka Károly* 5 ponttal ezüst érmet, *Klein Béla* 4·7 ponttal, *Zadránszky Ferenc* 4·6 ponttal bronz érmet, *Kuncser Menyhért* és *Gerhard József* 4·5 ponttal oklevelet érdemeltek ki.

A III.-ban: *Achim Emil* és *Lengyel Mihály* 160 cm.-rel ezüst, *Zadránszky Ferenc* 150 és *Podolcsák József* 145 cm.-rel bronz érmet szereztek.

A IV.-ben: *Dunka Károly* és *Kuncser Menyhért* 5 ponttal ezüst érmet, *Klein Béla* 4·8, *Gerhardt József* 4·5 ponttal bronz érmet, *Bárdóly Lajos* oklevelet nyertek.

A verseny szép sikerét fokozta a számos jelentkező. Általában ez évben nagyobb szorgalommal működtek a kör tagjai, nagyobb buzgalommal, mint a kör fennállása óta bármelyik évben. Oka ennek egyrészt az ez évben remélt országos tornaverseny, másrészt pedig a kitűzött versenyek, melyek mindinkább nagyobb számmal vonják a kör kebelébe az ifjúságot. A heti 2 órai külön gyakorlatozás oly színvonalra emelte tornázó képességeiket, hogy az országos versenyre a legszebb kilátásokkal indulhattak volna. Ezen verseny kárpótlására a kör ez évi működését helyben, a nyilvánosság előtt rendezett IV. háziversenyen mutatta be, melyet a város előkelőségei s a közönség nagy tömege osztatlan érdeklődéssel kísérték. A versenybíró bizottság elnöke főgimnáziumunk igazgatója, s tagjai *Dunay Sándor* felső kereskedelmi iskolai igazgató, *Lehóczky József* főgimnáziumi tanár és *Erdélyi Imre* torna-tanító voltak.

43.

A IV. házi-verseny műsora a következő volt:

I. *Ének, Hymnus.*

II. *Általános szabadgyakorlatok* (az országos versenyre jelentkezett csapat).

III. *Tavugras földről.*

IV. *Sulydobás földről 2 méteres négyzetből*

V. *Próba-kötélhuzás a 20 as csapatból 5ös csapatokkal.*

VI. *Nyújtó-verseny* (egy előirt és egy szabadon választott gyak.-al.)

VII. *Magas ugrás földről.*

VIII. *Korlát-verseny* (egy előirt és egy szabadon választott gyakorlattal.)

IX. *Magas rúdugrás földről.*

X. *Döntő kötélhuzás futással.*

XI. *Ének, Szózat.*

A verseny III. pontjában Bárdóly Lajos 510, Fásztusz György 500 cm.-rel ezüst érmet, Demjén Imre és Tóth Kálmán 500—500 cm.-rel bronz érmet, Páskándy János 499, Láng József 480 cm.-rel oklevelet nyertek.

A IVben: Déry Pál 175 m.-rel ezüst érmet, Benyovszky István 16.70 m.-rel bronz érmet és Fásztusz György 16.10 m.-rel oklevelet érdemelték ki.

A VI. ban: Fásztusz György 5 + 4.8 ponttal ezüst érmet, Dunka Károly 5 + 4.6 ponttal nagy bronz érmet, Rácz Miklós 5 + 4.5 ponttal kis bronz érmet és Tóth Ernő 5 + 4 ponttal oklevelet szereztek.

A VII. ben: Demjén Imre 150, Tóth Kálmán 145 cm.-rel ezüst érmet, Achim Emil 145, Lengyel Mihály 140 cm.-rel bronzérmet, Bárdóly Lajos 140, Zadránszky Ferencz 135 cm.-rel oklevelet nyertek.

A VIII.-ban: Ilosvay Lajos 5 + 5 ponttal ezüst érmet, Spiry Endre 5 + 4 ponttal bronz érmet, Dunka Károly 4 + 5 ponttal oklevelet szereztek.

A IX.-ben: Benyovszky István 280 cm.-rel ezüst érmet, Maresch Pál 270 cm.-rel bronz érmet és Lengyel Mihály 260 cm.-rel oklevelet érdemelték ki.

A X. ben a IV. csapat: Déry Pál, Lassu Imre, Maresch Pál, Ilosvay Lajos és Kuncsér Menyhért 1—1 bronzérmet nyertek.

A kör vagyoni állapota az ezen évi 76 korona 98 fillér kiadás után pénzben 110.41 koronát, felszerelési anyagban és tornaszerben 120.74, könyvekben 27.85, összesen: 259 koronát tett ki.

A IV. házi-verseny jövedelme, valamint a később befizetett tagsági díjak a június havi választmányi ülésen könyveltetnek el.

A körnek ez évben 28 rendes (VI., VII., VIII. oszt. ból) és 40 rendkívüli (V., VI. osztályból), összesen : 68 tagja volt.

K) Rajzverseny és rajzkiállítás.

I. *Rajzverseny.*

A művészeti magánrajzra járó tanulók részére május hóban rajzversenyt rendezett az intézet. A verseny céljaira *Weisz Zoltán* helybeli kereskedő 25 koronát, *Ócsvár Rezső* és *Papp Aurél* rajztanárok egyenkint 10 koronát adományoztak.

I. díj. Figurális kompozíció szabad technikában. — Tárgya vagy a magyar irodalom, vagy a történelem köréből legyen véve. (15 korona.)

II. díj. Tájkép, term. után tetszés szerinti előadásmódban. (12 korona.)

III. díj. Tárgycsoport (Csendélet) term. után színesen. (8 korona.)

IV. díj. Gipsz utáni rajz szénrel. (6 korona.)

V. díj. Szemléleti látszattani csoport lerajzolása. (4 korona.)

A versenyen díjat nyert tanulók ezen értesítő VIII. száma alatt vannak felsorolva.

II. *Rajzkiállítás.*

A bevégzett tanévben készült rajzokból a kiállítást június 13.-án nyitotta meg a főigazgató. Ezen alkalommal beszédet intézett a tanulókhoz s őket a további munkára serkentette, a rajztanároknak pedig elismerését fejezte ki a kiállítás sikere fölött.

A kiállítás június 13.-tól 20.-ig volt nyitva délelőtt 9—12-ig, délután 2—5-ig, s iránta a művelt közönség nagy érdeklődést tanusított.

A rajzban kiváló tanulók díszoklevéllel lettek kitüntetve; ezek névsora ezen értesítő VIII. száma alatt látható.

L) Az ifjúság tanulmányi kirándulásai.

Az erre vonatkozó utasítások értelmében a tanári kar kijelölt tagjai egy, illetve félnapos kirándulásokra vezették a felsőbb osztályok tanulóit, hogy lelkeket felűdítve s testöket hasznosan edzve, a közvetlen szemlélet segítségével is hasznos ismereteket közöljenek velök.

A VIII. osztály tanulói május 15.-én délután Szatmár-Erdődre rándultak ki, hogy az ottani részben restaurált várkastélyt és a Petőfi- emlékeket megtekintsék. Vezetőik *Orosz Alajos* és *Bagossy Bertalan* tanárok voltak. Az előbbi a nagy költő életének megfelelő mozzanatait elevenítette föl az ifjúság lelkében, az utóbbi pedig Erdőd-vár történetét ismertette. Hálás köszönettel emlékszik meg az intézet *Rébay Dezső* uradalmi tisztartó urról, aki a kiránduló társaságot nagy figyelemmel kalauzolta és magyaros vendégszeretben részesítette.

45.

A VII. osztályt május 5.-én *Bagossy* Bertalan és *Haller* Jenő tanárok vezették egész napi kirándulásra. Szatmártól Viski-hidig vasuton, innen Visk-Várhegyig három órai szakadó záporban gyalog mentek a kirándulók. Visszajövet Huszton kiszállva az itteni várat tekintették meg. Ezen alkalommal egyik tanuló-társuk atyja, dr. *Üveges* László orvos ur, gazdag uzsonnával látta el az ifjuságot. Fogadja vendégszeretetéért ezen helyről is az intézet köszönetét!

A tanulságos látnivalókban gazdag kirándulás mindenkép sikerültnek mondható, mert bár az idő nem kedvezett neki s éppen azért ezer apró akadállyal kellett dacolniok, a vezető tanárok gondossága folytán a tanulóknak semmi bajuk sem történt.

A VI. osztály május hó 19.-én rándult ki dr. *Schőber* Emil és *Sándor* Vence tanárok vezetése alatt Alsófernezelyre az ottani salétrom-, arany- és réz elválasztó kohók és a kisbányai zuzók megtekintésére. A szükséges magyarázatokat a gyár igazgatóságától kiküldött műszaki gyakornok adta a tanulóknak. Fogadja ezért az intézet hálás köszönetét. A kirándulás egy napig tartott.

Az V. osztály tanulmányi kirándulásának célja: a máramarosi ferenczvölgyi üveghuta és a huszti vár megtekintése volt. Az előbbi helyre *Richter* János técsői takarékpénztári igazgató és *Patkos* József ugyanottani kjegyző urak szíves kalauzolása mellett jutottak el a kirándulók. Ott figyelmesen meghallgatták *Filipp* Antal üveghutai igazgató urnak értékes előadását, akt végül a tanulókat és a kísérő tanárokat egy-egy emlékpohárral lepte meg. A huszti várnál dr. *Barna* János tanár ismertette a középkori erősségeket. Az ifjuság a látottak fölött való örömmel és a sok oldalról megnyilatkozott szeretet miatt hálával eltelve tért vissza otthonába.

M) Az egészségi állapot

(Az iskola-orvos jelentése.)

Gimnáziumunk ifjúsága ezen évben is sokat szenvedett a ragályos betegségektől. Különösen a scarlát uralkodott az idén s főképpen a 14—15 éves gyermekeket támadta meg. Összesen 15 tanulót gyötört meg s 3-at elragadott az élők sorából.

Egyéb bajok közül a tüdőgyulladás, hülés és kanyaró léptek föl igen enyhe alakban.

Nem hallgathatom el, hogy a roszt házi gondozás miatt több tanuló lett rühes. Ez uton is figyelmeztetem a szülőket, hogy gyermekeik elhelyezésénél határozott feltételül kössék ki, hogy mindegyik külön ágyat kapjon.

Trachomás nem volt intézetünkben.

Rövidlátók, fülbajosok az első padokban ültek.

46.

Ez évben 40 tanuló nyert a tornázás alól felmentést, de minden egyes esetben csak gondos orvosi vizsgálat után. Ezen szám a tanulók összeségéhez viszonyítva kicsiny százalékot ad.

Örömmel tapasztalom, hogy a szülők maguk is kezdik belátni a tornázás fontosságát s évről-évre kevesebben kérik gyermekeik felmentését.

Felmentési okok voltak: Látható testi hiba, térdizületi lob, lábfejhűdés, kézizületi merevség, rheumatismus, csipő-izületi gyuladás, szervi szívbetegség, sérv, nagyon rövidlátás, betegség utáni gyengeség, tüdőhurut, visszérsérv, érzékeny vakbélta, izomsorvadás, csontszú, általános gyengeség. Sápadt, könnyen szédülő gyermekekre a tornatanár urak tekintettel vannak némely gyakorlatok végzésénél.

Ajánlom a tornázó gyermekeknek a tornacipő és tornaing beszerzését. Különösen az utóbbi megakadályozza a meghűlést, mert nem megy ki a tanuló átizzadt inggel a tornagyakorlatokról s könnyebben, izzadás nélkül gyakorol. Szerencsétlenség a tornaórákon nem történt, mert fegyelmezett az ifjúság és nem végez cirkuszba való mutatványos gyakorlatokat.

A játszótéren a játékok rendben folytak. A fürdést és uszást a Szamos folyó polgári és katonai uszodáiban gyakorolja az ifjúság.

Télen a korcsolyázásra is van alkalom és ezt a sportot sokan űzik. A korcsolya egyesület a diákokat mérsékelt árú-jegyekben részesíti.

Az egészségtant a VII. osztályban tanítottam. Felkaroltam előadásaim alkalmával a praktikus és hasznos tudnivalókat. Különösen igyekeztem érthetővé tenni a ragályos betegségeknél való eljárást, az izolálást, a piros cédula kifüggesztésének hasznos voltát, az iskolából való kitiltásnak szükségességét. Beszéltem a tuberculoziszról, alkoholizmusról, tornázásról, játékokról, lakásról, öltözésről, véletlen balesetknél való eljárásról. Meglátogattuk a mentőállomást, hol megmutogattam a mentésnél használatos eszközöket, a mentőkocsit, annak berendezését, a mentőszekrényt és annak felszerelését. Tanítványaim egész éven át kellőleg érdeklődtek az egészségtan iránt.

Végre felemlitem, hogy az újraoltást rendszeresen az iskolai év kezdetén eszközölöm.

III.

A tanári testület.

1. **Bagossy Bertalan**, áldozópap, rendes tanár és okleveles polgári iskolai tanító, a tanári könyvtár őre, a VII. osztály főnöke. Tanított latin nyelvet és történelmet a VII., görög-pótló irodalmat a VI. és VII. és természetrajzot az I. B) és I. C) osztályban heti 18 órában.

2. **Bakkay Kálmán**, áldozópap, a hittudomány doktora, okleveles középiskolai vallás tanár, hitszónok és a kápolna felszerelésének őre. Tanított vallástant minden osztályban heti 22 órában.

3. **Barna János Zsigmond**, világi, a bölcelet doktora, okleveles tanár, a földrajzi szertár őre. Tanított földrajzot az I. A), C), II. A), B), III. A) és B) osztályban heti 16. órában.

4. **Demián Titusz**, gör. kath. áldozópap, gör. kath. vallás tanár és hitszónok. Tanította a vallástant a román ajkúaknál magyarul minden osztályban heti 12 órában.

5. **Dörner István**, világi, okleveles tanár. Tanított számtant az I. A), B) és II. A) osztályban, mennyiségtant az V. osztályban heti 15 órában.

6. **Erdélyi Imre**, világi, rendes torna-tanító, a tornaszertár őre. Tanított tornát az I. B), C), II. A), B), III. A), IV. B), VI., VII. és VIII. osztályban heti 18 órában. Játékdélutánokon az I., III. és IV. csoport vezetője.

7. **Fásztusz Elek**, áldozópap, szentszéki ülnök, rendes tanár, a III. A) osztály főnöke. Tanított latin nyelvet a III. A) osztályban, görög nyelvet és irodalmat a VII. és VIII. osztályban heti 15 órában.

8. **Fechtel János**, áldozópap, szentszéki ülnök, a bölcelet doktora, rendes tanár, róm. kath. hitszónok. Tanított történelmet a III. B), IV. A), V., VI. és VIII. osztályban heti 15 órában, mint rendkívüli tantárgyat a francia nyelvet heti 2 órában.

9. **Fölkel Béla**, áldozópap, rendes tanár, a II. A) osztály főnöke. Tanított latin és magyar nyelvet meg szépírást a II. A), görög nyelvet a VI. osztályban heti 17 órában.

10. **Gazdag Lajos**, világi, okleveles tanár, tanácskozási jegyző, az V. osztály főnöke. Tanított magyar és latin nyelvet meg görögpótló irodalmat a az V., magyar nyelvet a IV. A) osztályban heti 16 órában, továbbá a gyorsírást heti 2 órában.

11. **Gönczy Antal**, szatmárnémeti gör. kath. esperes-lelkész, a magyar ajkú gör. kath. tanulók hitszónoka és vallástanára. Tanított vallástant magyarul minden osztályban heti 12 órában.

12. **Groza Ferenc**, világi, okleveles tanár, az I. B) osztály főnöke. Tanított latin és magyar nyelvet az I. B), latin nyelvet a IV. A) osztályban heti 17 órában; mint rendkívüli tantárgyat, az angol nyelvet heti 2 órában.

13. **Haller Jenő**, áldozópap, rendes tanár, a fizikai szertár kezelője. Tanított számtant az I. C), III. A), matematikát és fizikát a VII. osztályban heti 14 órában.

14. **Katona Ferenc**, világi, rendes tanár, az ifjúsági segélykönyvtár öre, a III. B) osztály főnöke. Tanított magyar és latin nyelvet a III. B), magyar nyelvet a IV. B) földrajzot az I. B) osztályban heti 17 órában.

15. **Kovács Gergely**, világi, rendes tanár, az I. A) osztály főnöke, az önképzőkör vezetője, az ifjúsági könyvtár öre. Tanított latin nyelvet és görögpótló irodalmat a VIII. osztályban, magyar és latin nyelvet meg szépírást az I. A) osztályban heti 18 órában.

16. **Krompaszky Béla**, világi, rendes tanár. Tanított számtant a III. B), mennyiségtant a VI. osztályban, mennyiségtant és természettant a VIII. osztályban heti 13 órában.

17. **Lehóczky József**, világi, rendes tanár, okleveles tornatanár. Tanított algebrát a IV. A) és B) osztályban, számtant a II. B) osztályban heti 10 órában.

18. **Orosz Alajos**, áldozópap, rendes tanár, a VIII. osztály főnöke. Tanított magyar nyelvet, irodalmat és német nyelvet a VIII. osztályban, német nyelvet a III. A), B) és V. osztályban heti 17 órában.

19. **Ócsvár Rezső**, világi, m. kir. tartalékos hadnagy, rendes tanár, a szemléltető képek és rajzszerterő öre. Tanított rajzoló mértant az I. A), B), C), II. A) és III. A) osztályban, görögpótló rajzot az V., VII. és VIII. osztályban, művészi magánrajzot az I—VIII. osztályban összesen heti 22 órában.

20. **Papp Aurél**, világi, rendes tanár, okleveles tornatanító, a IV. A) osztály főnöke, az ifjúsági tornakör vezetője (heti 2 órában).

Tanított rajzoló geometriát a II. B), III. B), IV. A) és B) osztályban, görögpótló rajzot a VI. osztályban, művészi magánrajzot az I—VIII. osztályban heti 25 órában. Játék délutánokon a II. és V. csoportnak vezetője.

21. **Péterffy Gyula**, világi, rendes tanár, a II. B) osztály főnöke. Tanított magyar és latin nyelvet a II. B) osztályban, latin nyelvet a VI. és szépírást a II. B) osztályban heti 17 órában.

22. **Pintz Mátyás**, világi, cs. és kir. tartalékos hadnagy, okleveles tanár a IV. B) osztály főnöke. Tanított latin nyelvet és történelmet a IV. B) osztályban, magyar nyelvet és történelmet a III. A) osztályban, szépírást az I. B) osztályban heti 17 órában.

23. **Ratkovszki Pál**, áldozópap, t. kanonok, kir. főigazgató, intézeti igazgató. Tanított bölceletet a VIII. osztályban heti 3 órában.

24. **Sándor Vence**, világi, rendes tanár, az ének- és zenekar vezetője. Tanított magyar nyelvet a VI. és VII. osztályban, német nyelvet a IV. A), B), VI. és VII. osztályban heti 18 órában és az éneket heti 4 órában.

25. **Schöber Emil**, világi, a bölcelet doktora, rendes tanár, a vegytani és természetrajzi táruk óra. Tanított természetrajzot az I. A), II. A), II. B), IV. A), IV. B), V. és VI. osztályban heti 18 órában.

26. **Török István**, világi, az összes gyógytudományok doktora, közkórházi orvos, okleveles iskola-orvos és egészségtan-tanár. Tanított egészségtant a VII. osztályban heti 2 órában.

27. **Villányi Andor**, világi, rendes tanár, az I. C) osztály főnöke. Tanított latin és magyar nyelvet meg szépírást az I. C) osztályban, görög nyelvet az V. osztályban heti 17 órában.

Jegyzet. Az áldozópapok a szatmári egyházmegye tagjai, a román ajkú gör. kath. vallástanár a szamosujvári, a magyar ajkú gör. kath. vallástanár a munkácsi egyházmegye tagja.

A ref. vallású tanulók hitoktatást *Rácz* István szatmári ref. lelkésztől, az izr. vallásúak *Steuer* Ábrahám és dr. *Jordán* Sándor okleveles rabbiktól nyertek.

IV.

Az 1908—909. évi tanítás tárgyának kimutatása.

I. A), B) és C) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. *Bakkay* Kálmán, *Gönczy* Antal és *Demián* Títusz. Tankönyv: Egri kis katekizmus. *Tananyag:* A keresztény kath. hit elemei, a parancsok és kegyelem szerelei.

Magyar nyelv. Tanárok: az A)-ban *Kovács* Gergely, a B)-ben *Groza* Ferenc, a C)-ben *Villányi* Andor. Tankönyvek: *Lehr* Albert Magyar Olvasókönyvének I. kötete és *Balassa* József Magyar Nyelvtanának I. része. *Végzett tananyag az olvasókönyvből:* I. 2—6., 7—10., II. 13., 16—20., III. 22—24., IV. 26., 28., 30., 32., 33., 38. V. 40. (I—IV). VI. 41., 43., 49., 61. *Könyv nélkül:* 45., 47., 48., 50., 52., 54., 56., 57. Havonkint 2 írásbeli dolgozat, összesen 15.

Latin nyelv. Tanárok: az A)-ban *Kovács* Gergely, a B)-ben *Groza* Ferenc, a C)-ben *Villányi* Andor. Tankönyvek: Dr. *Hittrich* Ödön Latin Olvasó- és Gyakorlókönyvének meg Latin Nyelvtanának I. része. *Tananyag az olvasókönyvből:* I—XVII., XVIII., XXIII., XXVI., XXVIII. *A mesékből:* A II., III., VIII., XI. *A közmondásokból:* Az 1—10., 16—19., 21., 24., 31., 33., 34., 37., 38., 40., 44. Havonkint 2 írásbeli dolgozat, összesen 15.

Földrajz. Tanárok: az A)-ban és C)-ben Dr. *Barna* János Zsigmond, a B)-ben *Katona* Ferenc. Tankönyv: *Scholtz—Schürger* Magyarország Földrajza. *Tananyag:* Földrajzi alapismeretek. Magyarország hegy- és vízrajza, politikai és közgazdasági leírása.

Természetrjz. Tanárok: az A)-ban Dr. *Schőber* Emil, a B)-ben és C)-ben *Bagossy* Bertalan. Tankönyv: Dr. *Szterényi* Hugó Természetrjza a középiskolák I. oszt. számára. *Tananyag:* A gyümölcsök

leírása, a gyümölcs képződése a virágból. A macska leírása és biológiája.

Számtan. Tanárok: az A)-ban és B)-ben *Dörner István*, a C)-ben *Haller Jenő*. Tankönyv: *Gidró Bonifác Számtana*. *Tananyag:* A mennyiség és mennyiségfogalom és felosztása. A szám meghatározása és osztályozása. A számlálás és a természetes számsor keletkezése. A tizes számrendszer; ennek alapján számműveletek egész számokkal és tizedes törtekkel. Számműveletek többnevű számokkal és ezzel kapcsolatban az időszámolás. A métermérték. Számműveletek közösleges törtekkel. Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Házi előkészületül óráról-óraóra példák kidolgozása.

Rajzoló mértan. Tanár: az A)-ban, B)-ben és C)-ben *Ócsvár Rezső*. Tankönyv: *Lendvay Hugó: Rajzoló Geometria, I. rész*. *Tananyag:* Téglalap, négyzet, derékszögű háromszögek, kör. A szög. A négyszögek. Sokszögek. Terület-és kerületmérés. A mértani rajz elemei. Magyar díszítmények, festve. Szerkesztések.

Szépírás. Tanárok: az A)-ban *Kovács Gergely*, a B)-ben *Pintz Mátyás*, a C)-ben *Villányi Andor*. *Tananyag:* Magyar folyóírás.

Testgyakorlat. Torna-tanítók: *Erdélyi Imre* és *Papp Aurél* tanár. *Tananyag:* Szabadgyakorlatokból: a karlendítések, lökések és ütések minden irányban, törzshajlítások és forgatások, térd- és lábemelés. A katonai rendgyakorlatok: sorakozás, fedezés, kanyarodás, szakaszos kettősrendek alakítása. A szergyakorlatokból: mászás póznán és kötélén. Rézsútos létrán: egyszerű fel- és lemenés, átbúvás a fokok között. A játékok közül az ezen vidéken divatos labdajátékok: egyes és hármas kapó, körfutó (várban forgó), kifutó, suszter-kótya stb.

II. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyvek: *Adjutus: Ó-szövetségi bibliai történetek és a katekizmus I. része*.

Magyar nyelv. Tanárok: az A)-ban *Fölkel Béla*, a B)-ben *Péterffy Gyula*. Tankönyvek: *Riedl Magyar Olvasókönyvének II. része* és *Balassa József Magyar Nyelvtanának II. része*. *Olvasmányok:* Egyszerű élet. Mit csinál a gólya? A veréb. Katonadolog. A gonoszágót a fa is elárulja. A koldus. Zivatar. Hogyan fogott a huszár ellenséget? A kis betegápoló. Szent Anna tava. Nagy Lajos és a nápolyi hadjárat. Nagy Lajos jelleme. Hunyadi János. Hunyadi János jelleme. A várnai csata. Mátyás király jeles tettei. Várak és kastélyok a középkorban. Croesus és Solon. *Költemények:* Búcsú.

Hazámhoz. Az ó-torony. A lengyel anya. A pusztá télen. A jó öreg korcsmáros. A tudós macskája. A szegény asszony könyve. Az obsitos. Kéthetenként 1 írásbeli dolgozat, összesen 14, a nyelvtan alapján.

Latin nyelv. Tanárok: az A)-ban *Fölkel* Béla, a B)-ben *Péterffy* Gyula. Tankönyvek: Dr. Hittrich Ödön Latin Olvasó- és Gyakorlókönyve és Latin Nyelvtana. *Olvasmányok:* Romulus intézkedései. Nőrablás. Romulus megdicsőülése. Numát királlyá választják. Numa intézkedései. Tullus Hostilius. Ancus intézkedései. A hadüzenés szertartása. Tarquiniust királlyá választják. Tarquinius tettei. Csoda a királyi palotában. Servius trónra jut. Servius intézkedései. Tarquinius zsarnokoskodása. Lucretia halála. *Mesék:* Accipiter et columba. Pavo. Pastores et lupus. Senex et mors. Testudo et aquila. Mures. Leo, asinus, vulpes. Cancri. Puer mendax. Kéthetenként 1 írásbeli dolgozat, összesen 14, a nyelvtan gyakorlására.

Földrajz. Tanár: az A)-ban és B)-ben Dr. *Barna* János Zsigmond. Tankönyv: Dr. Némethy Károly: Az öt földrész leírása. *Tananyag:* Európa, Ázsia és Afrika hegy- és vízrajza, politikai és közgazdasági leírása.

Természetráajz. Tanár: az A)-ban és B)-ben Dr. *Schöber* Emil. Tankönyv: Paszlavszky J: Kis Természetráajz, II. rész. *Tananyag:* a mályva és kék katáng alaki s biológiai leírása, közösen végzett megfigyelések alapján. *Az állatvilágból:* a majmok, tengeri emlősök, a lakásaink közelében tartózkodó madarak, a görög tekenősbéka, keresztes vipera, a közönségesebb halak, csigák, hasznos és kártékony rovarok ismertetése, szintén közösen végzett megfigyelések alapján.

Számtan. Tanárok: az A)-ban *Dörner* István, a B)-ben *Lehóczky* József. Tankönyv: Gidró Bonifác Számtana. *Tananyag:* A közönséges és tizedes törtekkel való alpműveletek megismertetése után a számolási rövidítések általában és rövidített számtani műveletek. Az arányosság fogalmának bővebb fejtegetése. A hármas szabály fogalma s az ehhez tartozó feladatok megfejtése; az egyszerű hármas szabály. Az olasz számolási mód. Az arányok és aránylatok tana. Az aránylatok tanának alkalmazása. Százalékszámolás. Havonként 1 iskolai írásbeli dolgozat. Házi előkészületül óráról-órára egy-egy, a legközelebbi előadáson előfordult tananyagra vonatkozó példa kidolgozása.

Rajzoló mértan. Tanárok: az A) ban *Ócsvár* Rezső, a B)-ben *Papp* Aurél. Tankönyv: Lendvay Hugó: Rajzoló Geometria, II. rész-*Tananyag:* Pont, vonal, sík a térben. A síkok kölcsönös helyzete.

A kocka, hasáb, gúla, henger, kúp, gömb axonometrikus képe, hálójai és síkmetszései. A tárgyalt testek rajzolása körzővel, vonalzóval. A természetből vett egyszerű tárgyak axonometrikus rajzolása.

Szépíráás. Tanárok: az A)-ban *Fölkel* Béla, a B)-ben *Péterffy* Gyula. *Tananyag:* Magyar és német folyóírás.

Testgyakorlat. Torna-tanító: az A) ban és B)-ben *Erdélyi* Imre. *Tananyag:* Mint az I. osztályban.

III. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. *Bakkay* Kálmán, *Gönczy* Antal és *Demján* Titusz. Tankönyv: Adjutus: Új-szövetségi bibliai történetek és Egri kis katekizmus. *Tananyag:* Az új-szövetségi bibliai történetek és a katekizmus II. része.

Magyar nyelv. Tanárok: az A) ban *Pintz* Mátyás, a B)-ben *Katona* Ferenc. Tankönyvek : Riedl—Lehr Magyar Olvasókönyvének III. része és Balassa József Rendszeres magyar nyelvtana. *Prózai olvasmányok:* Keresztény és török. Fegyverneki pusztai. A gondviselés útja. Talpraesett feleletek. A befagyott Balaton. Az első magyar komikus. A magyar nép rokonai. A mohácsi vész. Zrinyi Szigetváron. Buda visszafoglalása a töröktől. Perikles. A görög színház. Föltalálás és fölfedezés. A könyvnyomtatás. Amerika felfedezése. *Költőiek:* Hymnus. Szülőföldemen. A hamis tanú. Füstbe ment terv. Pató Pál úr. Az alföld. Családi kör. Szózat. A nyelvtan fonálán rendszerbe gyűjtötték hang-, szó- és mondattani ismereteiket. Havonkint 2 írásbeli dolgozat, tárgyuk az olvasmányok tartalmának s a tárgyi magyarázatoknak előadása.

Latin nyelv. Tanárok: az A)-ban *Fásztusz* Elek, a B)-ben *Katona* Ferenc. Tankönyvek: Dr. *Hittrich* Ödön: Latin Nyelvtan, II. rész és Fodor—Kurtz: Latin Olvasmányok. *Prózai olvasmányok:* Az idősebb Miltiades hódításai. Dareios hadjárata a scythák ellen. A marathoni csata. Themistocles ifjúsága. Aristides, az igazságos. Atticus, az adott szó embere. Brutus intézkedései. Mucius Scaevola hőstette. Coriolanus hősiessége. Coriolanus fellépése a nép ellen. Cincinnatus. A capitoliumi ludak. *Költői szemelvények:* Lupus et agnus. Canis per fluvium carnem ferens. Cervus ad fontem. Vulpes et corvus. Rana rupta et bos. Vulpes et ciconia. Aesopus et petulans. Socrates ad amicos. De vulpe et uva. De vitiis hominum. Taurus et vitulus. A meséket könyv nélkül is betanulták. *A mondattanból:* Az állítmánynak az alannal való egyeztetése, a nomi-

nativus, accusativus és a többi esetalakok mondatbeli funkcióinak, az infinitivusok, participiumok, gerundium és supinumok mondatrészi szerepeinek, időviszonyainak és használatának rendszeres ismertetése. Havonként 2 írásbeli dolgozat, összesen 15.

Német nyelv. Tanár: az A)-ban és B) ben *Orosz Alajos*. Tankönyv: *Orosz Alajos Német Olvasó- és Gyakorlókönyvének I. része. Prózai olvasmányok: Die Schule. Das Haus. Der Wolf u. das Lamm. Die Wohltaten. Der menschliche Körper. Der Tag. Der Frühling. Das Familienleben. Unser Vaterland. Közmondások. Anekdoten. Die Handwerker. Költemények: Im Namen Gottes. Gott ist ewig. Gott und die Eltern. Spruch. Mein Vaterland.* Ezen olvasmányok közül 10-et könyv nélkül is megtanultak. A nyelvtanból az írás és olvasás begyakorlása után elvégezték a főnevek ragozásának teljes rendszerét, az igeragozást a jelentőmód jelen idejében; a melléknévnek jelzői viszonyítását; a személyes, birtokos és mutató névmásokat; néhány praepositiót stb. Kéthetenként 1 írásbeli dolgozat.

Történelem. Tanárok: az A)-ban *Pintz Mátyás*, a B) ben Dr. *Fechtel János*. Tankönyv: *Ujházy László: Magyarok története, I. rész, a mohácsi vészig. Tananyag; Hazánk története a mohácsi vészig.*

Természettani földrajz. Tanár: az A)-ban és B)-ben Dr. *Barna János Zsigmond*. Tankönyv: *Némethy Károlytól A matematikai és fizikai földrajz elemei. Tananyag: Bevezetés a fizikai földrajzba. A Föld mint világtest. A földgömb szárazsága, vize és légköre. A Föld belseje. Amerika és Ausztrália hegy- és vízrajza, politikai földrajza.*

Számтан: Tanárok: az A) ban *Haller Jenő*, a B)-ben *Kronrpaşky Béla*. Tankönyv: *Gerevich—Orbók Számтана.* *Tananyag: Az egyszerű és összetett hármasszabály. Ezek alapján az egyszerű és összetett kamatszámolás, határidőszámolás, az ázsó, az állampapírok, részvények, váltók. Az összetett kamat- és lerovatszámításra vonatkozó táblázatok készítése. Az egyszerű és összetett arányos osztás. Elegyítési feladatok. Láncszabály. Iskolai dolgozatok a tananyag egy-egy befejezett részletéből. Házi előkészületül óráról-órára egy-egy, a legközelebbi előadáson előfordult tananyagra vonatkozó példa kidolgozása. Havonként 1 írásbeli dolgozat, összesen 8.*

Rajzóló mértan. Tanárok: az A)-ban *Ócsvár Rezső*, a B)-ben *Papp Aurél*. Tankönyv: *Lendvay Hugó: Rajzóló Geometria, III. rész. Tananyag: Pont. Vonal. Körre vonatkozó szerkesztések. Szimmetria. Szög. Idomok. Távolsságok aránya. Hasonlóság. (A tanult anyag feldolgozása körzővel, vonalzóval). Kézügyesítő gyakorlatok, ecsetgyakorlatok, préselt levelek festése. Tervezés.*

Testgyakorlat. Torna-tanítók: az A)-ban *Erdélyi Imre*, a B)-ben *Papp Aurél* tanár.
Tananyag: A rendes gyakorlatokból: menetelés, rendek, kettősrendek, kanyarodások, fejlődések, ellenvonulatok. Szabadgyakorlatokból: állások minden irányban, összekötve kar- és törzsgyakorlatokkal, súlyzókkal. Fekvő támaszok. Svéd szabadgyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok, birkózás, kötélhúzás futással és helyből. Szergyakorlatok az összes szereken. Játékok.

IV. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyv: *Adjutus Kath. Szertartástana. Tananyag:* Szent helyek, egyházi készletek, szentmise, szentségek, szentelmények, ájtatossági gyakorlatok, egyházi év. — A görög szertartásúak tankönyve: Dr. *Mikita Gör. kath. szertartástana. Tananyag:* Az isteni tiszteletről általában. Szent helyek és kellékek. Ünnepek és azok szertartásainak értelmezése, különös tekintettel a királyi ünnepekre. A szentségek feladásánál előforduló szertartások magyarázata; a liturgia általános és részletes tárgyalása; az abban előforduló sajtáságos kifejezések értelmezése; a szerkönyvek átnézete. Áldások és szentelések. A katekizmus III. része.

Magyar nyelv. Tanárok: az A)-ban *Gazdag Lajos*, a B)-ben *Katona Ferenc*. Tankönyvek: *Lehr—Arany Toldija* ; Dr. *Bartha József* és Dr. *Prónai Antal* Stiliztikája. *Olvasmányok:* Arany Toldija. Kisfaludy K: Mátyás Deák. Hermann O: A madár családi élete. Bársony I: Alkonyat a lápon. Jókai: A királykoronázás. Pesti G: A lóról és számárról. Heltai G: A hollóról és rókáról. Az evangéliumból. Mikes: A remete. Gyulai P: Vörösmarty szülői. Eötvös K: A kis árva. Amicis: A hazaszeretet. Deák F. levele egy tanuló ifjúhoz. Horváth B. levele atyjához. Petőfi: Az alföld. Levél Arany Jánoshoz. A vándorlegény. Gyulai: Erdély. Arany: Válasz Petőfinek. Mátyás anyja. Vörösmarty: Szózat. Berzsenyi: A magyarokhoz. Czuczor: A legszebb ének. Tompa : A gólyához. Balassi B: A végek dicsérete. Népdalok. Ügyiratok. Havonkint 2 írásbeli dolgozat.

Latin nyelv. Tanárok: az A)-ban *Groza Ferenc*, a B)-ben *Pintz Mátyás*. Tankönyvek: Dr. *Fodor Gyula* és Dr. *Kurtz Sándor* Latin Olvasókönyve. *Olvasmányok Curtiusból:* Sándor betegsége és felgyógyulása. Az arbelai csata. Persepolis elfoglalása. Sándor halála. *Ovidiusból:* A világ teremtése. Deucalion és Pyrrha. Daedalus és Icarus. Philemon és Baucis. *Nyelvtan:* a latin mondattan. Írásbeli dolgozatok száma 15.

Német nyelv. Tanár: az A)-ban és B)-ben *Sándor Vence*. Tankönyv; Orosz Alajos Német Olvasó- és Gyakorlókönyve. *Tananyag a nyelvtanból*: Számnevek. Melléknév fokozása. Erős, gyenge, vegyes igeragozás a jelentő módban. Melléknévi igenevek. Összetett igék. *Prózai olvasmányok*: Das Jahr. Die Haustiere. Das Mittagessen im Hofe. Die Eisenbahn. Der sterbende Löwe. Belohnung. Der Tod Johannes des Täufer. Der Hufnagel. Der einfältige Kutscher. Adomák: Vergissmeinnichts Name. Bist du es, Johann? *Költemények*: (Könyv nélkül is): Morgenlied. Gute Nacht. Die Einkehr. Sehn-sucht nach dem Frühling. Der weisse Hirsch. Kéthetenkint 1 írásbeli dolgozat, összesen 14.

Történelem és politikai földrajz. Tanárok: az A)-ban Dr. *Fechtel János*, a B)-ben *Pintz Mátyás*. Tankönyv: Ujházy László: Magyarország története és Magyarország a jelenben, II. rész. *Tananyag*: Hazánk története a mohácsi vésztől 1867-ig. Magyarország és Ausztria politikai földrajza. Közjogi kapcsolatuk.

Növénytan. Tanár: az A)-ban és B)-ben Dr. *Schöber Emil*. Tankönyv: Dr. *Schöber Emil* Növénytana. *Tananyag*: A szervetlen és szerves vegytan elemei. A szerves és szervetlen világ közti kapcsolat. A mikroszkóp szerkezete. A plazma. A plazma életműködése általában. Életműködésének eredménye. Szövettan. Élettan. A növény vegyi összetétele. A talaj vegyi összetétele. A szilárd táplálék felvétele. A víz áramlása és párolgása. A növény testét felépítő elemek forrása és asszimilációja. A növényben képződött vegyületek és tartaléktápanyagok vándorlása. A lélegzés. A növekedés. Mozgási tünetények. A szaporodás. Alaktan. A gyökér, szár és levelek alaktana s biológiája. A virág alaktana s biológiája, a termés. Rendszertan. Növényhatározás.

Algebra. Tanár: az A)-ban és B)-ben *Lehóczky József*. Tankönyv: Borosay Dávid Algebraja. *Tananyag*: az algebra jeleinek és a negatív számoknak ismertetése; algebrai egész kifejezések összeadása és kivonása (összevonása), sokszorozása, osztása s ezzel kapcsolatban a törtkifejezésekkel való számolás szabályainak származtatása; a legnagyobb közös osztó és a legkisebb közös többszörös kikeresésének begyakorlása; a szorzatok fontosabb alakjai, algebrai több tagú kifejezések s a tizedes rendszerbeli számok négyzetének és köbének kiszámolása; elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Havonkint 1 iskolai írásbeli dolgozat. Házi előkészületül óráról-órára a legutóbbi tanítási órán előadott anyagra vonatkozó példák kidolgozása.

Rajzoló mértan. Tanár: az A)-ban és B)-ben *Papp Aurél*. Tankönyv: Dr. *Gerevich Emil* Rajzoló Geometriája. *Tananyag*: A kör

főbb tulajdonságai. A kör osztása. Két kör helyzete. Érintő körök szerkesztése. Mértani hely feladatai. Az ellipszis, hyperbola, parabola. A kúpszeletek összehasonlítása és szerkesztése. Az egész tananyag 8 mértani lapban kidolgozva. *Szabadkézi rajz*: Ecsetgyakorlatok (magyar dísz). Magyar díszítmény fali minta után. Magyar ornament-tervezés. (Sík-díszítmény-terv). Préselt levelek rajzolása, festése színben. Tervezés. A szemléleti lázzattan alapismerete. Síkidomok rajzolása természet után. Egyszerű használati tárgyak rajzolása. Virágok, levelek, ágak foltban és színesen. Kiegészítő anyag: Lepkék, bogarak rajzolása és festése.

Testgyakorlat. Torna-tanítók: az A-ban *Papp Aurél* tanár, a B)-ben *Erdélyi Imre*. *Tananyag*: Mint a III. osztályban, fokozottabb szabad- és szerygyakorlatokkal.

V. OSZTÁLY.

Vallástan: Tanárok: Dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyv: *Adjutus Dogmatikája*. *Tananyag*: Hiszekegy. Hét szentség.

Magyar nyelv. Tanár: *Gazdag Lajos*. Tankönyv: *Bartha—Prónai Retorikája*. *Olvasmányok*: a) *Költőiek*: Szondi két apródja. Szibinyáni Jánk. Hunyadi. A király esküje. V. László. Mátyás anyja. Az élő szobor. Az árvizi hajós, b) *Prózaik*: Jókai: A tiszta áradása. Hermán Ottó: A magyar halászszerber. Tömörkényi: A beteg bognár. Csengeri: Deák Ferenc. Alexander: Mátyás király szobra Fadrusztól. Kazinczy: Pályám emlékezete. 1. Mikszáth: Drégely. Salamon F: Hazánk pusztulása a török időben. Kölcsey Ferenc emlékbeszéde Kazinczy Ferencről. Br. Eötvös József emlékbeszéde Kőrösi Csoma Sándorról. Kossuth Lajos beszéde a haderő megajánlása ügyében. Deák Ferenc beszéde a felirati javaslatról. Gyulai Pál beszéde Arany János ravatalánál. Vaszary millenniumi emlékbeszéde. Xenophon: Sokrates a testvéri egyetértésről. Pázmány: A teremtett állatoknak szép rendje. Faludi: Szent ember. Kempis Tamás: A tiszta lelkiismeret. Széchenyi: A hitel. Kölcsey: Isten és a haza szeretete. Bartha Miklós: A kereszt jelentősége. Pázmány: A részegség. Szitnyai: Mit nevezünk valódi műveltségnek. Ifj. Plinius két levele. Kazinczy, Arany, Petőfi egy pár levele. Írásbeli dolgozatok száma 9.

Görögpótló magyar. Tanár: *Gazdag Lajos*. Tankönyvek: Csengeri: Homeros Iliása. Gyomlai: Homeros Odysseiája. Geréb: Szemelvények Herodotos történelmi művéből. Toncs Gusztáv: Magyar irodalmi szemelvények. *Olvasmányok*: Homeros két eposza. Vörös-

marty: Zalán futása. Arany János: Buda halála. Herodotos művéből szemelvények. Horváth Mihály, Salamon Ferenc, Szalárdi János, Cserei Mihály, Apor Péter br. műveiből szemelvények. Félévenként egy-egy írásbeli dolgozat.

Latin nyelv. Tanár: *Gazdag* Lajos. Tankönyvek: Dr. Kapossy Lucián: Cic. pro Archia poeta. Zsámboki Gyula: Cic. de imp. Cn. Pompei. Dr. Csengeri J: Szemelvények Ovidiusból. *Olvasmányok Cicero beszédeiből:* De imp. Gn. Pompei. Pro Archia poeta-ból III., IV., V., VI., XII. *Ovidiusból:* 20., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29. Írásbeli dolgozat 14.

Görög nyelv. Tanár: *Villányi* Andor. Tankönyvek: Skhenkl—Ábel Görög Olvasókönyve és Curtius—Ábel Görög Nyelvtana. *Olvasmányok, mesék:* A húst evő kutya. A szamár árnyéka. A majom és Zeus. A holló és róka. A nád és a tölgy. A farkas és a vénasszony. Egyéb olvasmányok: A Nilus. Kroisos. Kadmos. A lakedaimoni asszonyok. Az olvasókönyv 1 —163. sz. példacsoportjából válogatott mondatok a nyelvtani ismeretek begyakorlására. Havonként két írásbeli dolgozat, összesen 14.

Német nyelv. Tanár: *Orosz* Alajos. Tankönyv: Német olvasó és gyakorlókönyv, II. rész és Stílusgyakorlatok. *Olvasmányok:* a) *Költőiek:* Heine 3 dala. Leise zieht ... Die Fichte und die Palme. Du bist, wie eine Rose. Heidenröslein. Die Schatzgräber. An meine Mutter. Beherzigung. Hoffnung. E költemények nagyrésze könyv nélkül is. b) *Prózaik:* Die Boten des Todes. Die ewige Bürde. Die Treue. Die Krähe u. Merkur. Das Ei des Columbus. Das wohlfeile Mittagessen. Der Greis u. der Jüngling. Der Seesturm. Unser König und die ungarischen Studenten. Der kluge Sultan. Der Pilger. Kleanthes. Die Familie im heroischen Zeitalter der Griechen. Die olympischen Spiele. Sokrates. A haladottabbak (számonkérés mellett) magánúton olvasták: Der Stelzfuss. Der Nordwind. St. Peter mit der Geiss. Zu früh — zu spät. Die Löwin und der Matrose. Fordítások a Stílusgyakorlatokból németre. *Nyelvtan:* A felszólító mód. A szenvedő igeragozás. A módjelentő, visszaható és személytelen igék használata. Az alaktan átisméltése. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat.

Történelem. Tanár: Dr. *Fechtel* János. Tankönyv: Dr. Mika Sándor: Világtörténelem, ó-kor. *Tananyag:* A keleti népek története. Görögország története. Róma története a császárság végéig.

Állattan. Tanár: Dr. *Schöber* Emil. Tankönyv: Báthory Nándor Állattana. *Tananyag:* Protozoák, poriférák, coelenteráták, férgek, tüske-bőrűek, izeltlábúak és puhatestűek köre főbb vonásokban. A

protozoáknál különös tekintet volt az állat- és növényvilág közti hasonlatra, különbségre, vonatkozással a IV. oszt. tananyagára. Részletesen tárgyaltuk a gerincesek körét. A bonctani rész összehasonlítólag és pedig a kültakaró, mozgáskészülék, idegrendszer, érzékszervek véredény-rendszer, lélekző készülék és kiválasztó szervek. A tanítás számos bonctani készítmény bemutatásának segélyével történt. A bonctani részt a rendszertan követte biológiai alapon. Végül az ember bonctana.

Mennyiségtan. Tanár: *Dörner István*. Tankönyv: Borosay Dávid Algebrája és Geometriája. *Tananyag:* a) *Az algebrából:* elsőfokú egyenletrendszerek 2, 3 és több ismeretlennel, a négyzetgyök és a másodfokú egyenlet; gyökvonás általánosságban és a köbgyök, b) *4 geometriából:* egyenes vonalak fekvése a síkban; az idomok szögeinek és oldalainak összefüggése; az idomok egybevágása; az idomok hasonlósága; az idomok területeinek megmérése, a körtan elemei. Havonként 1 iskolai írásbeli dolgozat. Házi előkészületül óráról-órára a legutóbbi tanítási órán előadott anyagra vonatkozó példák kidolgozása.

Görögpótló rajz. Tanár: *Ócsvár Rezső*. *Tananyag:* Testek és testcsoportok látszattani rajzolása. Magyar díszítmények rajzolása, festése. Ugyanebből tervezés. Gipsz szénnel. Virágok, levelek festése. A klasszikus ó-kor legjellemzőbb műalkotásainak szemléltető bemutatása 5 órában.

Testgyakorlat. Tanár: *Papp Aurél*. *Tananyag:* Rendgyakorlatok: Kettős rendek, fejlődés, szakadozás és kanyarodás menetben. Szögvonulások. Irányban való menetelés. Szabadgyakorlatok: 4 ütemes szabadgyakorlatok ellenoldalu mozdulatokkal, súlyzóval Szökdelések, társas szabadgyakorlatok, birkózás, kötélhúzás. Szergyakorlatok az összes szereken, erőpontok szerint beosztott 4 csapatban előkészített előtornászok vezetésével. Időnkint szabadtornázás. Játék: füleslabda.

VI. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal*, és *Demián Titusz*. Tankönyv: Adjutus Erkölcstana. *Tananyag:* A keresztény kath. hittan. A görög szertartásúaknál, mint az V. osztályban.

Magyar nyelv. Tanár: *Sándor Vence*. Tankönyv: Barta—Prónai Poetikája és Olvasókönyve. Shakespere : Julius Caesarja. Kisfaludi Károly: A kérők c. vigjátéka. Ez utóbbi műveken kívül az olvasókönyvből olvasták: a világirodalom fő eposzainak tartalmi ismerte-

tését, a Zrinyiászt, Dorottyát; a kisebb epikai és vegyes műfajú költeményekből, mindegyik fajtából 3—5 költeményt, úgyszintén kisebb-nagyobb számmal dalokat, elégiákat, bölcselő énekeket, epigrammákat és ódai költeményeket. *Magánolvasmányok*: Zalán futása. A két szomszédvár. Csongor és Tünde (Vörösmartytól.) A csikós. Liliomfi. (Szigligeti.) Csalódások. (Kisfaludi K.) Irene. (Kisfaludy K.) Tompa : Szuhai Mátyás. Kisebb költemények. Petőfi : János vitéz. Arany: Toldi szerelme. Buda halála. Ezen olvasmányok alapján a széptani fogalmak fejtegetése; az epikai, lírai és drámai költemények elmélete és történeti fejlődése. Időnkint szavaltatok. *Könyv nélkül*: szebb részletek az olvasott költői művekből. Írásbeli dolgozatok száma 8 és pedig 2 iskolai, 6 házi.

Görögótló magyar irodalom. Tanár: *Bagossy* Bertalan. Tankönyvek : Aischylos Oresteijája, Csengeri fordításában. Sarudy: Görög lírai anthologia. *Tananyag*: A görög elégia, epigramma, iambos. A aiol dalköltészet. A dór karének-költészet. Az attikai lira. Kallinos, Tyrtaios, Mimnermos, Solon, Theognis, Keosi Simonides. Archilochos, Alkaios, Sapho, Anakreon, Alkman, Stesichoros, Bacchylides, Pindaros élete és főbb művei. A görög lírai műfajok kapcsolata a magyarokkal. Az Oresteia meséje, cselekvénye, szerkezete, tragikuma, szereplő személyei s ezek jelleme. Ezen olvasmány kapcsán előadatott a görög dráma keletkezése és fejlődése; a görög színház: Aischylos élete és művei. Szemelvények a magyar klasszikus költői iskola köréből. Írásbeli dolgozatok száma 2.

Latin nyelv. Tanár: *Péterffy* Gyula. Tankönyvek: Kalmár Elek: Szemelvények Titus Livius római történetéből. Wirth Gyula: Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneiséből. Schmidt Római Régiségtan c. műve. *Prózai olvasmányok*: Livius 21. ik és 22.-ik könyvéből : A II. pún háboru előzményei és Hannibál jelleme. A római hadüzenet. Hannibál az Alpokon. Hannibál délnek indul. Hannibál a Trasimenus tónál. Fabius Cunctator. Hannibál hadi mozdulatai. Minucius zugolódik Fabius tétlensége ellen. Fabius elállja egy szorosban Hannibal útját. Hannibál cselt eszel ki s éjjel átsurran a szoroson. Fabius Rómába megy. — Ezzel kapcsolatban a római hadi régiségek. *Költői olvasmány*: Az Aeneisből az I-ső és II-ik ének fordítása. A római vallási régiségek. Livius és Vergilius életrajza. Iskolai írásbeli dolgozatok száma 14. Ezekből 12 magyarból latinra és 2 latinból magyarra fordítás volt.

Görög nyelv. Tanár: *Fölkel* Béla. Tankönyvek: Curtius—Ábel Görög Nyelvtana. Keczer: Szemelvény Xenophon nagyobb elbeszélő műveiből és Anthologia Lyr. Graeca. *Olasmányok*: Anab. 1. 7., 8., 9.

61.

ff. Apomnem. II. 1. f. 20—23. pp., II. 7., III. 12., IV. I., 6 ff. és 11. 8. p.; az Anthológiából: Theognisnak 31.—32., 51.—52., 55.—56., 63.—67., 73.—76., 83.—84., 111.—112., 115.—116., 121.—124., 180.—181., 199.—200. sorszámú jelzett distichonjai, az I. 1., 2., II. 4., 6., 7., 8., 10., IV. 1., 2., 3., 4. sz. epigrammák. Mimnermos. 1., Solon. 1., 4., Simonides. Archilochos 7., 8., 9., 10. és Babrios Fab. 1. jelzésű szemelvények. Szó szerint betanultak 1 — 1 fejezetet az Anabasisból és a Memorabiliából, az epigrammákat és Babrios meséjét. Írásbeli dolgozatok száma 14.

Német nyelv. Tanár: *Sándor Vence*. Tankönyvek: Orosz Alajos : Német Olvasó- és Gyakorlókönyvének II. része és Stílusgyakorlatai. *Olvasmányok:* a) *Költőiek:* Der Ring des Polykrates. Die Bürgerschaft. Die Wallfahrt nach Kevlaar. Preis des Schöpfers (Gellert). An mein Vaterland (Lenau). E költemények nagy része könyv nélkül is. b) *Prózaiak:* Der junge Alexander. Eine merkwürdige Abbitte. Karls des Grossen Kaiserkrönung. Konradins Tod. Das Rittertum im Mittelalter. Die Tourniere. Der Cid. Der geheilte Patient. Kleanthes. Kannitverstan. A haladottabbak (számonkérés mellett) magán uton olvasták: Bericht Ekkchards über den Ungarneinfall. Die Jungfrau von Orleans. Die goldene Repetieruhr. Der geheilte Patient. Fordítások a Stílusgyakorlatokból németre. A nyelvtanból a mondatok kiegészítésére és befezésére: a főnévi igenév, a tárgy, a tulajdonító- és birtokeset használata ; a praepositívók összefoglalása ; nyelvtani ismétlések. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat.

Történelem. Tanár: *Dr. Fechtel János*. Tankönyv: *Dr. Mika Sándor*: Világtörténet, középkor. *Tananyag:* Európa története a népvándorlástól egészen a westphaliai békéig.

Ásványtan. Tanár: *Dr. Schöber Emil*. Tankönyv: *Dr. Reichenhaller Kálmán*: Chemia és mineralogia. *Tananyag:* Az ásványok fizikai tulajdonságai. A víz fizikai, vegytani tulajdonságai. A levegő fizikai, vegytani tulajdonságai. Hydrogén. A gáz sűrűség-egysége. Oxigén. Ozon. A chlor és a sósav. A sósav analízise. Aequivalens súlyok. Többszörös súlyarányok törvénye. Atom, molekulaelmélet. A vizgőznek és a sósavnak synthesise. Molekulasúly meghatározása. A gyök. Chemiai jelek és képletek. Elemek osztályozása. Chemiai egyenletek. Stöchiometriai feladatok. A vegyértékűség. A vegyületek osztályozása. Nemfémes elemek. Fémes elemek. Szerves vegytan alapfogalmai. Közettan elemei. Föld történelme.

Mennyiségtan. Tanár: *Krompaszky Béla*. Tankönyv: *Borosay Dávid* Algebrája és Geometriája. *Tananyag:* a) *Az algebrából:* Negatív hatványkitevők. Számrendszerek. Tört hatványkitevők. A logaritm-

mus; a logaritmus-táblák használata; a logarolás; a kitevős egyenleteknek logaritmussal való megfejtése; a számtani és a mértani haladvány. b) *A geometriából*: a körtan, a sík háromszögtan és pedig: a háromszögtani függvények általános fogalma, azok leszarmaztatása és egymás közti viszonya; viszonylatok különböző szögek szögfüggvényei között; háromszögtani táblák. A szögmérten alkalmazása, a derék- és ferdeszögű háromszögek megfejtésére vonatkozó tantételek levezetése. A levezetett képletek alkalmazása, számos példa megfejtése. Földmérési és magasságmérési feladatok. Havonkint egy iskolai dolgozat, összesen 9.

Görögpótló rajz. Tanár: *Papp Aurél*. *Tananyag*: Mértani testcsoportok rajzolása (ceruza- és szépia- technikával.) Cserépedények színesen. Csoport-beállítás színesen. Kiegészítő anyag: bogarak, kagylók üvegfestése és rajzolása. A középkori építészeti stílusokról 6 előadás.

Testgyakorlat. Torna-tanító: *Erdélyi Imre*. *Tananyag*: Mint az V. osztályban.

VII. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyv a római és a magyar ajkú görög katolikusoknál: Dr. *Wapler* és Dr. *Mikita*: Egyháztörténelem. *Tananyag*: a keresztény kath. erkölccstan.

Magyar nyelv. Tanár: *Sándor Vence*. Tankönyvek: *Bartha József*: A magyar nemzeti irodalom története. *Szinnyei József*: A magyar nyelv. *Tananyag*: A magyar nemzeti irodalom ismertetése, régebbi magán olvasmányok, jellemző szemelvények és értekezések alapján, a legrégebbi időktől kezdve egészen *Kisfaludy Károlyig*. A magyar nyelv rendszere. *Iskolai olvasmány*: *Katona*: *Bánk bán*. *Magánolvasmányok*: *Arany János*: Naiv eposzunk. Kuruc költemények. *Gyöngyösi*: *Murányi Vénus*. *Mikes levelei*. *Kazinczy*: *Pályám emlékezete*. *Kármán*: *Fanni hagyományai*. *Berzsenyi versei és ódái*. *Csokonai ódái*. *Kisfaludy K*: *Kesergő szerelem*. *Vörösmarty lírai költeményei*. *Jósika*: *Abafi*. *Kisfaludy S*: *Csobánc*, *Tátika*, *Somló*. *Gyulai P* : *Bánk bán hatása*. Könyv nélkül: szebb részletek az olvasott költői művekből. Írásbeli dolgozatok száma 8.

Görögpótló magyar. Tanár: *Bagossy Bertalan*. Tankönyvek: *Szilasi*: *Thukydides*. *Ince*: *Demosthenes Beszédei*. *Schill S*: *Görög Irodalomtörténet*. *Olvasmányok*: *Thukydides I—VIII*. könyve. *Demosthenes*: *Az első és második olynthosi beszéd s az első és harmadik filippika*.

Szemelvények magyar történetírókból és szónokokból. A görög irodalomtörténet és régiségtan áttekintése. — Írásbeli dolgozatok száma 2.

Latin nyelv. Tanár: *Bagossy Bertalan*. Tankönyvek: Ince J: M. T. Ciceronis in Verrem. IV. Cserép J: Vergilius Aeneise. Hittrich: C. Sallustii Crispi Bellum Jugurthinum. *Olvasmányok:* In Verrem IV. 1—43. Az Aeneis VI. és IX. éneke. Bellum Iugurthinum 1 — 10., 19, 27—36., 64—93. Régiségtan. Havonkint 2 írásbeli dolgozat, összesen 16. Tárgyuk: felváltva fordítás magyarból latinra, vagy latinból magyarra.

Görög nyelv. Tanár: *Fásztusz Elek*. Tankönyvek: Csengeri: Homeros Odysseiája. Dávid: Szemelvények Herodotos művéből. *Olvasmányok* Homerosból: Athene és Telemachos (I. 1—323.). Odysseus Kalypsónál és a tengeren (V. 1—493.). Nausikaa (VI. 1—331.). Herodotos művéből: Dareios Skythiában. A salamisi ütközet. A plataiai ütközet. Könyvnélkül megtanulták az Od. I. 1—71. és Dareios Skythiában c. részlet 1. pontját. Homeros élete. Az Odysseia szerkezete. Homerosi realiak. Herodotos élete. Írásbeli dolgozat volt 9, felváltva magyarból görögre és görögből magyarra.

Német nyelv. Tanár: *Sándor Vence*. Tankönyvek: Harrach: Goethe Hermann und Dorotheája, Heinrich: Deutsches Lehr. u. Lesebuch II. része és Schiller Wilhelm Tell-je. *Olvasmányok:* Goethe: Hermann u. Dorotheájának I., IV. és VIII. éneke, a többinek tartalma. Schiller Wilhelm Tell-jéből az I., II. és IV. felvonás szemelvényesen. A nemolvasott részek tartalmának ismertetése. A művek méltatása. Könyvnélkül szebb részletek Herm. u. Dor.-ból és Willh. Tellből. Münchhausen. Die Grenadiere (Heine) Der Zauberlehrling. (Goethe). Fordítás az Orosz- féle Stílusgyakorlatokból. Írásbeli dolgozatok száma 8.

Történet. Tanár: *Bagossy Bertalan*. Tankönyv: Dr. Mika Sándor: Világtörténet, új-kor. *Tananyag:* A westphali békétől egészen napjainkig terjedő események és az államok politikai földrajza.

Természettan. Tanár: *Haller Jenő*. Tankönyv: Fehér—Szekeres Kisérleti Természettana. *Tananyag:* Az erőműtan, rezgéstán, hangtan és fénytán.

Mennyiségtan. Tanár: *Haller Jenő*. Tankönyvek: Borosay D. Algebrája és Geometriája. *Tananyag:* a) *Az algebrából:* a másodfokú egyenletek elmélete, a másodfokú egész függvény maximum- és minimum- értéke ; számtani és mértani haladványok és azok alkalmazása a szakaszos tizedes törtre és a kamatos kamatszámításra, b) *A geometriából:* a testmértan és pedig az egyenes és sík fekvése

a térben; a szöglet; a síklapok; a térfogat mérésének alapelve; a hasáb, gúla, henger, kúp és gömb térfogata és felülete. Iskolai dolgozat havonként 1, összesen 9.

Görögpótló rajz. Tanár: Ócsvár Rezső. Gipsz utáni festés. Faminták utáni látszattani rajzgyakorlatok. Csendélet-festés. Koponyák, fegyverek, drapéria rajzolása. Virágok festése. A renaissance-építészet, szobrászat, festészet legjellemzőbb műalkotásainak szemléltető bemutatása 6 órában.

Egészségtan. Tanár: Dr. Török István. Tankönyv: Dr. Fodor József Egészségtana. *Tananyag:* Az iskolaorvosi intézmény s annak keletkezése az egyes államokban. Az egészségtan története a legrégebb időtől. Az egészségtan feladata. Az egészségnek és betegségnek befolyása az életre, nemzetre; annak felismerése a népeknél. A halandóság különböző országokban, életkorban. A betegségek elhárítása s a halálozás csökkentése. A táplálkozás. Élelmiszerek. Italok. Lakás. Talaj. Építkezés. Szellőztetés. Fűtés. A munka és foglalkozás. A test ápolása, ruházat. Az izmok gyakorlása, fejlesztése ; azok módjai s a betegápolás. A fertőző betegségek, azok természete és támadása, a betegséget okozó baktériumok, a ragály, a miazma, járványok, tájkórok ; azoknak befolyása a nép egészségére, a fertőző betegségek elhárítása, a fertőtlenítés, köztisztaság, fontosabb fertőző betegségek.

Testgyakorlat. Torna-tanító: Erdélyi Imre. *Tananyag:* Rendgyakorlatokból : kettősrendek, fejlődés, szakadozás és kanyarodások menetben, húzódás. Szabadgyakorlatok : 4 és 8 ütemű szabadgyakorlatok súlyzókkal. A svéd tornarendszer paedagógiai alapgyakorlatai. A szergyakorlatokból: az összes tornaszereken erő- és ügyességi csapattornázás. Súlydobás. Játékokból: az ezen vidéken divatozó labdajátékok, füleslabda.

VIII. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok : Dr. Bakkay Kálmán, Gönczy Antal, Demián Titusz. Tankönyv: Uhlyárik Apologelikája.

Magyar nyelv. Tanár: Orosz Alajos. Tankönyv: Dr. Bartha József: A magyar nemzeti irodalom története. *Tananyag:* Az újabb magyar irodalom Kisfaludi Károlytól napjainkig. Miután az irodalmi olvasottság megszerzése az előbbi évek oktatásának s főleg a magán-olvasmányoknak volt a feladata, ez évben csak egy pár jelentősebb műnek olvasása volt szükséges, minők: Vörösmarty életrajza. Eötvös: Karthauzi. A falu jegyzője. Kemény: Zord idő. Széchenyi: Hitel.

Behatóbban — 4 héten át — foglalkoztunk az Ember Tragédiájával. A tárgyalt írókra vonatkozó életrajzi, irodalomtörténeti, esztetikai és kritikai cikkelyek olvasása is szoros követelmény volt. Minden hónapban 1 írásbeli dolgozat.

Görögpótló magyar. Tanár: Kovács Gergely. Tankönyvek : Alexander-Péterfi: Platon és Aristoteles. Zsámboky Gyula: A görög művészet kiválóbb alkotásainak ismertetése. *Olvasmányok:* Sokrates védőbeszéde. Kriton. Részletek Aristoteles Ethikájából. A görög művészetek történetének áttekintése. Írásbeli dolgozat 2.

Latin nyelv. Tanár: Kovács Gergely. Tankönyvek: Dr. Wirt Gyula: Horatius. Gyomlay Gyula: Szemelvények Tacitusból. Wagner-Horváth : Római Régiségek. *Olvasmányok:* Ódák: I. 1., 2., 3., 14., 22., II. 3., 10., 17., III. 1. 3., 30., IV. 3. Epodosok: 2 , 7. Satirák: I. 1., 9. Epistolák : I. 2., 4., 7., II. 2. Tacitus Annaleseiből: I. I—10. III. 53—54. XII. 66—69. Könyv nélkül: Horatius első satirájának 1—43. sorai, I. 22-II. 3. ódái. Havonkint 2 írásbeli dolgozat, összesen 13.

Görög nyelv. Tanár: Fásztusz Elek. Tankönyvek : Csengeri: Homéros Iliása. Simon József: Szemelvény Platon műveiből. *Olvasmányok* Homéros Iliásából: Achilles haragja (I. 1—492). Thetis az Olympuson (I. 493—611). A trójaiak sikere (VIII. 335—361., 374—488., 553—655). A trójaiak a hajóknál (XV. 592—625., 653—676., 685—698., 704—746). Platonból: Phaidon 1—3., 14—16., 63—66. fejezetei. Könyv nélkül tanulták az Ilias I. I—60. sorait. Az Iliás tartalma és szerkezete. Homerosi reáliák. Platón élete és művei. Írásbeli dolgozatok száma 8.

Németnyelv. Tanár: Orosz Alajos. Tankönyv: Lessing Minna v. Barnhelm, magy. Heinrich G. Német tan- és olvasókönyv Heinrich G.-tól. Német Stílusgyakorlatok Orosz Alajostól. *Végzett tananyag:* Minna v. Barnhelm egész terjedelmében szemelvényesen. Don Quijote. Die Posaune des Gerichtes. Die Geschichte von den drei Ringen. *A Stílusgyakorlatokból:* Just és a vendéglős. Az őrnagy és Marloff özvegy. A jegygyűrű. Werner őrmester. Szerencsés megoldás. A német irodalom klasszikai tökéletességének kora: Lessing, Goethe, Schiller. Újabb német költők. Havonkint 1 írásbeli dolgozat.

Történet. Tanár: Dr. Fecstel János. Tankönyv: Ujházy László: A magyar nemzet oknyomozó történelme. *Tananyag:* A magyar nemzet története a világtörténelmi vonatkozások bekapcsolásával és az intézmények összefoglaló ismertetésével.

Természettan. Tanár: Krompaszky Béla. Tankönyv: Fehér—Szekeres Kisérleti Természettana. *Tananyag:* A vezetett és sugárzó hő. Delejesség. Villamosság. A kosmographia elemei.

Mennyiségtan. Tanár: *Krompaszky Béla*. Tankönyv: Borosay Dávid *Algebrája és Geometriája*. *Tananyag:* a) *Az algebrából:* A kapcsolástan elemei. Kétfajúak szorzatai és magasabb hatványai. Az algebrai összes tananyag ismétlése. b) *A mértanból:* A mértan összes tananyagának összefoglaló megismétlése. A gömbháromszögtan sinus- és cosinustétele és alkalmazása a geographiai helyek távolságának meghatározására és a szabályos testek hajlásszögének és térfogatának kiszámítására. Iskolai írásbeli dolgozat volt 7 ; ezek tárgyai a legközelebbi hónap alatt bevégzett tananyagra vonatkozó feladványok. A tananyag begyakorlására a tanulók óráról-órára otthon is dolgoztak.

Görögpótló rajz. Tanár: *Ócsvár Rezső*. *Tananyag:* Levelek, gombák, gyümölcsök, kagylók és madarak festése színesen. Csendélet-festés. Interiőr. Tájkép-rajzolás természet után. A XIX. századbeli magyar festészet, szobrászat, építészet legjellemzőbb műalkotásainak szemléltető bemutatása 8 órában.

Bölcséleti előtan. Tanár: *Ratkovszki Pál*. Tankönyv: Dr. Hajdu Tibor és Dr. Zoltvány Irén: *Lélektan és gondolkodástan*. *Tananyag:* a) *A lélektanból:* a mozgás, a megismerés és a törekvés tényei, b) *A gondolkodástánból:* a fogalom általában, elemi és módszeres dialektika, kritika.

Testgyakorlat. Torna-tanító: *Erdélyi Imre*. *Tananyag:* Mint a VII. osztályban.

Magyar írásbeli dolgozatok.

A magyar nyelvből.

IV. OSZTÁLY. 1. Toldi I. é. tartalma. 2. Az ősz. 3. Miért esett Miklós gyilkosságba ? 4. Toldi IV. é. tartalma. 5. Miklós jellemzése. 6. Miklós küzdelme a farkasokkal. 7. Miklós vallásossága. 8. A borjú-gyilkos (tartalmi leírás). 9. A nádas (leírás Toldi alapján). 10. Egy délután a jégpályán. 11. A kis árva (tartalmi leírás). 12. Az este (Arany János: Családi kör c. költeménye alapján).

V. OSZTÁLY. 1. Egy kirándulás leírása. 2. A Tisza áradása. 3. Kazinczy jelleme Kölcsey emlékbeszéde alapján. 4. „Az új földesúr“ tartalma. 5. Kossuth Lajos beszédének eszmemenete a haderő megajánlása ügyében. 6. Deák Ferenc szónoki egyénisége. 7. Halotti beszéd barátom sírjánál. 8. Isten és a haza szeretete. 9. Mit nevezünk valódi műveltségnek?

VI. OSZTÁLY. 1. Arany Vojtina ars poétikája c. költeményének gondolatmenete. 2. Elmélkedés a természeti fenségesekről. 3. Imádság a hazáért. 4. Zrinyi és Szolimán jelleme a Zrinyiászban. 5. A Zrinyiász epizódjainak összefüggése a főcselekvénnyel. 6. Minő érzelmeket kelt bennem Istenre, mint a mindenség megalkotójára való gondolat. 7. A magyar nép jellemvonásai a népdalokban. 8. A színház hivatása történeti fejlődésében feltüntetve.

VII. OSZTÁLY. 1. Elmélkedés az ősrről. 2. Naiv eposzunk sorsa. 3. Balassa Bálint és kora. 4. Vallásos elem a kuruc költészetben. 5. Gondolatok az újév elején. 6. Szónoki beszéd március idusán. 7. Kölcsey hazafias bánata. 8. Bánk Bán költői célja és az egyes jelenetek a költői cél szolgálatában.

VIII. OSZTÁLY. 1. Hogyan látogassuk haszonnal a színelőadásokat ? 2. Miként segítik a költők a XIX. század első felében a magyar nemzeti törekvéseket ? 3. A kath. egyház a művészetek melegágya.

68.

4. Petőfi a szüleiről. 5. Szent László a magyar költésben. 6. „Mondottam ember, küzdj és bízva bízzál!” (Madách). 7. Minő elveket viszek magammal az iskolából az életbe ?

A görögpótló irodalomból.

V. OSZTÁLY. 1. A görög ember felfogása az istenekről. 2. Herodotos mint történetíró.

VI. OSZTÁLY. 1. Minő politikai és erkölcsi elveket hirdet Theognis az ő elégiáiban ?
2. A kar szerepe a görög drámában az Oresteia alapján.

VII. OSZTÁLY. 1. Alkibiades jelleme tetteiben feltüntetve. 2. Demosthenes jelentősége a görög történelemben.

VIII. OSZTÁLY. 1. Az erkölcsi nagyság ismertető jelei Aristoteles és a keresztény felfogás szerint. 2. Minő alapon mondja Aristoteles, hogy a boldogság az erényes cselekvésen alapszik.

Rendkívüli tantárgyak.

Francia nyelv. Tanár: Dr. *Fechtel* János. Tankönyv: *Bartos és Chovancsák*: Francia Nyelvtan, I. rész. Heti óraszám 2. *Tananyag*; Betűk, olvasás, név- és ige-hajlítás. Előljárók, számnevek, rendhagyó igék, segédigék, rendes igék ragozása. A megfelelő fordítási gyakorlatok franciából magyarra és magyarból franciára.

Angol nyelv. Tanár : *Groza* Ferenc. Tankönyv: *Ransborough Zs.* Angol Olvasókönyve. Heti óraszám 2. *Olvasmányok*: Anecdotes: Deserters. Scarce articles. Dr. Watts. Do as you would be done. The best physicians. Sir Walter Raleigh. One must not say all one thinks. Presence of mind. Death unavoidable. Frederick the Great and the miller. The students outwitted. Tales: Walter Scott at school. The gigantic cabbage. Charles the first and the robbers. The two brothers. Desperate patriotism. A dreadful Adventure. Poems: The fields daisy. Spring. My mother. The spring-journey. The voices of Spring. The evening-bells. To a Flower. *Nyelvtan*: az angol nyelv tan rövid összefoglalása. Szócsoportok.

A művészeti magánrajz az I—VIII. osztályban. Tanárok: *Ócsvár* Rezső és *Papp* Aurél. Heti óraszám 2—2. Állandó tanmenet. *Kezdőknél*: Lapminták: az I. csoportban. 1. Kézügyesítő gyakorlatok színes ceruzával. 2. Préselt levelek szénnel. 3. Préselt levelek festése egy színnel. 4. Lepkék festése színesen. II. cs. 1. Magyar díszítmények rajzolása ecsettel. 2. Tervezés. III. cs. 1. Lapminták vonal- és félárnyékkal. 2. Teljes árnyékkal. 3. Szemléleti alapelvek gyakorlása. Gipszek: IV. cs. 1. Gipsz szénnel, ceruzával. *Haladóknál*: V. cs. Gipszfestés szépiával. Tárgyak: VI. cs. 1. Nagyobb méretű testek látszattani rajzolása. 2. Kisebb méretű testek látszattani rajzolása. 3. Tárgycsoportok rajzolása. VII. cs. 1. Használati tárgyak egy színnel. 2. Színesen. 3. Csoportbeállítás. Természet: VIII. cs. 1. Levelek, lepkék, gombák, virágok, kagylók, gyümölcs, madarak, csend-

70.

élet. Interiőr. 2. Tárgycsoportok szénrel, ceruzával, tollal. *Gyakorlóknál*: IX. cs. 1. Koponyák, testrészek. 2. Előfej. 3. Tájkép. 4. Allatok. 5. Illusztráció-kisérletek. Mintázás csoportonként. — A vázlatkönyv használata általános.

Gyorsírás. Tanította: *Gazdag* Lajos heti 2 órában. Még pedig heti 1 órában a kezdőket s ugyancsak 1 órában a vita-írókat tanította.

Tanulták	I. A.	I. B.	I. C.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
A művészeti magánrajzot	7	8	6	4	11	13	7	11	14	5	5	7	2	100
A francia nyelvet								3		3		3	5	14
Az angol nyelvet							1	7	1		7		2	18

Jegyzetek az érdemsorozathoz

A magaviselet jellemzésének négy fokozata ez:

jó	itteni jegye	1
szabályszerű	„	2
kev. szabályszerű	„	3
rossz	„	4

A tanulmányi előmenetel négy fokozata ez:

jeles	itteni jegye	1
Jó	„	2
elégéséges	„	3
elégtelen	„	4

r. k. = római katolikus
g. k. = görög katolikus.
ág. ev. = ágostai evang.
ref. = református.
izr. = izraelita.
ösz. = ösztöndíjas.
ism. = ismétlő.
p. n. = pap növendék.
fm. = felmentve.

A tanulók érdemsorozata.

Első A) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Számítástan	Rajzoló mérték	Szépíráás	Testgyakorlat	Magaviselelet
Balabán Gyula g. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Benyovszky István r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Burger Miklós izr.	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1
Deési Kálmán r. k.	3	2	2	3	2	2	2	3	3	1
5. Dobos Ferenc ref.	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1
Dobosi János g. k.	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1
Dobossy Endre g. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Fábián János g. k.	3	3	4	4	4	4	4	3	3	1
Fejes Márton r. k. öszt.	2	2	2	2	1	2	2	2	3	1
10. Glósz Lajos r. k.	2	2	3	3	2	2	3	3	2	1
Grosz Miklós izr.	3	3	4	4	4	4	4	3	3	2
Haluskay Endre g. k.	2	2	2	2	3	3	3	2	3	1
Handlovics Tibor r. k.	2	2	2	2	2	3	3	2	3	1
Hegymeghy Alajos r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
15. Heinrich Ernő r. k.	2	2	2	3	3	3	2	2	3	1
Hennel Ernő r. k.	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2
Herkl Antal r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Herschkovics Lajos izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Jónap Lajos izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2
20. Jónás Dezső izr.	2	2	2	3	2	1	3	2	1	2
Kafka Tibor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kerekes János g. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Kirchmajer József r. k.	1	2	2	1	1	1	1	1	3	1
Klein Zoltán izr.	3	4	4	3	3	4	4	2	2	2
25. Kolb Sándor izr.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kovács Ferenc g. k.	3	4	4	4	4	4	4	3	1	2

A tanuló neve s vallása ; ösztöndíjas-e ? ismétlő-e ?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Kún Ferenc izr.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Kupás Ferenc r. k.	k	i	1	e	p	e	t	t		
Lakatos Sándor r. k.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1
30. Mandel István izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Markovics Pál izr.	2	3	3	3	3	4	3	3	3	1
Matusek Ernő r. k.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1
Nagy György ref.	2	2	2	1	1	2	2	2	1	2
Nyisztor Endre g. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	fm.	1
35. Pápay András ref.	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1
Piesz Ferenc r. k.	2	3	3	3	2	3	3	2	3	2
Prerau Sándor izr.	3	3	3	4	3	3	3	3	2	2
Quittner Pál r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sámuel Adolf izr.	2	2	2	3	3	3	3	1	1	2
40. Schmaek Károly r. k.	1	3	3	3	1	3	3	3	3	1
Seer József r. k.	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1
Singer Andor izr.	2	3	3	3	2	3	2	2	3	1
Sut László g. k.	3	4	4	4	4	4	4	2	3	2
Sümeghy Lajos r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
45. Szálka Jenő g. k.	2	2	2	2	1	2	1	2	3	1
Tréger Albert r. k.	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1
Vajda Endre r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Veszelovszky Béla r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Nagántanuló :										
Szakács Ferenc r. k.	2	2	2	1	2	2	2	—	—	—

Első B) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? isméltő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Számítás	Rajzoló mértan	Szépírtás	Testgyakorlat	Magaviselet
Ackermann Jakab izr.	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1
Ajtay János ref.	2	1	1	1	1	2	2	2	2	1
Bathó László r. k.	k	i	1	é	p	e	r	t		
Berendi Alfréd r. k.	2	2	3	3	1	3	3	3	2	1
5. Bernát József izr.	2	2	2	3	3	3	3	3	1	1
Bernáth Pál izr.	3	3	3	3	3	3	3	3	ism.	1
Bota Valér g. k.	2	3	3	3	3	3	3	1	2	1
Bozsán Viktor g. k.	3	2	3	3	3	3	4	3	1	1
Böhm Ferenc r. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1
10. Bura István g. k.	2	1	2	2	3	2	3	2	1	1
Csburgó Károly g. k.	1	2	3	3	2	3	3	2	1	1
Daray László r. k.	1	1	1	2	1	1	2	3	1	1
Deák Ferenc r. k.	2	2	2	3	1	2	3	3	3	2
Deák Irén r. k.	2	3	3	3	1	3	3	3	2	2
15. Dominus Jenő izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Egressy Miklós g. k.	2	2	3	3	2	2	2	3	1	1
Fazekas Endre r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Frenkel Jenő izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Gerey Sándor ism. ág. ev.	1	1	2	2	1	2	2	2	3	1
20. Glück Marcell izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Greskó András ism. r. k.	k	i	2	á	r	a	t	o	t	t
Grünfeld Herman izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Harkányi Ede r. k.	2	3	3	3	1	3	3	2	2	1
Hórváth József r. k.	1	1	2	2	1	2	2	3	2	1
25. Kamensky Elemér r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Lázár Sámuel izr.	2	2	3	3	3	3	3	3	1	1
Lévay Kálmán r. k.	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1
Levendel Lipót izr.	3	2	2	3	2	3	2	3	2	1
Lichtmann Dániel izr.	2	1	2	2	1	2	1	3	2	1
30. Lövi Herman izr.	2	1	1	2	1	1	1	2	2	1
Mandula József r. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	1	2
Mandula Sándor r. k.	2	2	2	3	3	3	2	3	1	2
Markovits Elek izr.	2	2	3	2	3	2	3	3	2	1
Nyestí Béla r. k.	2	2	3	2	1	3	2	3	3	1
35. Papp Gyula g. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndijas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Pintye András g. k.	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1
Román György g. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Román István g. k.	2	2	3	2	1	3	2	3	3	1
Rótstein Sámuel izr.	3	3	4	3	3	3	3	3	1	2
40. Scheffler Mihály r. k.	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1
Scherling Béla r. k.	3	3	3	3	1	3	2	3	1	1
Scherling Gyula r. k.	2	3	3	3	1	3	3	3	m.	1
Schrepler József r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schwarzkopf István r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
45. Szabó József r. k.	2	2	2	2	3	3	3	3	2	1
Székely István r. k.	1	3	4	3	1	4	4	3	3	2
Szlávik Pongrác r. k.	2	2	2	2	2	3	3	2	2	1
Vanger György r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Zemler Sándor izr.	3	2	3	3	3	3	3	3	1	1
50. Zicherman Dezső izr.	2	2	2	3	2	3	3	2	2	1

Első C) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Megaviselet
Balla Károly r. k.	k	1	1	6	p	e	t	t		
Baumly József r. k.	2	3	3	4	2	3	3	2	2	1
Bokor János r. k.	2	2	2	3	3	3	2	1	2	1
Böhm József r. k.	1	2	2	1	1	1	1	2	2	1
5. Czumbil János r. k.	k	i	1	6	p	e	t	t		
Cserszky Elemér ism. r. k.	1	3	3	2	2	3	1	1	1	2
Deák-Bárdos Andor r. k.	k	i	1	6	p	e	t	t		
Fleckenstein István r. k.	4	4	4	4	2	3	4	3	1	2
Fogelsperger József r. k.	1	2	2	2	2	3	2	2	1	1
10. Garazsi Béla r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Géczi Antal r. k.	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1
Gnandt Alajos r. k.	2	3	3	3	3	3	2	3	1	1
Istóka Dezső ref.	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1
Kasza Zoltán ref.	2	1	1	1	2	2	2	2	1	1
15. Kin Gyula r. k.	1	2	2	3	2	2	2	1	1	1
Korbádits Tibor r. k.	k	i	1	6	p	e	t	t		
Kovács László ref.	3	4	4	3	2	4	3	2	1	1
Körmendy Zoltán r. k.	1	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Köves Miklós izr.	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1
20. Láng János r. k.	2	3	3	4	3	3	2	3	2	1
Litz Pál r. k.	1	3	3	2	3	3	2	2	2	1
Markovits Jenő izr.	3	2	2	1	2	3	3	3	3	2
Mellau István r. k.	1	3	3	3	3	4	3	3	2	1
Petruska Zoltán r. k.	2	4	4	3	2	3	3	2	1	1
25. Rados László r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Rosenfeld Arnold izr.	3	3	4	3	4	4	3	3	3	2
Rosenfeld Lajos izr.	k	i	1	6	p	e	t	t		
Rosenfeld Miklós izr.	3	4	4	4	3	4	3	2	3	2
Róth Jenő r. k.	2	4	3	3	2	3	3	3	1	1
30. Rotter János r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	3	1
Salánki Imre r. k.	k	i	1	6	p	e	t	t		
Schott Emil ism. r. k.	2	2	3	2	1	3	2	2	1	1
Schwartz Henrik izr.	2	2	2	3	3	3	3	1	2	1
Schwarz Lajos izr.	2	4	3	2	2	4	4	2	3	2
35. Schwarzenberg Mihály izr.	2	2	3	2	2	2	3	3	2	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Skapinyák Gyula r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Solti Béla r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szeibel István r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szendrey Árpád r. k.	2	3	3	2	1	3	3	2	1	1
40. Szenek Aurél ism. r. k.	2	4	4	3	2	4	4	2	2	2
Sztrohák János r. k.	3	4	4	4	2	3	3	3	3	2
Tornyos Gábor r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Trömböczky Sándor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vida Mihály r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
45. Vinkler István ism. r. k.	1	3	3	3	3	3	2	2	3	1
Weisz Elemér r. k.	1	2	2	2	2	3	2	3	2	1
Winkler Endre izr.	3	3	3	3	4	3	3	1	2	2

Második A) osztály.

A tanuló neve s vallása ; ösztöndíjas-e ? ismétlő-e ?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Rajzoló mértan	Szépíráás	Testgyakorlat	Magaviselet
Czauner József r. k.	2	3	4	4	2	4	4	3	1	1
Czumbel János r. k.	1	2	2	1	1	2	1	2	2	1
Dietz István ág. ev.	2	2	2	2	2	3	2	3	3	1
Erdélyi Mihály r. k.	1	3	4	4	2	4	4	3	2	2
5. Feldmann Sándor izr.	2	3	3	3	3	3	3	1	2	2
Ficzere Jenő r. k.	1	3	3	3	2	3	3	3	3	1
Fischer Lajos izr.	2	2	2	2	2	3	2	3	3	1
Freund Sándor izr.	1	2	2	1	2	2	3	3	3	2
Gamauf Gusztáv r. k.	1	2	2	2	2	2	2	1	3	1
10. Glück Nándor izr.	2	3	3	3	2	2	2	3	3	2
Gönczy Antal g. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Grosz Sándor izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Hack József r. k.	k	i	1	6	p	e	t	t		
Háger Sándor r. k.	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1
15. Handlovich Miklós r. k.	1	3	3	2	2	3	2	3	2	1
Hatfaludy Ferencz r. k.	2	3	4	3	3	3	4	2	1	2
Hefner László r. k.	m	e	g	h	a	1	t			
Horvát István r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Horváth Sándor r. k.	2	4	4	4	4	4	4	3	1	2
20. Kendelényi Béla r. k.	1	2	3	3	2	3	3	3	3	1
Krausz Péter izr.	2	3	4	3	3	4	3	3	1	1
Láhner Béla ism. r. k.	2	3	3	3	1	3	2	1	1	1
Láhner Lajos r. k.	1	1	1	1	1	2	2	2	3	1
Lern István r. k.	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
25. Lénárt János r. k.	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1
Lischka Károly r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Makóczy Zoltán r. k.	1	3	3	3	2	2	2	2	1	1
Cs. Mayer Mihály izr.	1	2	2	2	1	2	2	3	3	1
Méhely László r. k.	1	2	2	2	1	2	2	3	2	1
30. Mikle János g. k.	1	2	2	2	1	2	1	2	fm.	1
Nagy József r. k.	2	2	2	3	2	3	3	3	1	1
Nagy Lajos r. k.	1	3	2	2	2	2	2	2	2	1
Netter Endre izr.	1	1	1	1	2	2	2	2	3	1
Papolezy Elemér r. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	1	2
35. Petrászkó László g. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudj	Számítan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Prohádsky László r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Révai Zoltán r. k.	2	3	4	4	3	4	4	3	2	2
Révész Dezső g. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Schili István r. k.	1	3	4	3	3	3	3	3	1	2
40. Smolenszky Géza r. k.	1	3	3	2	3	3	3	3	1	1
Staud Frigyes r. k.	1	3	3	3	2	2	2	3	2	1
Suta György g. k.	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2
Szabad Sándor r. k.	2	2	2	2	2	3	2	3	1	2
Szabó Imre r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
45. Szilágyi László g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Terebesi Demeter g. k.	1	2	2	2	2	2	2	3	fm.	1
Terebesi Lajos g. k.	1	2	2	3	2	2	3	3	1	1
Timár György r. k.	1	3	3	3	2	2	3	3	3	1
Török László r. k.	3	3	4	4	2	3	2	3	1	1
50. Udvari Ferenc r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Url Tibor r. k.	1	3	3	2	1	3	2	2	2	1
Vandra Károly r. k.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
Magántanuló:										
Csanády Árpád r. k.	1	2	2	1	1	1	2	—	—	—

Második B) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számít.	Rajzoló mérték	Szépírá.	Testgyakorlat	Magaviselet
Árgyelán Emil g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Bambach Ferenc r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Börcsök Ferenc r. k.	1	1	1	2	1	2	2	3	1	2
Funkenhauser Márton r. k.	1	3	3	3	2	3	2	3	1	1
5. Göbel Ferenc r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Grün Lajos izr.	2	3	3	4	2	3	2	3	2	1
Győry Béla r. k.	2	3	3	3	3	4	3	3	1	2
Hauler Pál r. k.	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1
Heinrich Vendel r. k.	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1
10. Hermann József izr.	2	4	4	4	4	4	4	4	2	2
Honti Jenő r. k.	1	3	3	2	2	3	2	2	3	1
Illés Béla r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Kardos Vazul ism. g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Kalocsai Dezső r. k.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
15. Kádas István r. k.	1	3	3	1	2	3	3	3	1	1
Király Ferenc r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Klein Sámuel izr.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Leber János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lőrinc Béla izr.	2	4	4	3	4	4	4	2	2	2
20. Majdik Zoltán ism. r. k.	1	3	3	2	3	3	1	2	2	1
Mazurek Károly r. k.	1	3	4	4	3	3	3	3	2	2
Mátyás Emil r. k.	1	2	2	2	2	3	2	3	2	1
Mensáros Andor r. k.	2	1	1	1	2	1	2	2	1	1
Merza Miklós r. k.	2	3	3	1	2	2	2	3	2	1
25. Méder Nándor r. k.	1	2	3	3	2	3	2	2	2	2
Milhoffier László r. k.	3	3	3	3	3	4	3	4	2	3
Molnár Jenő izr.	1	2	2	1	2	3	2	3	3	1
Müller Márton r. k.	1	3	3	1	2	2	2	2	2	1
Osvald Pál r. k.	1	3	3	1	3	3	2	3	1	2
30. Pál Endre ref.	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1
Perpék János r. k.	1	3	3	3	3	3	2	3	1	1
Petuker Károly r. k.	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1
Pongó Zoltán r. k.	1	4	4	4	3	4	4	4	2	1
Potoczky József ref.	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1
35. Preg István r. k.	1	2	2	3	2	3	3	2	2	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Rados Elemér r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Rácz István r. k.	1	3	3	1	2	2	1	3	2	2
Riszner László r. k.	2	3	3	2	2	3	2	2	3	2
Romvalter Sándor r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
40. Solti Márton r. k.	2	2	3	2	2	2	2	3	2	1
Sterk Ágoston r. k.	1	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Szakáll Béla r. k.	2	2	2	2	2	3	2	2	1	1
Szilágyi István g. k.	1	2	2	1	2	1	2	3	2	1
Szolomájer György ism. r. k.	1	3	3	2	2	3	2	3	1	1
45. Takács Gyula ref.	1	2	3	2	2	2	1	2	1	1
Tillinger Ferenc r. k.	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1
Toma János r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Ujlaky László ref.	1	4	3	4	3	4	4	4	3	2
Vajna Jenő ref.	1	2	3	1	3	3	2	2	2	1
50. Valter József r. k.	1	3	3	4	2	4	3	2	2	1
Winkler György r. k.	1	3	3	2	2	3	3	3	3	2
Weisz Géza izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Weiszenbacher Pál r. k.	1	3	3	2	2	3	2	3	2	1
Magántanuló:										
Bolkis Valér g. k.	2	3	3	3	2	3	2	—	—	—

Harmadik A) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásian	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett.földr.	Számítan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Ambrus András g. k.	1	3	3	3	3	3	4	3	3	1
Berger József izr.	3	4	4	3	4	4	4	3	3	2
Boromisza Zoltán r. k.	2	2	3	3	2	2	3	2	3	1
Dávidovics András r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
5. Dudinszky Tibor g. k.	1	3	4	4	3	3	4	3	2	1
Erdélyi Károly r. k.	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2
Erdélyi László izr.	2	2	3	1	2	1	3	2	3	1
Fekesházy Sándor ref.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Fischer József r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
10. Galiker Gyula r. k.	2	3	3	2	2	3	3	2	1	1
Gottlieb Kálmán izr.	1	2	2	1	2	2	2	1	2	1
Govrik László r. k.	2	2	3	2	2	3	2	2	3	2
Grósz Albert izr.	2	2	1	2	2	2	2	2	3	1
Grósz Béla izr.	2	4	3	3	4	3	4	3	1	2
15. Gyetkó Márton r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
Gyulai Antal r. k.	2	3	3	3	3	2	2	2	3	1
Gyulai Béla r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hartman Simon r. k.	2	3	4	3	4	4	4	3	2	1
Hauler Béla r. k.	3	3	3	3	4	4	4	3	2	1
20. Heffler József r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Jeremiás Nándor izr.	3	3	4	3	3	4	4	4	1	2
Jónás Izidor izr.	2	3	3	3	4	3	3	3	3	2
Kellner Béla izr.	1	2	2	2	2	2	2	2	3	1
Kerekgyártó Béla r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
25. Kleiszl Ernő ism. r. k.	3	4	3	4	4	3	3	4	1	2
Kovács Béla izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Krausz Imre izr.	2	3	3	2	2	3	3	3	fm.	1
Lencsés Endre r. k.	2	3	3	3	2	2	3	3	fm.	1
Lenkey Henrik r. k. öszt.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2
30. Ligeti László r. k.	1	3	3	3	3	3	3	2	3	1
Martinovich Árpád r. k. öszt.	1	2	2	2	3	3	3	2	1	1
Mártin János r. k.	2	3	3	3	4	3	3	3	fm.	1
Mertz József r. k.	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1
Morvay Loránd ism. ref.	1	3	3	3	2	3	3	2	1	2
35. Mundik Endre r. k.	k	i	l	e	p	e	t	t		

A tanuló neve s vallása; ösztöndijas e? ismétlő e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természeti. földr.	Számítás	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Petruska Antal r. k.	2	3	4	3	3	3	3	3	1	2
Popovics György r. k.	2	4	3	4	3	4	3	4	1	1
Rényi Árpád r. k.	2	2	3	3	2	2	3	2	1	1
Rényi Lajos r. k.	2	3	3	3	2	2	3	3	1	1
40. Róth Sándor izr.	1	3	4	3	3	3	3	3	3	2
Singer Henrik izr.	2	3	2	3	3	3	3	2	fm.	1
Stich István r. k.	2	2	3	3	2	3	2	2	1	1
Südy Sándor r. k.	2	2	2	3	3	2	2	2	2	1
Szeniczey János r. k.	3	3	3	3	3	2	3	2	3	1
45. Szlávik Ferencz r. k.	1	3	2	2	2	3	2	3	3	2
Tima Lipót r. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	fm.	1
Tomka János r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Török János r. k.	2	4	4	4	4	4	3	3	1	1
Varju Aladár r. k.	2	3	3	4	3	4	4	4	fm.	1
50. Veiszenbacher Mihály r. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1
Vincze Ferenc r. k.	1	2	2	3	3	2	3	3	fm.	1
Wukovich Lajos r. k.	2	2	2	1	2	1	2	1	2	1
Wagner Lajos r. k.	2	3	3	3	3	3	4	3	fm.	2
Weisz Náthán izr.	k	i	l	é	p	e	t	t		
55. Weisz Sándor izr.	3	4	4	3	3	4	4	4	3	2
Magántanuló:										
Weisz Jenő izr.	v	i	zs	g.	n	e	m	t	e	tt

Harmadik B) osztály.

A tanuló neve és vallása; ösztöndijas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett.földr.	Számítan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Almási Gusztáv ism. r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Baumgartner János r. k.	2	3	3	1	3	3	3	3	1	1
Bottlinger Ferenc ism. r. k.	1	3	4	2	3	3	3	2	1	1
Braun Dezső izr.	2	3	3	2	2	3	2	3	1	1
5. Buday Mihály r. k.	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1
Csonka János g. k.	1	2	3	3	2	3	2	2	1	1
Dimand József r. k.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2
Fazekas Sándor g. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Fischer János r. k.	1	2	3	2	3	3	2	3	2	1
10. Fogarasi József r. k.	1	3	3	2	3	3	3	3	2	1
Frenkel Árpád izr.	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2
Geng István r. k.	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1
Glück József izr.	2	2	3	2	3	3	3	3	2	1
Groszman Sándor izr.	2	2	3	2	2	3	2	3	2	2
15. Hajnal György r. k.	1	2	3	3	3	4	3	3	1	1
Heinrich János r. k.	1	2	3	2	3	3	2	2	1	1
Heinrich Róbert r. k.	2	3	4	3	3	4	3	3	1	1
Jékey Sándor r. k.	1	2	3	1	2	2	2	3	2	1
Klein Herman izr.	2	2	3	2	2	3	2	2	2	1
20. Kovács Károly r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Kozányi Pál r. k.	1	2	3	2	2	3	2	2	1	1
Kruppa István r. k.	2	3	3	3	3	3	2	2	1	1
Láng Lajos r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Láng Tibor r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
35. Lévai István ism. r. k.	2	3	3	2	3	3	2	2	1	1
Lini János r. k.	1	3	3	2	3	3	3	3	1	1
Mán Sándor g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Márványi Ernő izr.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1
Molnár László izr.	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2
30. Nagy Árpád r. k.	1	3	3	2	3	3	3	3	1	1
Nemes Ede r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Neubauer Elemér r. k.	2	2	3	3	2	2	3	3	1	1
Neubauer József r. k.	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1
Pap Sándor r. k.	1	2	2	2	1	1	1	2	1	1
35. Papp Tivadar g. k.	1	3	3	2	3	3	2	2	2	2

A tanuló neve s vallása; ösztöndijas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett.fölldr.	Számítan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Répay Jenő g. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Reisenbüchler Sándor r. k.	1	3	3	2	3	2	3	2	1	2
Schiller Ernő izr.	1	2	2	1	2	3	2	3	1	1
Schlagetter Bálint r. k.	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1
40. Schönfeld Lajos izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Schroff Gyula r. k.	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1
Stamberger Elemér r. k.	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1
Sterk János r. k.	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
Sróth Mihály r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
45. Suciú László g. k.	1	2	2	2	2	3	1	2	1	1
Szabó János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szarukán Kálmán r. k.	1	2	2	1	2	3	2	2	1	1
Székely Sándor r. k.	2	3	3	3	2	2	2	2	2	1
Szepesi József r. k.	k	i	1	e	p	e	t	t		
50. Sztojka Árpád r. k.	1	2	3	2	2	3	2	2	2	1
Takács István g. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Toldy István r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Vadász Ágoston r. k.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
Vajda István izr.	2	2	3	1	2	2	2	3	fm.	1
55. Véber József r. k.	1	3	3	2	3	3	2	2	1	1
Weisz Móric izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Werner Jenő ref.	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Algebra	Rajz. geometria	Testgyakorlat	Magaviselet
Pongrácz Jenő ref.	m	e	2	h	a	1	t			
Rozenfeld Endre izr.	2	2	2	2	3	1	2	3	1	1
Scheffler Ferencz r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Staud Lajos r. k.	2	3	2	3	3	3	3	2	2	1
40. Sulyok Endre ref.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Szálka Béla r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szántó Zoltán ág. ev.	1	1	2	2	3	1	2	1	1	1
Szentpály István ref.	2	2	3	3	2	3	3	3	fá.	1
Tenyák Sándor g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
45. Turner József r. k.	1	1	1	1	1	1	3	2	1	1
Walla Sándor r. k.	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1
Magántanuló:										
Weisz Móric izr.	2	3	2	2	3	3	3	2	—	—

Negyedik B) osztály.

A tanuló neve s vallása ; ösztöndijas-e ? ismétlő-?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Algebra	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Achim Szilviusz g. k.	2	3	3	3	3	1	3	3	3	1
Bárány Pál izr.	2	2	2	1	2	1	2	2	3	1
Boross Béla r. k.	1	2	3	3	2	2	2	2	1	1
Bota László g. k.	2	3	4	3	3	2	2	3	2	1
5. Brém Ágoston r. k.	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1
Deák István r. k.	2	2	3	3	1	1	3	2	2	1
Dénes Béla izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Dunka Viktor g. k.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Dygos Károly r. k.	2	2	4	3	2	3	2	3	1	2
10. Gödölle Géza r. k.	3	2	3	3	3	3	4	3	2	1
Gribács Mihály r. k.	3	3	3	4	4	3	4	3	2	2
Hubán János g. k.	2	3	4	3	3	3	3	3	1	1
Kamenszky Viktor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kin Mihály r. k.	2	3	3	3	3	3	2	1	3	2
15. Klein Dezső izr.	1	1	1	1	2	3	1	3	3	2
Koós János g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Kosotán József r. k.	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2
Kühn Győző r. k.	1	3	4	3	3	2	3	3	2	1
Láng József ism. r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
20. Macaven Mihály g. k.	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1
Mihálka Sándor g. k.	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1
id. Nagy Miklós g. k.	2	2	3	3	1	3	3	2	2	1
ifj. Nagy Miklós g. k.	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1
Pálfi Pál r. k.	2	1	2	2	2	2	2	1	2	1
25. Pauluk Mihály g. k.	2	2	3	3	2	2	2	3	3	1
Péterfi Gyula g. k.	1	2	2	1	2	3	2	2	2	1
Reszler István r. k.	2	2	2	1	2	2	2	2	3	1
Roos Gusztáv izr.	3	3	4	3	3	2	3	3	3	1
Schwarcz Herman izr.	2	1	2	1	2	2	2	2	3	1
30. Séri László r. k.	3	2	3	2	2	3	3	3	1	1
Simon János g. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
Szatmári Kálmán ref.	2	4	4	4	3	4	4	4	2	2
Szerencsés Ferenc r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szigethi Tibor izr.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1
35. Sztojka Béla r. k.	1	2	3	3	2	3	2	2	2	1

A tanuló neve vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettudj	Algebra	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Szvatkó József r. k.	1	3	3	3	3	3	2	2	3	1
Tombory Béla r. k.	1	2	3	3	3	3	3	3	1	1
Uzonyi Bálint ref.	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1
Vermes Ferenc r. k.	1	1	3	3	2	2	3	1	1	1
Magántanuló:										
Balla József	3	3	3	3	4	3	3	2	—	—

Ötödik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Görögfőúj irod.	Görögfőúj rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Ajtay István ref.	2	3	3	—	3	1	1	3	2	2	1	1
Andrássy Ernő r. k.	1	1	1	2	3	2	1	3	—	—	1	1
Balogh András g. k.	2	3	3	—	3	2	2	3	3	3	2	1
Banner Antal r. k.	1	3	3	—	3	2	2	3	2	3	2	1
5. Banner László r. k.	1	3	3	—	3	2	2	3	2	2	2	1
Bárány József r. k.	1	1	1	2	2	2	1	2	—	—	1	1
Bárdóly Lajos r. k.	1	1	2	—	3	2	1	2	1	1	1	1
Csausz Károly r. k.	1	2	3	—	3	3	1	3	2	3	1	1
Csákányóczy Ferenc r. k.	1	1	1	1	2	2	1	2	—	—	1	1
10. Erdős Jenő g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Fásztusz György r. k.	2	1	2	2	2	1	1	2	—	—	1	1
Fetser Gyula ism. r. k.	1	2	3	—	3	3	1	2	2	1	2	1
Fogarassy József r. k.	2	2	2	2	3	1	1	2	—	—	2	1
Fogarassy Sándor r. k.	2	3	3	2	3	3	1	2	—	—	2	2
15. Földes Lajos izr.	1	2	2	2	2	2	2	3	—	—	2	1
Gamauf Géza r. k.	1	2	3	3	3	3	1	3	—	—	2	1
Gripp Ferenc r. k.	1	3	3	3	3	3	1	3	—	—	1	1
Günther József r. k.	2	2	3	—	3	3	1	2	1	3	2	2
Haklik Sándor r. k.	1	2	3	—	3	1	1	3	2	2	1	1
20. Hegedűs József g. k.	2	3	3	—	4	3	2	3	3	3	1	1
Izsák József izr.	1	2	2	—	2	2	1	2	1	2	2	1
Jékey Ferenc r. k.	2	2	3	—	1	2	1	3	1	3	2	1
Kazik István r. k.	1	3	3	—	3	3	1	3	3	1	2	1
Kelemen József r. k.	1	2	2	—	3	2	1	3	1	1	2	1
25. Kincsesy Endre r. k.	1	2	3	—	3	3	1	2	1	2	1	1
Láng János r. k.	2	3	3	—	3	3	2	3	3	2	2	1
Leitner Bertalan r. k.	1	1	2	2	1	2	1	2	—	—	1	1
Lichtman Dezső izr.	1	1	2	—	1	2	1	1	1	1	1	1
Luczák Elemér ism. g. k.	1	3	4	—	4	2	2	3	2	2	2	1
30. Mikolay István ism. ref.	2	3	4	4	4	4	3	4	—	—	2	2
Patz Jenő r. k.	1	3	3	—	2	3	2	2	2	2	1	1
Patz Lajos r. k.	1	2	3	3	2	3	1	2	—	—	1	1
Paskándy János g. k.	1	1	1	2	2	2	1	2	—	—	1	1
Rácz István ref.	2	3	4	—	4	3	2	3	3	3	2	1
35. Ráthonyi István r. k.	1	1	1	1	2	2	1	1	—	—	2	1

A tanuló neve s vallása ; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Görögpótló írod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Rittli József r. k.	2	2	3	—	3	3	3	3	2	3	2	1
Sámuél Mihály izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Schroff Jenő r. k.	1	2	3	—	3	3	1	2	2	1	2	1
Steib János r. k.	1	2	2	2	1	2	2	2	—	—	2	1
40. Szakács Gyula g. k.	2	3	2	2	2	3	2	2	—	—	2	2
Szepesy Ferenc r. k.	1	1	2	1	2	2	1	2	—	—	1	1
Szűcs Antal g. k.	2	2	3	—	2	2	1	2	2	2	2	1
Tetz Kálmán r. k. öszt.	1	1	1	—	2	1	1	2	1	1	1	1
Vajay Imre ref.	1	1	2	2	2	2	1	2	—	—	1	1
45. Weisz János r. k.	2	2	3	—	3	3	1	3	2	2	1	1
Weisz Kálmán izr.	1	2	3	2	2	3	1	3	—	—	2	1
Virághalmy Olivér r. k.	2	2	3	—	3	3	2	2	2	2	1	1
Magántanulók:												
Kozányi Zsigmond	2	3	3	—	2	3	2	2	2	3	—	—
Krausz Bella	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—	—	—
Vigdorovits Gizella izr.	k	i	1	é	é	e	t	t	1	1	—	—

Hatodik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Ackermann Naftali izr.	1	3	3	3	2	2	1	1	—	—	2	1
Balogh Zoltán g. k.	1	3	3	3	2	3	2	3	—	—	3	1
Barta Ödön izr.	2	2	3	3	—	2	2	2	1	1	2	1
Cserszky Antal ism. r. k.	2	3	3	—	3	3	2	3	1	3	2	1
5. Demjén Imre ref.	2	3	3	—	3	3	1	3	1	2	1	1
Egressy Izidor g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1
Erdős József r. k. öszt.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
Faludi Károly r. k.	1	1	2	1	1	2	1	1	—	—	1	1
Faulvetter János r. k.	1	2	3	3	1	2	1	1	—	—	1	1
10. Fejes János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Gots Endre r. k.	1	3	3	—	3	3	1	2	1	3	fm.	1
Gruber László r. k.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
Gyurits Gyula r. k.	1	2	2	2	3	1	1	2	—	—	3	2
Hálassy Tibor r. k.	3	2	3	3	2	3	2	1	—	—	fm.	2
15. Kamaráth Gusztáv r. k.	1	2	3	—	3	1	2	2	1	2	fm.	1
Kárpáti Győző r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Kompasz Árpád r. k.	2	2	3	—	3	2	2	3	1	3	1	1
Láposy Miklós r. k.	2	3	3	—	3	3	1	2	1	2	fm.	1
Ludaser Alajos r. k.	1	2	2	2	2	2	1	2	—	—	2	1
20. Mayer Áron izr.	3	2	3	3	2	2	1	2	—	3	2	1
Melles Sándor g. k. öszt.	1	1	2	2	2	2	1	1	—	—	3	1
Nemes István ism. ref.	2	2	3	—	3	3	2	2	1	2	fm.	1
Orbók Kálmán r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	fm.	1
Pausz Aladár r. k.	1	2	2	1	2	2	2	1	—	—	1	1
25. Rácz Miklós r. k.	1	2	2	—	2	2	1	2	1	2	1	1
Richter Gyula r. k.	2	3	3	—	3	3	1	3	1	1	fm.	1
Rozenfeld Vilmos izr.	1	1	3	—	2	2	1	2	1	3	3	1
Schlagetter Nándor r. k.	1	2	3	3	2	2	1	2	—	1	1	1
Sörös János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
30. Spetka Béla r. k.	1	2	2	—	2	2	1	2	1	3	1	1
Spiry Endre g. k.	1	1	2	3	2	2	1	2	—	—	1	1
Szópek Béla r. k.	1	2	2	—	2	1	2	1	1	2	2	1
Tóth Kálmán r. k.	2	2	3	—	3	3	1	2	1	2	1	1
Trefszker György r. k.	1	2	2	—	2	2	2	2	1	2	1	1
35. Tréger Sándor r. k.	2	3	2	—	3	3	3	2	1	3	1	1

Hetedik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Görögpótló írod.	Görögpótló rajz	Egészségtan	Testgyakorlat	Magaviselet
Achim Emil g. k.	1	3	1	—	3	1	3	3	1	2	2	1	2
Bakkay László r. k.	1	2	2	2	2	1	3	3	—	—	2	2	1
Balla Mór izr.	1	2	2	—	2	2	3	3	2	2	1	1	2
Bárdóly Sándor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
5. Báthory József r. k.	1	2	3	—	2	2	3	3	2	2	2	2	2
Bereghy Sándor r. k.	1	2	2	2	3	2	3	3	—	—	2	1	1
Czvangross Béla r. k.	k	i	1	e	p	e	t	t	—	—	—	—	—
Demjanovich József r. k. p. n.	1	2	3	3	3	2	3	3	—	—	1	fm.	1
Donka Károly g. k.	1	2	2	2	3	2	3	3	—	—	1	1	2
10. Fechtel Mihály r. k. p. n.	1	3	2	3	3	2	3	3	—	—	2	fm.	1
Gerhard József r. k.	1	3	3	—	3	3	3	3	3	2	1	1	1
Gönczy Sándor g. k.	1	2	3	—	3	1	3	3	2	1	1	2	1
Herczeg János r. k. p. n.	1	2	2	—	3	2	3	3	2	1	1	fm.	1
Kepecs Jenő izr.	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1	3	1
15. Kis Miklós g. k. p. n.	1	2	1	—	3	2	3	3	1	1	1	fm.	1
Kiss Tibor g. k.	1	1	2	3	2	3	2	2	—	—	1	fm.	1
Kovácsnay László r. k.	2	3	3	—	3	3	4	4	2	1	2	3	2
Lengyel Mihály ism. r. k.	3	3	2	3	3	2	4	3	—	—	1	1	2
Mensáros Zoltán r. k.	2	2	1	3	2	2	2	1	—	—	1	2	1
20. Merk Pál r. k.	1	2	1	2	2	2	3	2	—	—	2	fm.	2
Nyikorán László g. k.	2	2	2	—	3	2	3	3	2	1	2	1	1
Oravec Gyula r. k. öszt.	1	2	3	2	2	2	3	3	—	—	2	2	1
Pakocs Károly r. k. p. n.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Pintér Nándor r. k. öszt.	1	2	3	—	3	3	3	3	2	2	2	2	2
25. Radlinszky Ernő r. k. öszt.	1	2	1	2	2	2	2	2	—	—	1	fm.	1
Schrötter Lajos r. k. p. n.	1	2	1	2	2	1	2	2	—	—	1	fm.	1
Schwartz Lajos izr.	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1	2	1
Silárszky József r. k.	1	2	3	3	3	2	4	4	—	—	2	2	2
Skapinyák Jenő r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1	1	1
30. Springer Ferenc r. k.	1	3	2	3	2	1	3	3	—	—	1	2	1
Szeles Pál ism. r. k.	2	3	3	—	3	4	3	3	3	2	1	2	1
Tóth Ernő ref.	1	3	2	2	2	2	3	3	—	—	2	1	1
Uhl József r. k.	1	1	1	—	1	1	2	2	1	2	1	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Egészségtan	Testgyakorlat	Magaviselet
Vámos Antal izr.	1	2	1	2	2	2	2	2	—	—	1	fm.	1
35. Weisz Lajos izr.	1	2	2	—	3	2	3	2	2	2	2	fm.	1
Weisz Márton izr.	1	3	1	2	1	1	3	2	—	—	1	2	1
Magántanulók:													
Benyovszky István r. k.	v	i	z	s	g.	n	e	m	t	e	t	t	t
Farkas Ödön r. k.	v	i	z	s	g.	n	e	m	t	e	t	t	t
Grigássy Lajos ref.	v	i	z	s	g.	n	e	m	t	e	t	t	t
Üveges László g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t					

Nyolcadik osztály.

A tanuló neve s vallása ; ösztöndijas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcsélettan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Baranyi János ref.	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	3	2
Barth Rezső r. k.	1	1	2	3	1	2	2	2	1	—	—	2	1
Benedek Ödön r. k. p. n.	2	3	3	3	3	2	3	3	2	—	—	fm.	1
Boer Endre r. k.	2	3	3	—	2	2	3	3	2	2	2	3	1
5. Csauz István r. k.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	—	—	3	1
Czumbel Lajos r. k. p. n.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	fm.	1
Déry Pál r. k.	1	1	1	2	2	1	1	1	1	—	—	1	1
Dudinszky Béla g. k.	1	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1	fm.	1
Erni Ferenc r. k. p. n.	1	2	2	2	1	2	1	2	—	—	1	fm.	1
10. Fecser Vendel r. k. p. n.	3	3	3	—	3	3	3	2	2	2	2	fm.	2
Garai Ferenc izr.	2	2	3	3	2	2	2	2	3	—	—	2	1
Gentz Gyula g. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	1	2
Gnandt Ferenc r. k.	1	3	3	—	3	3	3	3	2	2	3	1	1
Gombos Imre izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	fm.	1
15. Göbl József r. k.	2	2	3	—	3	2	2	2	2	2	1	2	1
Gyulai Mihály r. k. p. n.	1	2	2	3	3	2	2	2	2	2	—	fm.	1
Halász Sándor izr.	2	2	3	—	2	2	2	2	2	2	3	fm.	1
Heringer Mihály r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Heves Zoltán izr.	1	2	3	—	3	3	3	3	2	3	2	fm.	2
20. Horváth Károly r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	fm.	1
Ilosvay Lajos r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Izay Emil g. k.	1	2	2	3	2	2	2	3	2	—	—	2	1
Kaminszky János g. k.	2	3	3	—	3	1	2	3	2	2	3	3	1
Klein Béla izr.	1	2	2	1	1	1	2	2	2	—	—	—	1
25. Kosotán László r. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	2	3	3	1	2
Kuncser Menyhért r. k.	2	2	3	3	3	2	3	3	2	—	—	1	1
Lassu Imre r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Láng Ferenc r. k. p. n.	1	2	2	2	1	2	2	2	1	—	—	fm.	1
Maresch Pál r. k.	1	2	2	—	3	2	2	3	1	2	3	1	1
30. Matécsa György g. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	2	1
Munkhart Gyula r. k.	2	3	3	—	3	2	3	3	3	2	2	3	1
Nagy Imre g. k.	1	2	3	2	3	1	2	2	2	—	—	fm.	1
Podaril József r. k. p. n.	2	2	2	2	3	2	2	3	1	—	—	fm.	1
Podofcsák Imre g. k.	2	2	3	—	3	2	3	3	2	3	3	1	1
35. Ponitz János r. k. p. n.	1	2	1	1	1	2	1	1	1	—	—	fm.	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségstan	Bölcsélettan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Résch Lőrinc r. k. p. n.	2	3	3	—	2	3	3	3	1	1	3	fm.	1
Schöber Emil r. k. öszt.	1	2	2	—	2	1	1	2	2	1	1	fm.	1
Steib Márton r. k. p. n.	1	1	2	2	1	1	2	2	1	—	—	fm.	1
Steinberger Jenő izr.	2	2	3	—	2	3	3	3	3	3	3	2	2
40. Suta János g. k.	1	3	3	3	3	2	3	3	3	—	—	1	1
Szaplonczay Pál r. k.	2	2	2	—	3	2	2	3	2	2	2	2	1
Szombati István r. k.	3	2	3	—	3	2	2	3	3	2	2	2	1
Váradí Jenő izr.	1	1	2	2	1	2	2	1	2	—	—	1	1
Weisz Elek izr.	1	2	3	3	2	2	2	3	2	—	—	2	1
45. Zadránszki Ferenc r. k.	2	2	2	—	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Zsemlicska Károly r. k. p. n.	2	2	3	3	2	3	3	3	2	—	—	fm.	1

Statisztikai kimutatás a tanulókról.

1. A tanulók általános áttekintése.

Osztály	Tanuló			Az osztályozott tanulók közül									Az osztályozott tanulók szüleinek polgári állása																	
	fölvétetett	kimagasló vagy nem telt. vizsgálatot	osztályzatot nyert	vallásra nézve					anyanyelvre nézve				nyelvismeretre nézve		őstermelő			iparos		kereskedő és vállalk.			Tiszt- viselő		más értelmiségi	munkás, napszámos, szolgáló	magánzó			
				róm. kath.	gör. kath.	ref.	evang.	izr.	magyar	német	román	tót	4szakis magyarul beszél	tud magyarul	nagyb. és bérb.	kisb. és bérb.	alkalmazott	nagyiparos	kisiparos	alkalmazott	nagykeresk.	kiskereskedő	alkalmazott	állami, hatósági magán- és társul.				katoná		
																													önálló	önálló
I. A)	49	2	47	21	10	3	—	13	46	—	1	—	37	47	1	4	2	—	7	2	—	4	1	—	4	4	2	4	6	6
I. B)	50	2	48	23	8	1	1	15	47	—	—	1	41	48	1	11	1	—	8	1	2	—	7	4	3	—	—	6	—	2
I. C)	47	7	40	29	—	3	—	8	31	9	—	—	30	40	—	3	—	3	1	—	5	1	12	—	—	—	1	—	—	
II. A)	53	5	48	32	7	—	1	8	46	2	—	—	39	48	2	7	3	—	7	—	1	4	—	8	—	2	8	—	6	
II. B)	54	5	49	35	3	5	—	6	49	—	—	—	49	49	3	12	—	—	13	—	—	2	—	5	—	—	12	—	2	
III. A)	56	3	53	36	2	2	—	13	53	—	—	—	50	53	1	12	—	2	8	2	1	7	—	2	4	—	10	4	—	
III. B)	57	2	55	37	6	1	—	11	55	—	—	—	39	55	5	10	4	—	4	6	—	2	6	—	3	2	13	—	—	
IV. A)	47	1	46	30	7	4	1	4	45	—	1	—	39	46	3	3	13	—	2	3	—	2	2	2	2	—	4	5	7	
IV. B)	40	1	39	19	12	2	—	6	39	—	—	—	32	39	—	2	8	—	5	—	1	5	4	3	1	—	7	3	—	
V.	50	1	49	32	7	4	—	6	49	—	—	—	42	49	1	5	3	—	5	—	—	6	5	1	1	1	15	—	6	
VI.	39	—	39	28	4	2	—	5	39	—	—	—	36	39	—	4	2	—	4	—	1	2	5	4	—	1	16	—	—	
VII.	40	5	35	22	6	1	—	6	35	—	—	—	30	35	—	6	1	—	5	—	—	2	2	9	1	—	6	—	3	
VIII.	46	—	46	30	7	1	—	8	44	2	—	—	37	46	—	15	—	—	9	1	—	4	—	6	—	—	6	3	2	
→ Összesen	628	34	594	374	79	29	3	109	578	13	2	1	501	594	17	100	40	2	85	16	6	54	30	59	14	8	108	21	34	

2. A megosztályozott tanulók honosság szerint.

	I. A.	I. B.	I. C.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
	osztályban													
Szatmár-Németiben	16	21	15	12	12	18	20	7	22	9	11	11	12	186
Szatmár vármegyei	7	19	16	18	21	19	20	15	9	18	12	11	16	201
Bereg	1	—	—	2	1	4	—	2	—	1	1	2	3	17
Ugocsa	6	—	4	2	2	3	4	—	1	4	1	—	2	29
Máramaros	3	2	—	4	—	1	2	4	2	3	3	3	4	31
Pest	—	—	1	—	1	1	1	—	2	1	1	—	—	8
Más	14	6	4	10	12	7	8	18	3	13	10	8	9	122
Külföldi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	47	48	40	48	49	53	55	46	39	49	39	35	46	594

3. Az osztályzat áttekintése.

A tanulmányi előmenetel a rendes tantárgyakat véve								A magaviselet			
Osztályban	Osztályzatot nyert összesen	Felsőbb osztályba léphet			Egy tantárgyból elégtelen	Nem léphet felsőbb osztályba		jó	szabályszerű	kevésbé szabályszerű	ROSSZ
		minden tantárgyból				két tárgyból elégtelen	több tárgyból elégtelen				
		jeles	leg-alább jó	leg-alább elégs.							
I. A)	47	9	14	17	2	—	5	37	9	—	—
I. B)	48	11	9	25	2	—	1	42	6	—	—
I. C)	40	6	5	16	5	1	7	30	10	—	—
II. A)	48	4	14	22	1	3	4	35	12	—	—
II. B)	49	3	7	30	2	2	4	35	13	—	—
III. A)	53	2	6	28	6	—	12	39	14	—	—
III. B)	55	4	11	37	2	1	—	45	10	—	—
IV. A)	46	9	9	26	—	1	1	41	4	—	—
IV. B)	39	2	9	18	8	—	2	32	6	—	—
V.	40	3	13	29	1	2	1	43	4	—	—
VI.	39	9	7	23	—	—	—	36	2	—	—
VII.	35	2	7	22	2	2	—	26	9	—	—
VIII.	46	6	10	30	—	—	—	40	6	—	—
Összesen	594	70	121	323	31	12	37	481	95	—	—
		86-53%				13-47%					

Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése.

A) Írásbeli vizsgálat.

Jelentkezett	Vizsgáltató	F e l a d v á n y				
		Jelen	J6:	Kielégően	Elegendően	
		oldották meg				
46	46					
		I. A magyar nyelvből: Régibb vallásos énekeink tört. fejlődése és jellemvonásai	15	11	17	3
		II. A latin nyelvből: Horatius 16. epodósának 39—83. sorai	10	15	21	—
		III. A mennyiségtanból: 1. Négy szám arithmetikai haladványt alkot, melynek összege: 36; a számok négyzeteinek összege: 404. Melyek az egyes számok? 2. Valamely függőleges gúla oldalmagassága 18,75 dm., alapja szabályos hatszög, mely egy 3,48 dm. sugarú körbe van szerkesztve. Kiszámítandó a gúla felülete és köbtartalma.	11	15	20	—

B) A szóbeli vizsgálat után:

Amelyre bocsáttatott	Amelyet kiállott	Érettnak nyilvánított			Az érettségit végzettek közül													
		jelesen	jól	egyszerűen	theológiai	jogi	tanári	orvosi	gazdasági	zenei	postahivatalnok	mérnöki	erdészeti	közigazgatási	vasuti	állatorvosi	kereskedelmi	tengerészeti
46	46	12	13	21	15	9	1	8	1	1	1	4	1	—	3	1	—	1

Az érettségi vizsgálatot sikerrel kiálló 46 ifjú közül:

Jeles fokozattal érettek 12-en: Barth Rezső, Czumbel Lajos, Déry Pál, Erni Ferenc, Gombos Imre, Heringer Mihály, Horváth Károly, Horvay Lajos, Lassú Imre, Ponitz János, Schöber Emil, Steib Márton.

Jó fokozattal érettek 13-an: Csausz István, Garai Ferenc, Göbl József, Gyulai Mihály, Halász Sándor, Izay Emil, Kaminszky János, Klein Béla, Láng Ferenc, Nagy Imre, Szaplanczay Pál, Váradi Jenő, Zadránszki Ferenc.

Egyszerűen érettek 21-en: Baranyai János, Benedek Ödön, Boer Endre, Dudinszky Béla, Fecser Vendel, Gentz Gyula, Gndt Ferenc, Heves Zoltán, Kosotán László, Kuncser Menyhért, Maresch Pál, Matécsa György, Munkhárt Gyula, Podolcsák Imre, Podaril József, Résch Lőrinc, Steinberger Jenő, Suta János, Szombati István, Weisz Elek, Zsemlicska Károly.

Jegyzet. A görög nyelvből nyolcan tettek érettségi vizsgálatot.

VII.

Tanszerek gyarapodása.

A) Tanári könyvtár.

I. Vallástan.

II. Magyar nyelv és irodalom. 15 mű (vétél) 1 (ajándék).

III. Classica pilologia. 6 mű (vétél), 2 (ajándék).

IV. Német nyelv és irodalom. 1 mű (vétél).

V. Történelem. 11 mű (vétél), 5 (ajándék).

VI. Földrajz. 7 mű (vétél), 2 (ajándék).

VII. Államtudományok. 2 mű (ajándék).

VIII. Természetrájz. 1 mű (vétél).

IX. Mennyiségtan. 1 mű (ajándék).

X. Természettan. 2 mű (vétél), 1 (ajándék).

XI. Bölcsészet, paedagogia. 3 mű (vétél), 7 (ajándék).

XII. Folyóiratok. 33 mű (vétél), 2 (ajándék).

B) Természetrájz tár.

Vétél útján szereztetett 5 drb.

C) Vegytani tár.

Uj beszerzés nem volt.

D) Természettani tár.

Vétél útján szereztetett 2 drb.

102.

E) Szemléltető képek.

Vétel útján szereztetett 172 db.

F) Rajztár.

Vétel útján szereztetett 37 db.

G) Földrajzi tár.

Vétel útján szereztetett 7 db.

H) Torna-szertár.

Vétel útján szereztetett 22 db.

VIII.

Ösztöndíjak, jutalom és segélyezés.

I. Ösztöndíj-alapok.

A szatmár-egyházmegyei alapítványi pénztárban van a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium róm. kath. vallású tanulói számára három ösztöndíj-alapítvány: az *Obermayer* András szatmári nagypréposté, a *Rudolff* Pál szatmári kanonoké és a Dr. *Lengyel* Gézáé. Az elsőből 6, a másodikból 3 jóviseletű és szorgalmas tanuló kap évenként 200—200 korona, a harmadikból 2 tanuló 80—80 korona ösztöndíjat. Ezen ösztöndíj-alapítványok megüresedett helyeit az alapítók végrendelkezései szerint a *szatmári káptalan* adományozza.

Ösztöndíjas tanulók az 1908—1909. tanévben.

- a) **Váci Mária Terézia-féle** 240 korona ösztöndíjat élveznek:
Horváth Károly VIII. osztályú tanuló,
Skapinyák Jenő VII. „ „
- b) **Budai Mária Terézia-féle** 240 korona ösztöndíjat élvezett:
Melles Sándor VI. osztályú tanuló.
- c) **Báró Rudics-féle** 800 korona ösztöndíjat élvezett:
Martinovich Árpád III. A) osztályú tanuló.
- d) **Junák-féle** 240 korona ösztöndíjat élvezett:
Südy Sándor III. A) osztályú tanuló.
- e) **Alapy-féle** 240 korona ösztöndíjat élvezett:
Olasz Péter IV. A) osztályú tanuló.
- f) **Jövedék-bírsági alapból** 300 korona ösztöndíjat élveztek:
Oravecz Gyula és Pintér Nándor VII. osztályú tanulók.

200 korona ösztöndíjat élveztek :

Bokor János I. C) osztályú tanuló.

Fejes Márton I. A) osztályú tanuló.

g) Az **Obermayer-féle alaptól** 200 korona ösztöndíjat élveztek:

Heringer Mihály VIII. osztályú tanuló,

Schöber Emil VIII. osztályú tanuló,

Radlinszky Ernő VII. osztályú tanuló,

Holczmann Győző VI. osztályú tanuló,

Szálka Béla IV. A) osztályú tanuló,

Schrepler József I. B) osztályú tanuló.

h) A **Rudolff-féle alaptól** 200 korona ösztöndíjat élveztek:

Erdős József VI. osztályú tanuló,

Tatz Kálmán V. osztályú tanuló,

Szabó János III. B) osztályú tanuló.

i) A **Dr.Lengyel Géza-féle alaptól** 80 korona ösztöndíjat élveztek:

Orbók Kálmán VI. osztályú tanuló,

Lenkey Henrik III. A) osztályú tanuló,

k) A „**Tanítók segély-egylete**“-től 100 koronát kapott:

Bereghy Sándor VII. osztályú tanuló.

A 22 tanuló összesen **5240 korona** ösztöndíjat élvezett.

II. Jutalmazás.

A) Jutalomdíj-alap.

1. **Dr. Kádár Ambrus** szatmári székesegyházi kanonok „Divéky-jutalomdíj“ című alapítványa (200 korona) olyan jóviseletű tanuló jutalmazására, ki a természettanban vagy természetrajzban legkiválóbb előmenetelt tanúsít.

A „Divéky-jutalomdíj“-at ez évben Sörös János VI. osztályú tanuló kapta a természetrajz tanulásában tanúsított szorgalmáért.

2. „**Jandrisics János emlék-alapítvány.**“ 300 korona. Alapították az 1878. évben érettséget tettek 15 éves találkozásuk emlékére.

Az alapítók 1908. évben 30 éves találkozására gyűltek össze s ezen alkalommal a tőke felemelését határozták el. A gyűjtés még nincs befejezve, de a gyűjtéssel megbizott Dr. *Joó* Imre nagykőrösi ref. főgimnáziumi tanár az ezen évi jutalom felemelésére 10 koronát küldött s így jelen évre a jutalomdíj 25 korona.

Ezen alapítvány évi kamatját azon tanuló ifjú kapja, aki a hazai történelemben a legalaposabb készültséget tudja felmutatni az érettségi vizsgálaton.

Az érettségi vizsgáló bizottság ez évben a jutalmat Lassú Imre jelesen érett ifjúnak ítélte oda.

3. **„Krausz Károly-alap“** (62 korona 16 fillér), III. osztályú róm. kath. vallású, szegény tanulók közül a legjobbra karácsonyi ajándékra.

Ez évben ajándékot kapott: Geng István III. B) osztályú tanuló.

4. **„Szatmári királyi katolikus főgimnázium tanári karának milleniumi alapítványa.“** (1000 korona).

Ezen összegnek évi kamatai a kereszténységnek a magyar nemzetre gyakorolt felemelő hatását tárgyaló évenként kitűzendő pályakérdés díjául adatnak ki főgimnáziumunkban olyan katolikus vallású tanulónak, ki legalább az utolsó három évet iskolánkban töltötte.

A jutalmat sikerült pályaművével Ilosvay Lajos jelesen érett ifjú nyerte el.

5. **„Beniczky István jutalomdíj-alap.“** (400 korona).

A tőke kamatából évenként két tanuló jutalmazandó egyenlő összeggel és pedig olyanok, kiknek egyike a latin nyelv, másika a mennyiségtan tanulmányában mutat fel kiváló előmenetelt.

A latin nyelvben tanúsított előmenetelért Dávidovits András III. A) osztályú tanuló; a mennyiségtanban tanúsított előmenetelért Palásthy Gyula IV. A) osztályú tanuló jutalmaztatott.

6. **„Hehelein Károly jutalomdíj alap.“** (800 korona).

Alapították azon férfiak, kik az 1871. évben érettségi vizsgálatot tettek 1901. évi szeptember hó 30.-án tartott 30 éves találkozásuk alkalmával.

A tőke kamatát olyan ifjú kapja jutalmul az évváró ünnepélyen, ki a latin nyelvben, vagy a görög nyelvben a szokottnál kiválóbb eredményt mutat fel.

Ez évben 40 korona jutalmat kapott Czumbel Lajos VIII. osztályú tanuló.

7. **„Ifj. Lengyel Géza jutalomdíj-alap.“** Alapította Dr. Lengyel Márton korán elhunyt, példás életű fia emlékére 1902. évi május hó 27.-én. A tőke 500 korona. Kamatát példás életű, szegény sorsú róm. kath. ifjú kapja karácsonyi ajándékul.

Ez évben a jutalmat Orbók Kálmán VI. osztályú tanulónak ítélte oda a tanárkar.

8. **„Mizselyi Imre jutalomdij-alap.“** (500 korona).

A tőke kamatát két példás életű ifjú kapja. Ez évben egyenkint 12 korona 50 fillér jutalmat kaptak: Uhl József és Mensáros Zoltán VII. osztályú tanulók.

9. **„Lengyel Ervin Géza jutalomdij-alap.“** (500 korona).

Alapították forrón szeretett, kiválóan jeles és kedves kis fiok, néhai Lengyel Ervin Géza emlékére Lengyel Endre és Korbuly Nina.

A tőke kamatát kapja a megboldogult osztálytársai közül valamelyik rom. kath. vallású tanuló.

Ezeknek az intézetből való eltávoztása után az I. osztály valamelyik érdemes, róm. kath. vallású tanulója.

Ez évben jutalmaztatott Nyikorán László VII. osztályú tanuló.

10. **„Jászapáti Névtelennek jutalomdij-alapja.“** Szorgalmas, jó viseletű tanuló jutalmazására 100 korona alaptőke.

A jutalmat ez évben Kerekes János I. A) osztályú tanuló kapta.

11. **„Aiben Mátyás jutalomdij-alapja.“** (227 korona).

Alapították az 1892. évben érettségi vizsgálatot tett férfiak 1902. évi találkozásuk alkalmával.

A tőke kamatát olyan V.—VIII. osztályú ifjú kapja jutalmul, ki a magyar nyelvben és irodalomban tanúsít kiválóbb előmenetelt.

Ez évben e jutalmat Bárdóly Sándor VII. oszt. tanulónak ítélte oda a tanárkar.

12. **„Koller Pál jutalomdij-alap.“** (400 korona).

Alapította Koller Pál földbirtokos gimnáziumunk visszaállíttatásának 100 éves évfordulója megünneplése alkalmából annak emlékére, hogy két fia a jubiláris évben a gimnázium VIII. osztályának növendéke volt.

Az alapítvány kamatait évenként mindenkor egy összegben azon tanuló kapja, aki a zenében legszorgalmasabbnak és legnagyobb tehetségűnek találtatott, tekintet nélkül arra, hogy az intézetben, vagy az intézeten kívül nyert a zenében oktatást.

Ez évben jutalmaztatott Vince Ferenc III. A) osztályú tanuló.

13. **„Ratkovszki jubileumi-alap.“** (400 korona).

Alapították a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium 1905—906. tanévi növendékei a Ratkovszki Pál 25 éves tanári jubileuma alkalmával.

Az alapítvány kamatait évenként azon tanuló kapja, ki az érettségi vizsgálaton a vizsgáló-bizottság ítélete szerint a legnagyobb tájékozottságot és a legalaposabb készültséget mutatja fel a magyar irodalomból.

Ez évben jutalmaztatott Ilosvay Lajos jelesen érett ifjú.

14. **„Ratkovszki Pál jutalomdij-alap.“** (500 korona).

Alapították a Ratkovszki volt tanítványai közül 15-en.

107.

Az alapítvány kamatait évenként azon tanuló kapja, ki a mennyiségtannak a felsőbb osztályokra előírt tananyagában a legalaposabb készültséget tanusítja.

Ez évben jutalmaztatott Orbók Kálmán VI. osztályú tanuló.

15. „**Aiben Mátyás emlék-alap.**“ (350 korona).

Alapították az 1877. évben érettségizett férfiak 1907. évben 30 éves találkozójuk alkalmával.

Az alapítvány kamatait az az ifjú kapja, aki a legkiválóbb érettségi magyar dolgozatot készíti.

Ez évben jutalmat nyert: Czumbel Lajos jelesen érett ifjú.

Az alapítványok kamataiból kiadott **jutalomdíjak összege 311 korona 50 fillér.**

B) Segély-alap.

„Krausz Károly segély-alap.”(2000 korona).

Alapító-levél.

1. Krausz Sarolta, Krausz Ágoston tábornok özvegye, ki 1908. évi április hó 13-án Linzben elhalálozott, 1907. évi április hó 19-én kelt végrendeletében 2000 koronát hagyományozott azon célból, hogy fiának, Krausz Károlynak emlékére, ki 1869. évi január hó 16-án született Brünnben s 1881. évi január hó 6-án halt meg Szatmár-Németiben mint a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium III. osztályának növendéke, ösztöndíj létesíttessék és pedig úgy, hogy az évi 80 korona kamatot egy-egy évig a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium III. osztályába járó azon tanuló élvezze, kit az intézet igazgatója erre érdemesnek talál. Ezen végrendeletnek értelmében ösztöndíj-alapítványt létesíték.

2. Az ösztöndíjnak címe: „Krausz Károly ösztöndíj.”

3. Az ösztöndíj célja, hogy jól tanuló, erkölcsös, szegény ifjúnak anyagi segínyt nyújtson.

4. Az ösztöndíj-alap összeg 2000, azaz kettőezer korona, mely összeg 4 %-kal kamatozó 4 drb 500 koronáról szóló magyar járadék-kölcsön kötvényekbe van fektetve. — A kötvények 008.048, 019.800, 228.161, 073.773 számúak.

5. Az alapítvány kamatait félévi részletekben a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium III. osztályának valamelyik tanulója kapja.

6. Az ösztöndíjat a gimnázium igazgatója adományozza a belátása szerint legérdemesebbnek.

7. Az alapítvány kezelését a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium igazgatója vagyoni felelősség mellett elvállalja.

8. A kormányt megillető felügyeleti jog gyakorlása végett az alapítvány jövedelmének felhasználását megismertető számadási kivonat minden év végével a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz fog felterjesztetni.

9. Az alapítványt peres és peren kívüli ügyekben a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium igazgatója képviseli.

10. Az alapító levél 4 példányban állíttatott ki.

Szatmár-Németi, 1909. évi március hó 1.-én.

Előttünk:

Ratkovszki Pál s. k.
kir. kath. főgimn. igazgató.

Pintz Mátyás s. k.

Lehóczky József s. k.

44,374. szám.

Jóváhagyom azzal, hogy az alapítvány nem ösztöndíj-, hanem segély-alapítványt képez.

Budapest, 1909. évi május hó 12.-én.

(P. H.)

A miniszter meghagyásából:

Madách s. k.
miniszteri tanácsos.

Ezen alapítvány ez évi kamatát, 80 koronát, Geng István III. B) osztályú tanuló kapta.

A segély-alapból kiadott összeg **80 korona**.

C) Esetleges jutalmak.

1. **Kádár Ambrus dr.**, pápai praelátus, kanonok úr 2 darab 20 koronás aranyat ajándékozott olyan példás életű két ifjú jutalmazására, kik a vallásban kiváló előmenetelt mutattak fel. Jutalmaztattak: Szerencsés Ferenc IV. A) oszt. és Maresch Pál VIII. oszt. tanulók.

2. A **rajzversenyen** következő tanulók nyerték a kitűzött díjakat, melyekre Weisz Zoltán könyvkereskedő 25 koronát, Ócsvár Rezső és Papp Aurél tanárok 10—10 koronát adtak:

I. tájképdíj. (15 korona). Tatz Kálmán V. oszt. tanuló.

II. tájképdíj. (12 korona). Richter Gyula VI. oszt. tanuló. Diszoklevelet nyert: Erdős József VI. o. t.

III. díj. Csendélet. (8 korona). Gönczy Sándor VII. oszt. tanuló. Diszoklevelet nyert: Jeremiás Nándor III. A) oszt. tanuló.

IV. díj. Gipsz szénnel. Kovásznay László VII. oszt. tanuló. Diszoklevelet nyertek : Pauluk Mihály IV. oszt. és Singer Henrik III. A) oszt. tanuló.

V. díj. Látszattani testcsoport. Grieger Kálmán IV. A) oszt. tanuló. Díszoklevelet nyertek: Abkorovits József IV. A) oszt. és Martinovics Árpád III. A) oszt. tanulók.

3. **A rajzkiállításon** a fönnt említettekén kívül a következő tanulók nyertek díszoklevelet: Dudinszky Béla VIII. oszt., Göbl József VIII. oszt., Schőber Emil VIII. oszt., Herczeg János VII. oszt., Nyikorán László VII. oszt., Schlagetter Nándor VI. oszt., Weeber Ernő VI. oszt., Kazik István V. oszt., Luczás Elemér V. oszt., Gruber György IV. A) oszt., Jankovics János IV. A) oszt., Magyar Gyula IV. A) oszt., Boross Béla IV. B) oszt., Kamenszky Viktor IV. B) oszt., Gottlieb Kálmán III. A) oszt., Krausz Imre III. A) oszt., Mertz József III. A) oszt., Török János III. A) oszt., Vukovics Lajos III. A) oszt., Horváth István II. A) oszt., Hauler Pál II. B) oszt., Kerekes János I. A) oszt., Dominusz Jenő I. B) oszt. és Skapinyák Gyula I. C) oszt. tanulók.

4. **Testgyakorlatban jeleskedők jutalmazása.** A tornázásban jeleskedők jutalmazására dr. *Kádár* Ambrus praelátus, kanonok úr, Dr. *Fejes* István ügyvéd úr, *a helybeli torna-egyesület* egy-egy darab 10 koronás aranyat ajándékoztak. Ezen adományokból egy-egy 10 koronás aranyat kaptak : *Dunka* Károly VII. oszt, *Gruber* László VI. oszt és *Faulvetter* János VI. oszt. tanulók.

5. **A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Nagyméltóságú. Miniszter ur** 4 darab díszkötésű könyvet küldött az intézet legjobb előmenetelű tanulóinak jutalmazására.

6. **A Reizer János-féle könyvkereskedés** 10 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles előmenetelű tanulók jutalmazására.

7. **Lövy Miksa** 7 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles tanulók jutalmazására.

8. **Huszár Aladár** 6 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles előmenetelű tanulók jutalmazására.

9. **Weisz Zoltán** 10 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles előmenetelű tanulók jutalmazására.

A könyveket jeles előmenetelű ifjak kapták.

D) Pénzbeli segély.

1. **A szatmár-egyházmegyei alapítványi pénztárból,** — a Frinth-féle alapítvány, báró Fischer István szatmári püspök, utóbb egri érsek és Kállay György egri kanonok, — szegény tanulók segélyezésére tett alapítványaik kamataiból a méltóságos és főtisztelendő megyés püspök úr adományozása és kijelölésével a jelen iskolai évben 21 tanuló nyert évi segélyül összesen 1040 koronát.

110.

2. **Hehelein Károly** praelátus, kanonok úr egy tanuló élelmezésére 300 koronát adott.

3. **A helybeli Népbank** három szegény sorsú tanuló segélyezésére 30 koronát ajándékozott; ezen összeget egyenlő részekben Trefszker György, Tenyák Sándor és Vincze Ferenc tanulók kapták.

A pénzbeli segély és esetleges jutalom **összesen 1495 korona.**

E) Évi ellátás.

1. **A helybeli püspöki papnevelő-intézetben** 17 gimn. tanuló részesült mint papnövendék teljes ellátásban; az ellátás értékét fejenként 700 koronára téve, az élvezett jótétemény pénzértéke **11.900 korona.**

2. **A Hám János szatmári püspök** által alapított s a Jézustársasági atyák gondos vezetése alatt álló püspöki konviktusban alapítványi helyeken 33 gimnáziumi tanuló és az atyák kegyességéből kettő részesül teljes ellátásban.

Egy-egy tanuló évi ellátását 450 koronába számítva, a 35 tanuló évi ellátására fordított összeg **15.750 korona.** Ugyanazon konviktusban 25 tanuló a jelen iskolai évben is ebédet kapott; az egy tanulóra eső jótéteményt 100 koronában számítva, a pénzérték **2500 korona.**

Volt az intézetben az alapítványos helyeken lévőkön kívül 37 teljes díjat fizető tanuló.

Ezen intézet által nyújtott jótétemény pénzbeli **összértéke 18.250 korona.**

3. **A néhai Irsik Ferenc** pápai praelátus, szatmári apátkanonok által alapított internátusban 16 gimnáziumi tanuló részesült a jelen tanévben ingyenes ellátásban; egy tanuló évi ellátását 450 koronába számítva, a nyújtott jótétemény pénzértéke **7200 korona.**

Teljes ellátásban és lakásban részesült az év folyamán 31 ifjú.

Élelmezésben, illetőleg részben ellátásban részesített ezeken felül az intézet 3 ifjút; ezen jótétemény pénzértéke **300 korona.**

Ezen intézet által nyújtott jótétemény pénzbeli **összértéke 7500 korona.**

4. **A m. kir. államvasutak nevelő- és tápintézetében** 37 gimnáziumi tanuló részesült teljes ellátásban; egy-egy tanuló ellátását 450 koronába számítva, a nyújtott segély értéke a következő volt:

7	növendék teljesen ingyen ellátást élvezett értéke;	3150	korona,
8	növendék fejenként 390 kor. kedvezményt kapott:	3120	„
12	„ „ 360 „ „ „	4320	„
10	„ „ 330 „ „ „	3300	„

A jótétemény összértéke 13890 korona.

5. **A helybeli apáca-kolostorban** 10 gimnáziumi tanuló láttatott el a jelen iskolai évben ebéddel és vacsorával; egy tanuló ellátását 250 koronába számítva, a jótétemény pénzértéke **2500 koronát** tett ki.

6. **A Pázmány-konviktusban** 36 tanuló részesült teljes ellátásban; egy-egy tanuló ellátási díját 450 koronába számítva, a nyújtott segély a következő volt:

1 teljesen ingyenes tanuló ellátása, ennek értéke	450 korona,
4 tanuló egyenk. 350 kor. árkedv. élvezett, ennek ért.	1500 „
7 „ „ 250 „ „ „ „ „	1750 „
1 „ „ 200 „ „ „ „ „	200 „
1 „ „ 170 „ „ „ „ „	170 „
5 „ „ 150 „ „ „ „ „	750 „
3 „ „ 110 „ „ „ „ „	330 „
1 „ „ 100 „ „ „ „ „	100 „
1 „ „ 90 „ „ „ „ „	90 „
7 „ „ 50 „ „ „ „ „	90 „

5 tanuló teljes díjat fizetett.

A jótétemény összértéke 5590 korona.

A teljes és részben való ellátás összes értéke	59630.— korona,
Az ösztöndíjak összege	5240.— „
Az alapítványokból adott jutalmak összege	311.50 „
A segély-alapból kiadott összeg	80.— „
Pénzbeli segély és esetleges jutalom összege	1495.— „
Utazási segélyre kiadatott	<u>412.22 „</u>

Összes segélyezés 67168.72 korona.

Internátusban volt elhelyezve összesen 193 tanuló.

F) Utazási alap.

A tőke volt 1908. évi július 1.-én	3063.92 korona,
Kamat-jövedelem	100.— „
Ezen évi nyilván. tanulóktól	620.— „

Összesen 3783.92 korona.

Négy kirándulás alkalmával a tanulók segélyezésére fordított

412.22 korona

Az alap összértéke 3371.70 korona.

IX.

Tudnivalók.

A) Az iskolába lépés feltételei.

1. A főgimnázium **első osztályába** felvétetni óhajtó tanuló és az intézet **magasabb osztályába más intézetből** jelentkező tanuló tartozik felmutatni:

- a) születési bizonyítványát;
- b) előző évi iskolai bizonyítványát;
- c) újra-oltási bizonyítványát;

2. A főgimnázium **első osztályába** csak olyan tanuló vehető fel, ki a 9.-ik életévét betöltötte és a 12.-iket túl nem haladta. (A 12 évesnél idősebb csak a tanári testület beleegyezése esetén vehető fel.)

3. A felvétel szabályszerűen az iskolaév bezárása után 2 napon s az illető iskolai év első napjain, szeptember 1., 2. és 3.-án eszközölhető.

4. Felvételre mindenik tanuló **személyesen** és pedig a szülők valamelyike, vagy ezek megbízottja kíséretében tartozik jelentkezni s előző évi bizonyítványát akkor is be kell mutatnia, ha ezen intézetnek volt előző évben a növendéke.

5. Felvétel alkalmával mindenik tanulónak fizetnie kell:

felvételi díj címén	8 K — f-t;
értesítőre, ifjúsági könyvtárra és utazási alapra	3 K — f-t;
a kath. vallásúaknak énektanításért	1 K — f-t;
tanulói igazolványért	— K 20 f-t.

6. *Az egész évi tandíj 60 korona; ez összeget négy részben lehel fizetni: az első részletet október 11.-éig, a másodikat november 20.-áig, a harmadikat március 5.-éig, a negyediket április 20.-áig kell befizetni. A befizetésnek a kijelölt napokat magában foglaló egy hét tartama alatt kell megtörténnie. Aki kellő időre eleget nem tesz kötelezettségének, az az iskola látogatásától eltiltatik.*

7. Szegény tanulók tandíjelengedésben részesülhetnek, ha jól tanulnak s ha jó viseletűek. Tandíj elengedéseért a főgimnázium igazgatójához kell folyamodni s egy éves keletűnél nem régebb szegénységi bizonyítványt kell a kérvényhez csatolni. A kérvény bélyegmentes. Tandíjelengedést csak olyan tanuló nyerhet, ki a köteles tárgyak nagyobb részében **legalább jó eredményt s magaviseletet** tanusít.

Folyamodni minden tanévben kétszer lehet és pedig szeptemberben 15.-éig és februárban szintén 15.-ig.

B) Az 1909 —1910. iskolai évre vonatkozó tudnivalók.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1894. évi 50667. sz. rendelete szerint a középiskolák valamennyi osztályába a beiratások már a tanév végén is eszközölhetők. Ehhez képest iskolánkba június 29.-én és 30.-án lehet beiratkozni és pedig 29.-én az évvárás után, 30.-án pedig 9 órától 12 óráig.

1. A tanév végén beirt tanulók az igazgatónál hagyják iskolai bizonyítványaikat s megkapják a rendes beiratkozási igazolványt.

2. A felvételi díjak e tanulóktól is azonnal beszedendők. Ha a tanév végén felvett tanulók a jövő tanév elején *szeptember 4.-ig bezárólag* az osztályfőnöknél személyesen nem jelentkezének, nemcsak a belépésre való jogosultságukat, hanem a befizetett felvételi díjat is elvesztik.

3. Levélben vagy írásban való jelentkezésnek helye nincs.

Az 1909—1910. iskolai évre szeptember hóban is lehet jelentkezni. E célból az I. és II. osztályba lépő tanulók folyó évi szeptember 1.-én, a III. és IV. osztályba lépők szeptember 2.-án, az V., VI., VII. és VIII. osztályba lépők szeptember 3.-án délelőtt 9 órától 12.-ig jelentkezzenek az igazgatónál.

Szeptember 4.-én lesz az év ünnepélyes megnyitása.

Az iskolába fölvetetni óhajtó ifju köteles magát orvosi vizsgálatnak alávetni; e vizsgálatot az iskolaorvos díjtalanul eszközli.

Amik **két tárgyból kaptak elégtelen jegyet**, javítóvizsgálatra való bocsátásra a kassai tankerületi kir. főigazgatótól kérhetnek engedélyt. A kérvényekre **1 koronás, át nem írt bélyeg kell; mellékelni kell hozzá az ezen évi bizonyítványt.** A kérelmet **a főigazgatóhoz kell címezni s az igazgatóhoz kell beadni június 6.-áig.**

Az egy tárgyból elégtelenes azon tanulók, kiknek a tanárkar a a javító vizsgálat tételét nem engedte meg, július 6.-áig szintén folyamodhatnak engedélyért a tankerületi főigazgató urhoz.

114.

Akik pótló vagy javító-vizsgálatra engedélyt nyernek, azok augusztus 31.-én reggel 8 órakor jelentkezzenek az igazgatói írószobában.

A magánvizsgálatot és egész osztályról pótlóvizsgálatot tevők szintén augusztus 31.-én 8 órakor tartoznak az igazgatónál jelentkezni.

C) Lakás- és ellátásra vonatkozó tudnivalók

Lakást és ellátást csak azon kosztadóknál szabad fogadni, kiknek a **főgimnázium igazgatósága kosztos tartására írásbelileg engedélyt ad.** Az ezen rendelkezést figyelembe nem vevő tanuló nem lehet növendéke a gimnáziumnak.

A. kir. kath. főgimn. igazgatósága.

X.

Pázmány-konviktus.

BEVÉTEL.

	Kor. Fill.
1. Pénztári maradvány 1907—908. évről	4741.44
2. Lehóczky Jánosné-féle alapítvány 1908. évi kam.	84.—
3. Elhelyezett tőkék ez évi és hátralékos kamata	1702.40
4. Földtehermentesítési 200 kor. kötv. egy szelv.	4.—
5. Gözmalmi 1½ részv. 1908. évi osztaléka	18.—
6. Pázmánysajtó 4 db. kötv. után osztalék 3 évre	48.—
7. Szikla-Sziládi cégtől százalék	12.64
8. Kézbesíthetlenül itt maradt pénz	2.30
9. Szatmár-Németi város 1000 kor. alap. 1909. évi kamatául és adományul	120.—
10. Szatmári Termény- és Hitelbank adománya	35.—
11. Szatmári Kereskedelmi és Iparbank adománya	30.—
12. Szatmári Gazdasági és Iparbank adománya	20.—
13. Szatmári Népbank részvt. adománya	30.—
14. Szatmárvármegyei Takarékpénztár rt. adománya	30.—
15. Szatmári Takarékpénztár-egyesület adománya	30.—
16. Szatmári Leszámítoló bank rt. adománya	20.—
17. Néhai Hámon József prelátus-kanonok alapítv.	6000.—
18. Saját tőkéinkből befolyt	7498.38
19. Házastelkünk eladásából a rajta levő teher le- vonása után befolyt	17.665.12
20. Előre fizetett amortizáció-részlet visszatérít	161.37
21. Cserjék és disznöv. eladásából befolyt	60.40
22. Hátralékban maradt ellátási díjakból	672.—
23. Ezen évi ellátási díjakból	10,211.—
	<hr/>
	Összesen: 49,196.05

KIADÁS.

	Kor. fill.
36 tanuló élelmezéséért	6.497.72
Háztartási egyéb költségekre	1.633.24
Amortizációra	492.02
Az építkezés költségeire fordított <u>38.000.00</u>	
Összesen 46.622.98	

Vagyoni állapot az 1908—909. év végén.

1. Pénztári készlet	2.573.07
2. Tőkésített pénz	16,104.77
3. Aláírásilag biztosított alapítványok	1.000.—
4. Lehóczki Jánosné-féle alapítvány	600.—
5. Soltész Imre t. kanonok alapítványa (alap. pénzt.)	500.—
6. Földtehermentesítési kötvény	200.—
7. Gőzmalmi 1½ részvény	300.—
8. Pázmány-sajtó kötvény 4 db	400.—
9. Az intézet felszerelési leltára	500.—
10. Az intézet új házába fektetett összeg	<u>38.000.—</u>
	Összesen 60.177.84

Ehhez járul egy Bazilika-sorsjegy, a 3924. sorozat 011. számú és egy szerb nyeremény-sorsjegy, a 6766. sorozat 40. számú.

A konviktus építésére beérkezett adományok ide nincsenek beszámítva, ezekről csak az építkezés befejezése után fogunk részletesen elszámolni.

Fogadják a kegyes alapítók, pártolók és adományozók forró köszönetét az intézet elöljáróságának s a segélyre szoruló ifjaknak.

Ratkovszki Pál,
elnök.

Kovács Gergely,
alelnök.

Fölkel Béla,
pénztáros.

TARTALOM.

	Lap
1. A szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium éremgyűjteménye	3
2. Az iskola 1908—1909. évi életéből	33
3. A tanári testület	47
4. Az 1908—1909. évi tanítás tárgyának kimutatása	50
5. A tanulók érdemsorozata	71
6. Statisztikai kimutatás a tanulókról	97
7. Tanszerek gyarapodása	101
8. Ösztöndíjak, jutalmak és segélyek	103
9. Tudnivalók	112
10. Pázmány-konviktus	115